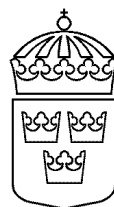

Torsdagen den 6 mars

Kl. 12.00 – 19.53

---

1 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen

Förste vice talmannen anmälde att följande faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen inkommit och överlämnats till utskott:

2002/03:FPM43 Europaparlamentets och rådets förordning om försäkringskrav för lufttrafikföretag och luftfartsoperatörer *KOM(2002)521* till lagutskottet

2002/03:FPM44 Förslag till ändrad rådsförordning för kontroll av företagskoncentrationer ("EG:s koncentrationsförordning") *KOM(2002)711* till näringsutskottet

2002/03:FPM45 Meddelande från kommissionen: Den framtida sysselsättningsstrategin *KOM(2003)6* till arbetsmarknadsutskottet

2 § Hänvisning av ärende till utskott

Föredrogs och hänvisades

Motion

2002/03:Fi8 till finansutskottet

3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 mars

KU24 Normgivning

Punkterna 1–4

Kammaren biföll utskottets förslag.

Punkt 5 (Införlivande av internationella konventioner)

1. utskottet

2. res. 2 (v)

Votering:

288 för utskottet

25 för res. 2

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 31 kd, 21 c, 15 mp
För res. 2: 25 v
Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

KU26 Fri- och rättigheter

Punkt 1 (Förstärkt skydd för fri- och rättigheter)

1. utskottet
2. res. 1 (m)

Votering:

266 för utskottet

45 för res. 1

2 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 44 fp, 29 kd, 25 v, 21 c, 15 mp

För res. 1: 45 m

Avstod: 2 kd

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 3 (Värdekommission)

1. utskottet
2. res. 3 (kd)

Votering:

282 för utskottet

31 för res. 3

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 25 v, 21 c, 15 mp

För res. 3: 31 kd

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 8 (Negativ föreningsfrihet)

1. utskottet
2. res. 6 (m, fp, kd, c)

Votering:

171 för utskottet

141 för res. 6

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 25 v, 15 mp

För res. 6: 45 m, 44 fp, 31 kd, 21 c

Frånvarande: 13 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 10 (Skyddet mot diskriminering i 2 kap. 15 § regeringsformen)

1. utskottet
2. res. 9 (fp)
3. res. 8 (v, mp)
Förberedande votering:
44 för res. 9
38 för res. 8
231 avstod
36 frånvarande
Kammaren biträdde res. 9.
Huvudvotering:
200 för utskottet
82 för res. 9
30 avstod
37 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 131 s, 45 m, 21 c, 3 mp
För res. 9: 1 s, 44 fp, 25 v, 12 mp
Avstod: 30 kd
Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 3 kd, 5 v, 1 c, 2 mp
Mikael Johansson (mp) anmälde att han avsett att rösta nej men marke-
rats ha röstat ja.

Punkt 21 (ILO-konventionen nr 169)

1. utskottet
2. res. 15 (fp, mp)
Votering:
252 för utskottet
60 för res. 15
1 avstod
36 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 132 s, 45 m, 31 kd, 24 v, 20 c
För res. 15: 44 fp, 1 v, 15 mp
Avstod: 1 c
Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 24 (Äganderätt)

1. utskottet
2. res. 17 (m, fp, kd, c)
Votering:
171 för utskottet
141 för res. 17
37 frånvarande
Kammaren biföll utskottets förslag.
Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 131 s, 25 v, 15 mp
För res. 17: 45 m, 44 fp, 31 kd, 21 c
Frånvarande: 13 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 26 (Upprättelse för personer som placerades i interneringsläger)

1. utskottet
2. res. 19 (v, mp)

Votering:

271 för utskottet

41 för res. 19

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 44 m, 44 fp, 30 kd, 21 c

För res. 19: 1 m, 1 kd, 25 v, 14 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 3 mp

Catharina Elmsäter-Svärd (m) anmälde att hon avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 28 (Partibidrag från fackligt anslutna personer)

1. utskottet
2. res. 20 (m, fp, kd, c, mp)

Votering:

155 för utskottet

156 för res. 20

38 frånvarande

Kammaren biföll res. 20.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 25 v

För res. 20: 45 m, 44 fp, 31 kd, 21 c, 15 mp

Frånvarande: 14 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU9 Riksdagens revisorers förslag angående statens avtalsförsäkringar

Kammaren biföll utskottets förslag.

FiU12 Ändring i riksbankslagen

Kammaren biföll utskottets förslag.

UU4 Ett barnrättsperspektiv i internationellt utvecklingssamarbete

Punkt 1 (FN:s barnkonvention)

1. utskottet
2. res. 1 (kd, c, mp)

Votering:

246 för utskottet

66 för res. 1

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 43 fp, 25 v, 1 c

För res. 1: 31 kd, 20 c, 15 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 5 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 4 (Kommersiell sexuell exploatering av barn)

1. utskottet
2. res. 2 (c)

Votering:

292 för utskottet

21 för res. 2

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 31 kd, 25 v, 15 mp

För res. 2: 21 c

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 8 (Barn och hiv)

1. utskottet
2. res. 3 (kd, c)

Votering:

260 för utskottet

52 för res. 3

1 avstod

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 25 v, 14 mp

För res. 3: 31 kd, 21 c

Avstod: 1 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU2 Kulturmiljöfrågor

Punkt 4 (Översyn av kulturminneslagen)

1. utskottet
2. res. 3 (kd, c)

Votering:

261 för utskottet

52 för res. 3

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 25 v, 15 mp

För res. 3: 31 kd, 21 c

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 5 (Skydd för skeppsvrak)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr311 yrk. 1 och 2 (mp)

Votering:

298 för utskottet

15 för mot.

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 31 kd, 25 v, 21 c

För mot.: 15 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 6 (Placering av fornfynd)

1. utskottet

2. res. 4 (c)

Votering:

277 för utskottet

35 för res. 4

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 30 kd, 25 v, 1 mp

För res. 4: 1 kd, 20 c, 14 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 9 (Förvaltningen av kulturhistoriskt unika anläggningar)

1. utskottet

2. res. 5 (m)

Votering:

267 för utskottet

46 för res. 5

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 44 fp, 31 kd, 25 v, 21 c, 14 mp

För res. 5: 45 m, 1 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 17 (Unescos konvention om skydd av det marina kulturarvet)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr311 yrk. 3 (mp)

Votering:

297 för utskottet

16 för mot.

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:
För utskottet: 132 s, 44 m, 44 fp, 31 kd, 25 v, 21 c
För mot.: 1 m, 15 mp
Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

KrU3 Museer och utställningar

Punkt 1 (Inriktningen av museipolitiken m.m.)

1. utskottet

2. res. 1 (m)

Votering:

266 för utskottet

45 för res. 1

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 130 s, 44 fp, 31 kd, 25 v, 21 c, 15 mp

För res. 1: 45 m

Frånvarande: 14 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 2 (Vård av museisamlingarna)

1. utskottet

2. res. 2 (fp, kd)

Votering:

234 för utskottet

76 för res. 2

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 44 m, 25 v, 20 c, 14 mp

För res. 2: 44 fp, 31 kd, 1 mp

Frånvarande: 13 s, 11 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 2 c, 2 mp

Punkt 3 (Foto-SESAM)

1. utskottet

2. res. 3 (fp, c)

Votering:

248 för utskottet

65 för res. 3

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 31 kd, 25 v, 15 mp

För res. 3: 44 fp, 21 c

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 7 (Länsmuseernas ekonomiska situation)

1. utskottet

2. res. 6 (fp, c)

Votering:

245 för utskottet

67 för res. 6

37 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 44 m, 31 kd, 25 v, 14 mp

För res. 6: 1 m, 44 fp, 21 c, 1 mp

Frånvarande: 13 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Bengt-Anders Johansson (m) anmälde att han avsett att rösta ja men markerats ha röstat nej.

Punkt 8 (Det samiska kulturarvet)

1. utskottet

2. res. 7 (c)

Votering:

275 för utskottet

38 för res. 7

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 43 fp, 31 kd, 24 v

För res. 7: 1 fp, 1 v, 21 c, 15 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 9 (Kvinnomuseer m.m.)

Yrkanden:

1. utskottet

2. utskottets förslag med den ändring däri som föranleddes av bifall till mot. Kr269 (mp)

Votering:

264 för utskottet

16 för mot.

31 avstod

38 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 44 m, 44 fp, 25 v, 20 c

För mot.: 1 s, 15 mp

Avstod: 30 kd, 1 c

Frånvarande: 12 s, 11 m, 4 fp, 3 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 12 (Naturhistoriska riksmuseets magasinsproblem)

1. utskottet
2. res. 10 (kd)

Votering:

280 för utskottet

33 för res. 10

36 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 132 s, 45 m, 44 fp, 25 v, 21 c, 13 mp

För res. 10: 31 kd, 2 mp

Frånvarande: 12 s, 10 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 2 mp

Punkt 13 (Regalskeppet Vasa)

1. utskottet
2. res. 11 (fp, m, kd, c)

Kammaren biföll utskottets förslag med acklamation.

Punkt 17 (Samarbete mellan Nobelmuseum i Stockholm och Nobelmuseet i Karlskoga)

1. utskottet
2. res. 12 (v)

Votering:

281 för utskottet

29 för res. 12

39 frånvarande

Kammaren biföll utskottets förslag.

Partivis fördelning av rösterna:

För utskottet: 131 s, 43 m, 43 fp, 29 kd, 1 v, 20 c, 14 mp

För res. 12: 1 m, 1 fp, 2 kd, 24 v, 1 c

Frånvarande: 13 s, 11 m, 4 fp, 2 kd, 5 v, 1 c, 3 mp

Övriga punkter

Kammaren biföll utskottets förslag.

4 § Idrottsfrågor

Idrottsfrågor

Föredrogs

kulturutskottets betänkande 2002/03:KrU4

Idrottsfrågor.

Anf. 1 LENNART KOLLMATS (fp):

Herr talman! Jag vet inte riktigt vilken gång i ordningen som jag debatterar idrottsfrågor här i kammaren, men jag tycker varje gång att det är lika trevligt och roligt. Det är roligt för att det är så positivt och för att det händer så mycket inom idrottsområdet. Det är inte bara för att det flyter in ett och annat världsmästerskap eller världsmästarresultat till Sverige, inte bara för att svensk idrott står sig väl internationellt sett, utan framför allt för att idrotten oftast är så positiv och betyder så mycket för barn, för yngre ungdomar och för oss äldre ungdomar.

Vi hade från Folkpartiet ett antal yrkanden i vår idrottsmotion om företeelser som vi tycker är viktiga i Idrotts-Sverige, sådant som jämställdhet, funktionshinder villkor, integration, aktioner mot våld och sexuella trakasserier, bekämpande av droger och fusk på olika sätt och inte minst dopning. Det borde normalt sett ha lett fram till en massa reservationer. Men när vi går in och tittar på vad hundraåringen Riksidrottsförbundet faktiskt gör, är det med stor glädje vi konstaterar att de gör mycket och att de gör viktiga saker.

De har tagit fram program på program, och de försöker också att följa upp dem och se resultatet av sitt arbete. Det är bra, men det är givetvis också ett oerhört viktigt steg att få genomslag för förbundets syn och idéer vidare inom idrottsorganisationen, för det är inte alltid som den praktiska tillämpningen står i samklang med de centrala parollerna. Tyvärr får vi via medierna exempel på det.

Bland det som bekymrar mig mest är den ökade användningen av alkohol, såväl i samhället i stort som inom idrotten. Det går till och med så långt att det finns föreningar som i sin jakt på pengar uppmanar medlemmar att köpa starköl och också gör reklam för alkoholhaltiga drycker. Dessutom undrar jag lite beträffande den nyligen avkunnade domen om alkoholreklam hur länge det dröjer innan mindre ansvarskännande idrottsledare ser en chans att få in några extra kronor. Jag vet att Riksidrottsförbundet tar ansvar i frågan, men jag är inte lika säker på hur det ser ut längre ned i organisationen.

Vi har också sett alltför många exempel på bokföringsmässiga abrovinkar i jakten på pengar. Vi ser också problem för enskilda elitidrottare som under en kort tid tjänar mycket pengar. De flesta av dem flyttar faktiskt från landet för att undvika de höga marginalsatterna, medan andra får råd som kanske inte står i samklang med svensk skattelagstiftning, och då blir det fel.

Det är intressant att se hur idrottsministern nu agerar. När det som vi har pekat på i Folkpartiets motion inträffar i praktiken, då går hon ut och talar om att det här bör man se över. Men när ett annat parti tar upp frågan då händer ingenting. Det är populism, tycker jag, på hög nivå.

Nåväl, det ska bli spännande att se vilken ställning Socialdemokraterna tar i skatteutskottet, eftersom vår motion ska behandlas där. Vi har i vår idrottsmotion begärt en översyn av konsekvenserna av att införa ett idrottskonto, ett konto som kan medföra att elitidrottarna kan fördela sina inkomster över flera år och förhoppningsvis därmed också stanna i Sverige.

I dagens betänkande har Folkpartiet en reservation, och den gäller idrottens självständighet. Vi oroas över tendensen från regeringen att vilja gå in och peta i detaljer, att avsätta pengar för egen del som används till olika projekt, där regeringen verkligen är inne och petar. Jag har fått en uppgift om att det i år handlar om 38 miljoner kronor, och det är en markant ökning mot tidigare. Den här tendensen ser vi också på andra områden, men det är en annan debatt, inte minst när det gäller det kommunala och regionala självstyret.

Vi anser att det är utmärkt att riksdagen hösten 1999 fastställt att idrotten ska ha en självständig ställning. Folkpartiet anser vidare att Riksidrottsförbundet som myndighet ska ha en stor självständighet i förhållande till statsmakten i fråga om hur man förvaltar de medel som samhället

ställer till förfogande. Vi anser också att det är Riksidrottsförbundet som ska förmedla de pengar som behövs till Sveriges olympiska kommitté, SOK. Jag kan inte förstå varför SOK ska ha en direktlinje in till regeringen beträffande talangsatsning. Anser sig regeringen ha större kompetens att göra sådana bedömningar än Riksidrottsförbundet? Det skulle vara intressant att få höra företrädare för regeringen förklara skillnaden och varför man inte tilltror Riksidrottsförbundet att sköta den delen. Vänsterpartiet hyser farhågor beträffande att sponsrande företag skulle kunna få ett för stort inflytande, men de bekymrar sig förstås inte över att staten har det. Å andra sidan är denna bristande logik inte förvånande.

Folkpartiet har också ett särskilt yttrande för att påminna församlingen om att vi i budgeten hade mer pengar avsatta för åtgärder mot dopning och dessutom för mer forskning inom idrottsområdet. Tyvärr föll förslaget redan i höstas i samband med att vi behandlade budgeten, men det skadar ju inte att påminna om det.

Vi gläder oss givetvis åt att man internationellt nu synes ha enats om åtgärder. Vi hoppas också att det internationella fotbollsförbundet och Cykelförbundet ställer in sig i ledet och att också USA förstår vitsen med att helhjärtat stå bakom det ställningstagande som nu finns.

Det är ett område, herr talman, som jag inte har berört men där jag ändå känner stort engagemang, och det är proffsboxningen. Att jag inte berör den speciellt i dag beror på att vi väntar på utredningsförslaget, sedan på vad remissinstanserna säger och slutligen på en eventuell proposition.

Herr talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation 1 i betänkandet.

Anf. 2 KENT OLSSON (m):

Herr talman! Man kan konstatera att Riksidrottsförbundet i år fyller 100 år. Idrotten står i centrum som kanske aldrig förr, och det ordnas ett antal olika jubileumsarrangemang. Man kan också konstatera att idrotten står i centrum på andra sätt. Återigen har skatteproblemen drabbat våra kända idrottsmän och idrottskvinnor. Återigen har en situation uppstått där människor måste lämna Sverige på grund av de skatter vi har. Vi har fått en minister som har hoppat in i den här frågan också.

Det skulle vara intressant att fråga Lars Wegedal: Vad innebär detta och hur ser du på frågan? Ska vi ha några framgångsrika idrottsmän i Sverige i framtiden eller tycker man från majoritetens sida att det är bra att svenska idrottsmän bosätter sig utomlands? Vi förväntar oss att det sker någonting från Socialdemokraternas sida och att något förslag kommer som kan innebära att vi får ha kvar våra idrottsmän i Sverige. Från Moderaternas sida är vi ganska klara i den här frågan. Vi behöver ha ett sänkt skattetryck som skulle innebära att våra idrottsmän kan vara kvar i Sverige.

En annan fråga som man diskuterar mycket nu är idrottens självständighet. I den socialdemokratiska majoritetens yttrande om idrottens självständighet säger man att hösten 1999 slogs det fast att idrottens självständiga ställning utgör en av de tre grundstenar som den nationella idrottspolitiken ska bygga på. Idrotten ska behålla sin självständiga ställning.

Sedan tar man upp tidningen Svensk Idrott i dag. Och vad läser man i Svensk Idrott? Jo, Lars Wegendal och Anders Ygeman skriver att kraven på idrottens jämställdhetsarbete måste skärpas och om syftet med statsbidragen inte uppfylls måste vi naturligtvis ompröva statsbidragen.

Vad är det som sker här? Det är en klåfingrighet i vanlig ordning. Detta är, tycker jag, bekymmersamt. Inte bara jag tycker att det är bekymmersamt utan även Riksidrottsförbundet börjar faktiskt tycka att det är bekymmersamt. Vi går mot en tendens med alltmer detaljerade regler från statsmakterna om vart resurserna ska gå. I och för sig är det kanske inte fel att man sysslar med de här sakerna, men det är ju så att idrotten själv ska bestämma. Det ska inte vara ett antal pekpinnar om att man ska syssla med än det ena än det andra. Man lägger projektpengar på än det ena än det andra vare sig det gäller jämställdhet eller etik. Detta är frågor som idrotten själv klarar av väsentligt mycket bättre utan att man från regeringens sida lägger sig i frågan.

Dessutom ställer man allt större återrapporteringskrav, vilket gör att RF får lägga mycket resurser på administrativa delar. Det är ingen tvekan om att detta är en av de saker som både vi och RF är irriterade över, att idrottens självständighet naggas rejält i kanten. Jag skulle vilja fråga Lars Wegendal: Varför tror ni inte att idrotten kan sköta saker och ting själv? Varför måste ni ge ett antal pekpinnar? Den senaste kom som sagt i dag. Vi har inget emot att förbättra jämställdheten. Det är inte själva sakfrågorna det gäller. Men det är idrotten själv som ska sköta detta.

I förra veckan hade jag förmånen att vara i Sundsvall. Jag var på döv-OS. Det var fantastiskt! Det var fantastiskt att uppleva så många människor som såg idrotten som något så positivt. Vi har i vår reservation lagt fram att vi tycker att man ska ha ett större stöd till dövidrott och handikappidrott. Man kan ta pengarna från Svenska Spel som konstruktionen är nu.

Man kunde konstatera i Sundsvall att dövidrotten var bekymrad för hur de skulle få pengarna att räcka till. Man kan konstatera att det kanske hade behövts större stöd, större engagemang, från i det här fallet kommunen i Sundsvall och kanske även från staten även om de nu har fått lite pengar för att ha i det internationella arbetet. Det är viktigt, som vi har sagt, att man stöder döv-OS, att man stöder olympiska spel och att man stöder handikapp-OS så att det blir möjligt att ha det i Sverige också. Vi har också sagt att vi tycker att det är viktigt att handikappidrotten får mer pengar. Det är lite märkligt att vi inte kan få med oss regeringen i den delen.

Lennart Kollmats tog tidigare i debatten upp detta med dopningsproblematiken. Det är ingen tvekan om att vi alla känner att dopningsproblematiken är en av de väsentligaste frågorna för idrottens överlevnad. Jag ska inte ödsla mer tid på detta just nu. Jag konstaterar att det är viktigt att idrotten själv klarar detta. Det är möjligt att Köpenhamnskonferensen är ett stort steg i rätt riktning även om man fortfarande, precis som Lennart Kollmats sade, är tveksam till att vissa idrotter inte till fullo ansluter sig till detta.

Låt mig slutligen, herr talman, ta upp proffsboxningen. Den lär vi återkomma till i den här kammaren ett antal gånger. Många av oss väntar på det utredningsförslag som ska komma om ett par dagar. Men låt mig redan säga från vår sida att jag hoppas att det här utredningsförslaget ska

leda till att proffsboxningen blir tillåten i Sverige. Jag tror att det är viktigt att man i det här fallet gör klart att proffsboxningen får möjlighet att utövas i Sverige och att man inte måste dra utomlands när man ska boxas. Men som sagt, herr talman, låt mig återkomma till detta när utredningen har lagt fram sitt förslag.

Låt mig till slut få säga att vi givetvis står bakom alla våra reservationer, men jag yrkar bifall till reservationerna 1 och 8.

Anf. 3 GUNILLA TJERNBERG (kd):

Herr talman! Jag vill fortsätta med det anslag som tidigare har varit från de två talarna, Lennart Kollmats och Kent Olsson. Jag vill anslå den ton som jag tycker präglar hela detta betänkande. Det finns en stor samstämmighet mellan oss i de olika partierna. Det gäller både oppositionen och majoriteten.

Min erfarenhet är att det är få områden där jag har upplevt en sådan samstämmig syn i de olika delområdena. Resultatet av den här samsynen kan se olika ut i olika delar. Jag tror att en viktig sak är det arbete som Riksidrottsförbundet så konstruktivt bedriver. Den lyhördhet som man visar från förbundet kan nog ses som en viktig förklaring till detta. Det har också lett fram till att vi kristdemokrater har funnit stor samhörighet i utskottet för några av de motioner som vi hade när det gäller idrottsfrågorna. Därmed har vi inte heller fullföljt dessa fullt ut utan varit nöjda med utskottets behandling av dem.

Vilka är då vinnare på den relativt stora samsyn som råder? Det är naturligtvis hela idrottsrörelsen, alla de som på olika sätt berörs av idrottsfrågorna. Detta är bra. Likväl, herr talman, får vi inte slå oss till ro. Ingenting är så bra att det inte kan bli ännu bättre. Arbetet med att ge ännu fler barn och ungdomar möjlighet att komma i kontakt med idrotten och att utveckla sina talanger måste fortsätta. Jag ska kommentera några av Kristdemokraternas reservationer i betänkandet.

Herr talman! Det är viktigt att både kvinnor och män, pojkar och flickor ges likvärdiga möjligheter och förutsättningar att kunna utöva aktiv idrottsverksamhet. Glädjande är att vi på senare tid har fått se flera kvinnor på framträdande medaljplatser i olika sammanhang. Men fortfarande tilldrar sig kvinnoidrotten ett betydligt mindre intresse än motsvarande idrott för män. Det här gäller bland annat i massmedierna men också rent allmänt.

Kvinnoidrotten behöver en starkare ställning, bland annat när det gäller träningstider och tillgång till befintliga anläggningar. Det gäller flickor och pojkar, kvinnor och män. Fler kvinnor kan och bör aktiveras inom idrottsrörelsen. Därför är rekryteringen av kvinnliga idrottsledare inom idrottsrörelsen av största betydelse för idrottens framtida utveckling.

Inom Riksidrottsstyrelsen och övriga centralt verksamma organ råder sedan några år en jämn könsfördelning. Detta goda föredöme bör följas även av styrelser på regional och lokal nivå för att nå ett jämställt perspektiv och därmed öka kvinnors och mäns lika möjligheter till deltagande i olika idrottsaktiviteter.

Herr talman! Idrotten spelar en viktig fostrande roll för många barn och ungdomar som ägnar en stor del av sin fritid åt idrottsutövande. De gör det för att de tycker att det är roligt och för att de där känner sig delaktiga i en positiv gemenskap. Inom idrotten lär man sig ofta vad an-

svarstagande och samarbete innebär. I idrottens värld finns också givna regler, och de måste följas. Sanktioner följer oftast omedelbart på brott, och det är positivt men också lärorikt. I en tid när ungdomsvåld, drogmissbruk och rasism utgör ett växande problem i samhället blir idrottens roll som ungdomsfostrare viktigare än någonsin.

Idrottsrörelsen ska tydligt ta ställning för rent spel och mot fusk, våld, mobbning, rasism, trakasserier och droger med mera. Idrotten har en stor och viktig uppgift i arbetet med etik och värderingar. I dag har idrottsrörelsen själv satt upp ett mål om att uppfattas som en samhällsnyttig folk-rörelse och en förebild för etik, moral och ansvarstagande. Kristdemokraterna anser att det är en mycket bra målsättning. En viktig effekt av god etik är hur barn- och ungdomsidrotten utformas, och det bör vara självklart att inte medverka till utslagning och elitänkande när det gäller barn- och ungdomsidrott. Spontana idrottsaktiviteter måste få gott om utrymme i barns och ungdomars liv.

Herr talman! Jag vill härmed yrka bifall till reservation 6 under punkt 9.

Jag vill också säga några ord om idrottsforskning, något som vi också utvecklar i vår motion och som återfinns i reservation 10 under punkt 13.

Utbildning och forskning inom idrotten är en förutsättning för idrottens utveckling vad gäller såväl barn- och ungdomsidrott som bredd- och elitidrott. Idrottsrörelsen har också pekat på behovet av forskning om kvinno- och jämställdhetsfrågor. Inte minst viktig är denna kunskapsutveckling som bas för idrottens ledarutbildning. Idrottsforskningen har inte givits de nödvändiga resurserna, utan den har framför allt finansierats av idrottsrörelsen själv. Med tanke på idrottens bredd och betydelse för samhället bör det vara en självklarhet att denna forskning i första hand är ett ansvar för utbildnings- och forskarsamhället, medan det mer behovsanpassade utvecklingsarbetet är en fråga för idrottens egna organisationer.

Herr talman! Jag vill avslutningsvis säga något om idrottskonton. Det gör jag med anledning av att Mona Sahlin i dag har uttalat sig i frågan.

Karriären för en professionell idrottsman eller -kvinna skiljer sig från de flesta andra yrken. Oftast är den begränsad till några få år tidigt i livet. Inom vissa idrotter är det därför vanligt att idrottaren tjänar mycket pengar under några år för att sedan tjäna avsevärt mindre. Tidigare talare har också varit inne på detta. Resultatet av detta blir att idrottaren tvingas betala mycket höga skatter under de år han eller hon tjänar som mest, trots att det är väl känt att inkomsten kommer att minska kraftigt inom några år.

För att lösa detta problem har Kristdemokraterna arbetat med ett förslag om så kallade idrottskonton. Syftet är att plana ut livsinkomsten. Idrottaren sätter in en viss del av sin inkomst på kontot, ofta maximalt en viss del. Så länge pengarna är på kontot är de skattebefriade. Vi har ju liknande system när det gäller skogskonton i Sverige. Idrottaren skattar i stället på inkomsten när den tas ut från kontot, vilket sker under några år när idrottskarriären är över.

Vi lade fram ett förslag om idrottskonto i höstas. Det behandlades av utskottet och riksdagen. Då avslogs det av Socialdemokraterna. Vi skulle vilja se över detta. Det är därför intressant att Mona Sahlin, som är idrottsminister, i dag har uttalat sig. Såvitt jag förstår har hon deklarerat en

uppfattning som går i linje med Kristdemokraternas förslag. Detta välkomnar vi.

Avslutningsvis, herr talman, vill jag säga att jag självklart står bakom samtliga reservationer där Kristdemokraterna finns med, men för tidsvinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till reservation 6 under punkt 9.

Anf. 4 PETER PEDERSEN (v):

Herr talman! Man kan säga att livet är ett motsatsernas spel – mellan födelse och död, glädje och sorg, kärlek och hat och så vidare. På det sättet är också idrotten en återspeglning av livet i sig. Det finns få aktiviteter som man utför själv, tillsammans med andra eller bara som betraktare, som upprör, gläder och skapar så mycket sorg som just idrottsaktiviteter. Senast i skid-VM såg vi att gränsen mellan succé, stor glädje och besvikelse och stor sorg är hårfin.

I de här frågorna är det också viktigt att de etiska aspekterna tas in. En viktig lärdom är att man ska kämpa väl och göra vad man kan för att vinna, men det ska ske med sjysta medel. Man ska acceptera sin förlust och glädjas med dem som har vunnit. Det är så att säga själva utgångspunkten för allt idrottande oavsett om det är på korpnivå eller på elitnivå.

Herr talman! Idrotten är vår största folkrörelse. Den berör ung som gammal, man som kvinna, oavsett social bakgrund. Det är väldigt många människor i Sveriges land som idrottar. Att vi har en ideell, öppen idrottsrörelse för i princip alla är, misstänker jag, en av de viktigaste orsakerna till att vi får de enorma framgångar vi har fått. De är alldeles för stora om man jämför med det antal människor som bor i Sverige. Det borde inte vara möjligt att ha sådana framgångar som vi nu har inom till exempel friidrotten: helt makalösa framgångar som svensk idrottsrörelse och alla ideella ledare ska ha all heder av.

För oss i Vänsterpartiet är det självklart att idrotten ska vara en självständig folkrörelse. Vi tycker att olika borgerliga företrädare slår in öppna dörrar när de ständigt påpekar detta. Det står uttryckligen i det idrottspolitiska betänkandet, den idrottsproposition som antogs för några år sedan, och det står i det här betänkandet. Det sägs uttryckligen att när vi anslår pengar via statsbudgeten är det rimligt att vi i det här fallet liksom i andra fall talar om vad vi anser att pengarna ska användas till. Däremot uppfattar jag inte att vi går in och detaljreglerar hur man ska uppnå jämställdhet till exempel.

Jag kan konstatera att detta är som med politik i övrigt: I vissa fall tycker vissa partier att det är jätteviktigt att betona den totala självständighet som ska finnas inom idrottsrörelsen, men i andra fall tycker man att man kan gå in och ha synpunkter. Förra året hade åtminstone Folkpartiet bestämda synpunkter på vem som ska bestämma om var man ska ha olympiska spel. Vi vidhöll då att vi kan ha synpunkter på det lämpliga att förlägga olympiska spel till Bejing, men fortfarande är det idrottsrörelsen, om den ska kallas självständig, som måste fatta det beslutet. Har man en princip ska man använda den konsekvent och inte bara när det passar. Vi tycker att det är rimligt att man talar om vad man vill med de pengar som vi anslår från staten. I övrigt är det upp till idrottsrörelsen att avgöra hur man med hjälp av pengarna ska nå de mål man har ställt upp internt i rörelsen.

Till Lennart Kollmats och Folkpartiet vill jag säga att det innebär att idrottsrörelsen ska stå självständig både gentemot staten och det privata näringslivet.

En viktig fråga för idrotten är just tillgängligheten, även i fortsättningen. I ett särskilt yttrande tar vi upp vikten av att man inte via dyra avgifter, påtvingad försäljning av lotterier och liknande i praktiken gör det omöjligt för vissa människor som inte har rätt ekonomisk kapacitet att gå in i en idrottsrörelse. Det ska inte bero på om man kan sälja si eller så många bingoletter eller om man kan köra bil varje dag till träningen eller till matcher långt bort. Det ska finnas en rimlig möjlighet för samtliga som bor i det här landet att delta i olika aktiviteter.

Här finns det ganska stora skillnader mellan olika idrotter. Det är viktigt att vi behåller det stora urvalet och att alla kan idrotta på sin nivå. Om vi har en stor bredd kommer vi också att få den lilla toppen genom de kommunicerande kärnen däremellan.

Jämställdheten är ett viktigt område. Jag tänker inte gå in så mycket på det. Jag kan konstatera att det finns en rad olika projekt och arbeten som redan pågår inom idrottsrörelsen och att man är på rätt väg.

Det finns också en hel del att göra när det gäller integrationen. Men det finns väl få verksamheter i det här landet som har lyckats så väl som idrotten när det gäller integrationsarbetet. Idrotten är ett internationellt språk i sig. Oavsett varifrån man kommer kan man träffas någonstans i världen och börja spela fotboll, spela schack eller springa 800 meter. Alla vet vad det går ut på. Man behöver inte ha några långa utläggningar och en massa tolkar som ska översätta. Alla som ställer upp i en idrott vet vad just den grenen går ut på. På det sättet är idrotten en fantastisk kommunikator mellan olika människor.

Det finns stora och svåra frågor som idrotten måste kunna hantera men som i sig inte bara är ett internt idrottsproblem. Dopning är ett sådant problem. Det är ett stort samhällsproblem som också finns inom idrotten. Det är lite oförtjänt att vi alltid tar upp den här diskussionen med koppling till idrotten. Dopning är ett problem som är vidare än så. Därför är det mycket glädjande att den så kallade Wadakoden antogs för några dagar sedan. Där har man kommit fram till gemensamma regler för hur man ska tolka detta med dopning och vilka åtgärder som ska vidtas.

I det här fallet skulle man önska att alla länder och alla förbund ställer upp bakom detta. Förr kunde vi klaga på öststaterna när det gällde öppenhet och deras inställning till användningen av otillåtna medel. Nu framkommer alltfler tecken som tyder på att det även i det stora landet i väster, USA, finns en rad olika ligor som inte alls är intresserade av att släppa in dopningskontrollanter och så vidare. De får väl ha sin lilla liga där borta och inte delta i stora internationella sammankomster om de inte vill finna sig i de internationella regler som sätts upp. Det är alltså viktigt att alla idrottsutövare, oavsett vilken idrott man håller på med och oavsett om man är professionell eller amatör, ställer upp på de dopningstest som krävs för att man ska kunna hålla idrotten ren från olika fuskpreparat, som jag vill kalla dem.

Herr talman! I ett särskilt yttrande tar vi också upp vikten av att vi håller tillbaka den barnifiering och sexifiering som finns inom idrotten. Det pågår ett intensivt arbete inom idrotten för att försöka hålla tillbaka detta, och det är därför som vi inte har reserverat oss. En stor del av an-

svaret för detta ligger på idrotten själv. Det som Internationella Volleyboll gjorde för några år sedan är oacceptabelt. Man rekommenderade de kvinnor som utövar volleyboll och deltar i stora mästerskap att ha lite mindre kläder på sig för att intresset hos publiken skulle öka. Det är en mycket märklig hållning att komma med den typen av påståenden. Heder till de kvinnor som sade: Vi är här för att spela volleyboll och inte för att visa upp naveln.

Nu är det dags att sluta med snacket om att kvinnor kan hålla på med vissa idrotter men att vissa andra idrotter bara lämpar sig för män, och tvärtom. Män och kvinnor, killar och tjejer ska få välja vilken idrott som helst. Det finns inga speciella manliga eller kvinnliga idrotter. Inga idrotter ska söka utövare beroende på hur man ser ut eller hur man gör sig i bild. Det är faktiskt de idrottsliga prestationerna och hur man kan umgås och trivas som idrottsutövare som är det intressanta, ingenting annat, och det ska gälla i alla idrotter.

Jag vill yrka bifall till reservation 3 som handlar om sponsorernas inflytande på idrottsverksamheten. Jag kommer inte ihåg om jag gjorde det i början. För något år sedan fanns ett allvarligt tecken på att något av motorsportförbunden lät sig styras av en sponsor när man skulle skicka deltagare till ett VM. Sedan flyttades det här världsmästerskapet närmare, och då ändrades detta, men från början var det sponsorerna och inte idrottsförbundet som tog ut vem som skulle delta. Det är fullständigt oacceptabelt. Det var ett öppet exempel. Vi misstänker att det finns andra exempel på den nära kopplingen mellan sponsorer och idrottsföreningar och specialförbund. Dessutom finns den kopplingen att man som sponsor ska kunna visa att man får någonting tillbaka för att man ska kunna anse att det är en sponsring och inte en gåva ur skattsynpunkt. Det måste vara en kristallklar gräns där. Man kan ha utbyte på ledarsidan och utbyte av erfarenheter mellan näringsliv och idrottsliv. Men när det gäller den idrottsliga verksamheten måste det vara alldeles uppenbart och tydligt att där göra sig varken sponsorer, staten eller någon annan besvär. Det är upp till idrotten själv att avgöra vilka som ska finnas på planen vid ett visst tillfälle. Därför yrkar jag bifall till reservation 3.

Vi kunde ju räkna ut att det här med idrottskontot skulle komma upp. Vi har ingenting emot att man tittar på detta. Men vi tycker också att det är populism att hävda att det är väldigt enkelt att genomföra samtidigt som man hänvisar till ett skogskonto. Det finns andra människor som kan ha väldigt stora inkomster under en begränsad tid. Det finns internationella filmskådespelare som får tiotals miljoner för varje film de ställer upp i. Vi måste se detta i stort. Vi kan inte hitta på olika system för varje enskild grupp. Vi kan gärna titta över systemet. Eftersom Mona Sahlin, och kanske också Bosse Ringholm, har varit inne på detta finns det väl en möjlighet att titta över systemet.

Men jag tycker att borgerligheten inte bara ska köra det enkla systemet och säga att man går med på allt som innebär lägre skatter för någon. Man måste tänka lite längre och fundera på vad det kan få för konsekvenser på andra områden. Det kan bli något slags smittoeffekt till andra som tycker att även de ska omfattas av detta. Då får man väl titta på det i stället för att klart deklarera att det ska vara på det här sättet. Det tycker vi är lite lättsinnigt.

När det gäller proffsboxningen har jag personligen samma uppfattning som Kent Olsson och avstår från att diskutera det i dag. Jag återkommer troligtvis om cirka ett år när det kommer på tapeten igen.

Anf. 5 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Peter Pedersen säger att han tycker att Riksidrottsförbundet och idrotten ska vara självständiga i förhållande till både sponsorer och staten. Det gläder mig. Men så är det ju inte i praktiken. Tycker inte Peter Pedersen att det är att gå in i detaljer när staten och regeringen fördelar 38 miljoner i projektpengar direkt till olika projekt, och även till specialdistriktsförbund och specialförbund? Tycker inte Peter Pedersen också att SOK har en direktlinje till regeringen när det gäller exempelvis talangsatsningar? Vore det inte då en idé att vara med på vår reservation?

Jag blev lite överraskad över Peters inlägg när det gäller skattekontot. Det vi har begärt är en utredning av konsekvenserna av att införa exempelvis ett idrottskonto. Jag tycker inte att det är särskilt lättsinnigt att begära en utredning för att se hur det här skulle slå. Om du kan förmedla den inställning som du deklarerar här i dag till din kollega i skatteutskottet kan det kanske börja hända saker på det här området.

Anf. 6 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Man kan alltid ha synpunkter på om hela anslaget ska finnas utan några som helst restriktioner och gå ut ograverat till Riksidrottsförbundet. Det kan man alltid diskutera. Jag tycker att det är rimligt att det kan finnas ett anslag till regeringens disposition. Det finns det på en rad andra områden. Sedan kan man alltid diskutera om det ska vara så stort som den siffra Lennart Kollmats tar upp.

Jag tycker också att det kan vara rimligt att det finns något syfte med bidragsgivningen när vi avsätter ganska stora summor från Svenska Spels överskott. Det är trots allt ganska mycket pengar det handlar om. Jag deltar också i de mycket trevliga träffar vi har ett antal gånger per år i ett nätverk med Riksidrottsförbundet. Även om jag har hört att det finns synpunkter på detta har jag inte uppfattat att kritiken är så förödande som man får en känsla av när man lyssnar på er på den borgerliga kanten. Jag förstår att idrotten vill vara så självständig som möjligt, men ändå märker jag att det finns en viss förståelse för att det finns syfte med varför staten ger pengar i anslag till idrotten. Inte minst folkhälsoperspektivet är klart uttalat.

Varför kan man ha synpunkter i det ena fallet och inte i det andra? Jag lyssnade på detta med OS för döva. Det står uttryckligen i betänkan-det att man har haft en träff med intressenter från olika håll och kommit fram till att detta är en idrottsintern angelägenhet. Enligt Moderaterna kan man gå in här och ha synpunkter på hur det ska gå till. Jag tycker att den här bristen på konsekvens är något kännetecknande.

Det finns lite olika grader när det gäller idrottskonton. Det handlar om en utredning eller att direkt föreslå.

Jag har ingenting emot att man utreder saker och ting. Av medierna och olika debattinlägg får man lätt intrycket att en enkel åtgärd är att införa ett idrottskonto. Då flyttar inte våra välbetalda idrottsstjärnor utomlands. Jag är inte övertygad om att det är så enkelt att lösa problemet. Jag är inte säker på att det inte får konsekvenser på andra områden.

Vill man belysa det i en så stor utredning så gärna för mig.

Akkumulerad inkomst – att man kan flytta över inkomst från ett år till ett annat – finns ju i någon mån redan i det vanliga skattesystemet såvitt jag förstår.

Anf. 7 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Herr talman! Det var jag som framförde kritiken när det gällde den bristande självständigheten och inte Riksidrottsförbundet. Det var Folkpartiets kritik.

Vi är ju med på samma träffar. Om man frågar Riksidrottsförbundet – som är mottagare av en väldig massa miljoner – är de naturligtvis försiktiga i sitt uttalande. Men det är alltså jag som står för kritiken. Hänvisa inte till Riksidrottsförbundet för de har inte varit så kritiska som jag är.

Nu glider Peter Pedersen litet och säger att det är väl bra att det finns ett visst anslag hos regeringen även om det är för stort. Det är väldiga glidningar.

Vilken princip är det Peter Pedersen vill ha? Är det självständighet eller inte?

Anf. 8 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Den enklaste självständigheten är att man säger att man är sig själv nog, och vi tar inte emot bidrag från någon. Så fort man har ett bidrag och är beroende av anslag har man ett förhållande där det kan styras och ställas.

Jag säger det klart att jag uppfattar att socialdemokraterna står för att man ska ha en självständig idrottsrörelse. Men det måste ju finnas något syfte med varför vi ger pengar.

Hur ska vi kunna motivera för skattebetalarna att vi pumpar in ett antal hundra miljoner i idrottsrörelsen? Jag kan tycka att det är för lite pengar, men det finns säkert de som tycker att det är alldeles för mycket, och att vi borde ta de pengarna och satsa på något annat – inte minst i nedskärningstider.

Jag tycker att det anslag vi har och de pengar vi tar från Svenska Spel – och de satsningar som aviserades i valrörelsen om en miljard under mandatperioden – är riktigt satsade pengar. Jag vet att idrottsrörelsen tar på djupaste allvar hur de ska kunna användas på ett bra sätt så att detta inte blir ett fiasko.

Detta bör vara ett samspel där man inte lägger sig i varandras arbetsuppgifter. Men det är rimligt att man har något syfte med pengarna. Man ska inte anslå pengar om man inte har en aning om varför man gör det.

Däremot kan vi vara överens om att man inte ska peta i detaljer.

Gärna mer jämställdhet och ökad integration, men låt idrottsrörelsen bestämma hur det här ska gå till i praktiken.

Anf. 9 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Vad är självständighet? Det kan vara intressant att se på det ordet. För mig är självständighet att man bestämmer själv.

Jag antar att också för Riksidrottsförbundet är självständighet att man får bestämma över de pengar man får anslagna från riksdag och regering. För Peter Pedersen är tydligen självständighet något helt annat. Självständighet är väldigt bra. Man ger pengar och sätter upp olika mål för

varje peng. Mer pengar till det, gör ni inte det får ni inte mer pengar till det. Mer pengar för exempelvis jämställdhet. Sköter ni inte det hotar man med åtgärder.

Självständighet är alltså att kunna sköta saker och ting själv.

Det är väl ingen som helst tvekan om att Riksidrottsförbundet ser regeringens pekpinningar som väldigt besvärande. När man talar med idrottsklubbar och idrottsledare är de irriterade över detta.

Det är ingen tvekan om att detta kommer att bli en stor fråga i den kongress som Riksidrottsförbundet håller i maj.

Den hand man äter från biter man inte. Därför är man kanske litet försiktig i sin kritik. Jag har uppfattat Riksidrottsförbundet som rejält kritiskt mot detta, och inte minst är vi moderater det.

Däremot har vi sagt att vi vill ha mer pengar till handikappidrotten. Men i våra motioner vill vi faktiskt ha mer pengar även till den vanliga idrotten – mer av det överskott som finns från Svenska Spel. Det finns inget som helst ologiskt i detta.

Vi kanske kan vara överens om att det inte är bra att svenska idrottsmän drar sig utomlands beroende på de höga svenska skatterna. Det vore intressant att få veta vad du tycker om att alla dessa svenska idrottsmän flyttar utomlands.

Anf. 10 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag konstaterar som vanligt att skattefrågor, även om det handlar om idrottsutövare, inte behandlas av oss. Det är skatteutskottet som behandlar dem.

Jag har ingenting emot att man tar upp den här kastade vanten och tittar på systemet. Mona Sahlin har ju också givit sig in i detta.

Jag tror inte att systemet är så enkelt att genomföra som ni tycks tro. Och jag är inte alldeles säker på att det är det som krävs för att vi ska få flera att stanna på hemmaplan.

Jag har en känsla av att fler och fler av de svenska idrottsutövarna faktiskt flyttar tillbaka efter avslutad karriär. Stefan Edberg är ett lysande exempel på en person som har flyttat tillbaka efter en tid utomlands.

Annat kanske kommer in i bilden. Det kan vara sådant som litet längre fram i livet gör att man gärna bor i det här landet.

Det kommer självfallet alltid att finnas ett gränssnitt mellan dem som ger ett bidrag och dem som får bidraget. Den som får anslag vill alltid ha maximal frihet och den som ger anslaget har synpunkter. Jag tycker ändå att det är ganska öppna principer som framställs. Det kan finnas enstaka exempel där man är alltför detaljerad. Låt oss då ta fram de konkreta exemplen och rätta till dem i så fall, i stället för att ha de här svepande diskussionerna. Som oberoende lyssnare kan man få intrycket att vi börjar få en väldigt toppstyrd idrott jämfört med för några år sedan. Jag uppfattar det ändå inte så.

Man har synpunkter på de nya pengar som kommer in. Statsanslaget har det varit ungefär samma resonemang och villkor bakom under hela perioden.

Jag kan inte påstå att jag tycker att de anvisningar man lämnar in till Riksidrottsförbundet är speciellt detaljerade.

Anf. 11 KENT OLSSON (m) replik:

Herr talman! Det är väl inte konstigt att svenska idrottsmän vill flytta hem, även om Peter Pedersen endast lyckas hitta ett exempel, nämligen Stefan Edberg. Är man svensk vill man bo i Sverige. Jag tycker att det är mer tragiskt att allt fler säger att man måste flytta utomlands på grund av skatterna.

Allt fler säger samma sak. Jag kan räkna upp hur många svenska toppidrottsmän som helst som inte kan bo kvar i Sverige. De säger alla samma sak: Vi har inte råd att bo här på grund av skatterna.

Om man tillhör majoriteten i riksdagen måste man väl reagera på de synpunkterna. Man måste bli förtvivlad när svenska idrottsmän sprider synpunkten att högsattesystemet i Sverige gör att man inte kan bo kvar där. Jag är medveten om att det här är en fråga som ligger hos skatteutskottet, men jag kan inte låta bli att ta upp den när Peter Pedersen nämner att vi har en som flyttat hem. En fluga gör ingen sommar. Jag vore glad om fler kom tillbaka hem.

När det gäller idrottens självständighet säger Peter Pedersen att det handlar om de nya pengarna. Men det är ju mer och mer som blir på det här viset. Varför inte ge idrotten de pengar man tycker att den ska ha och låta den sköta pengarna själv i stället för att styra?

Idrotten tycker att den blir alltmer styrd. Låt inte ordet självständighet vara ett honnörsord som inte står för någonting. Gå tillbaka och se vad som skett de senaste fem åren.

Jag ska inte skylla på Peter Pedersen. Jag ska återkomma till Lars Wegendal. Läser man dagens artikel i Svensk Idrott ser man att det inte är färre pekpinningar i framtiden.

Anf. 12 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är kul att få erkännandet både av Moderaterna och Folkpartiet att de är mer upprörda än vad man är på Riksidrottsförbundet och inom idrotten. Det är ganska signifikant i diskussionen.

Jag har samma uppfattning som ni att idrotten ska vara självständig, men vi har tydligen olika uppfattning om vad man får och inte får skriva i en bidragsgivning om att man har ett syfte med anslaget. Jag tycker att det är ganska självklart att man har det. Vi är överens om att det inte får vara alltför detaljerat.

Idrotten ska bestämma hur det ska gå till att uppnå vissa mål såsom folkhälsa, jämställdhet, integration och så vidare. Jag kan inte se något styrande i att man i sin bidragsgivning påpekar att man bör beakta vissa saker när man utövar sin verksamhet

Man får intrycket att alla som nått en viss nivå inom idrotten sticker från Sverige och aldrig kommer tillbaka. Det är ju inte på det sättet. Det finns en massa duktiga idrottskillar och tjejer som bor kvar här hela livet fastän de har ganska höga inkomster. Det finns också idrottsutövare som efter avslutad karriär flyttar tillbaka. Faktum är att väldigt få anför argumentet att de flyttar till Monaco eller motsvarande ställen på grund av att skatterna här är höga. Ofta gör de det i stället därför att det där är närmare till Alperna och ett trevligare väder.

Jag vet inte om det här är de rätta förklaringarna, men det är väldigt få som anför skatteproblematiken som enda orsak till att de flyttar. Jag

vill gärna att idrottsutövarna bor kvar i vårt land, men vi kan inte bara säga att vi ska fixa problemet för dem och bortse från att det kan finnas andra människor som har liknande problem med att tjäna mycket pengar.

Många tycker att det är ett lyxproblem att tjäna mycket pengar och menar kanske att idrottsutövarna borde kunna avsätta sina pengar på ett sådant sätt att de kan ta ut inkomster över hela livet. Det finns inom ramen för lagar och regelverk möjligheter att själv göra den typen av planering. Om vi tittar på hela systemet får vi den diskussionen i fokus, inte bara via debattsidor, vilket inte är så seriöst. Man bör göra en ordentlig utredning och belysa vilka konsekvenser detta får också för aktörer på andra områden.

Anf. 13 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Herr talman! Idrottsrörelsens roll som ungdomsfostrare är odiskutabel. Det betyder i sin tur att idrottsrörelsens arbete mot kränkande behandling, diskriminering, trakasserier och negativa förhållningssätt blir alltmer viktigt eftersom vi ser att många av dessa företeelser i dag ökar bland ungdomarna i vårt samhälle. Vi kristdemokrater tar upp detta i vår motion och även i reservation 6.

Herr talman! Peter Pedersen har tagit upp några av dessa saker i sitt anförande, och det är jag glad för. Problemet är att Peter Pedersen och Vänsterpartiet när vi nu kommer fram till beslut i riksdagen väljer att inte stödja kravet på ytterligare anslag för att visa på betydelsen av att idrottsrörelsen i dess helhet, från Riksidrottsförbundet och ut i hela organisationen, breddar detta arbete utöver vad som belyses i betänkandets majoritetstext.

Anf. 14 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Detta är ett exempel på att vi tycker att idrottsrörelsen ska vara självständig. Det finns ett program, *Idrotten vill*, där man väldigt tydligt tar ställning i dessa frågor, och det pågår ett arbete för att uppdatera det. Jag är glad över detta mot bakgrund av att jag har väckt en motion om att man måste ta itu med de sexuella trakasserier som har förekommit inom idrottsrörelsen, de så kallade nollningar som vi har kunnat läsa om i medierna.

Bara efter några månader kom från RF en policy mot sexuella trakasserier, vilket var jättebra. Det tas där upp hur man ska se på de här problemen och vilka åtgärder man ska vidta om sådana upptäcks inom idrottsrörelsen. Jag tycker att detta är ett utmärkt exempel på att vi politiker kan ha en debatt och ett erfarenhetsutbyte med idrottsrörelsen.

Jag tror inte att man inom RF känner sig oerhört kränkt av att man har varit tvungen att ta fram det här programmet utan att man har upplevt dialogen som positiv. Ingenting har beordrats fram utan det har uppfattats som en självklarhet att man när det uppträder ett så uppenbart trovärdighetsproblem måste ta itu med detta. Jag skulle önska att fler organisationer kunde vara så snabba som idrottsrörelsen varit när det gällt att vidta kraftfulla åtgärder när sådant här inträffat.

Att vi inte ställer oss bakom en viss reservation behöver inte betyda att vi tycker att de problem som tas upp i den är ointressanta. Vi tycker att idrotten tar etik och moral på djupt allvar, både bland vuxna och bland barn och ungdomar.

Anf. 15 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Herr talman! Peter Pedersen får ursäkta, men jag uppfattar det så att Peter Pedersen inte har läst Kristdemokraternas motion. Vi tar bland annat upp frågan om trakasserier, men vi vill också bredda arbetet på det här området. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi från riksdagens kulturutskott som är med på träffarna inom det nätverk som Riksidrottsförbundet har för att föra en kreativ diskussion kring det här arbetet också kan ta ett ansvar för att diskutera dessa frågor. Utskottsmajoriteten, som Peter Pedersen ingår i, har valt att specificera några områden som man har uppfattat att det är bra att diskutera i den samrådsgrupp som nu arbetar med de etiska frågorna.

För att komma tillbaka till frågeställningen vill jag säga till Peter Pedersen att vi kristdemokrater vill bredda det här arbetet till de företeelser som Pedersen berörde i sitt anförande men som han inte vill stå för när vi kommer fram till beslut. Det gäller kränkande behandling och betydelsen av att visa respekt för varje enskild människa oavsett kön.

Peter Pedersen tog själv upp ett exempel som handlade om krav på att kvinnor skulle klä sig på ett visst sätt. Vi vill med vår reservation bredda diskussionen om sådana företeelser. Vi tycker att arbetet också ska handla om respekten för den enskilde, sättet att förhålla sig till varandra och så vidare. Det ska inte begränsas till drog- och alkoholfrågor och trakasserier på det sätt som sker i betänkandets majoritetstext. Det är mot den bakgrunden som jag skulle önska att Peter Pedersen ville läsa Kristdemokraternas motion.

Anf. 16 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! I Kristdemokraternas reservation nr 6 om idrottens etik nämns ställningstaganden för rent spel och mot fusk, våld, mobbning, rasism och droger och att man ska jobba med etik och värderingar. Vi tycker att det är värderingar som vägs in. Vidare tar man upp utslagning och elittänkande, och den typen av frågeställningar tar vi upp i ett särskilt yttrande. På en rad av dessa områden pågår det som sagt en diskussion inom idrottsrörelsen själv. Man kan gå ut nästan till vilken liten idrottsförening som helst, även till elitidrottsföreningar, och finna att de har klart uttalade regler för vad som är tillåtet och hur det ska fungera inom idrotten. Det ska när man börjar idrotta vara spel och lek.

Många idrottsledare tycker tyvärr att det är mycket roligare att samla på pokaler i källaren än att följa de här reglerna, men det är då upp till idrottsrörelsen som självständig organisation att tala om vad som gäller enligt de riktlinjer, bestämmelser och villkor som den själv har satt upp. Sådana föreskrifter finns i de flesta idrottsföreningar.

Man kan faktiskt lyfta fram Bosse Ringholms idrottsförening här i Stockholm som ett utmärkt exempel på att man ställer tydliga krav på idrottsledarna om vad som ska gälla inom respektive lag. Man ska komma överens om ifall man ska satsa på eliten eller om det ska vara träning en gång i veckan. Oavsett vilket ska alla vara välkomna. Jag tycker att det är ett bra exempel på hur det borde kunna fungera i de flesta idrottsföreningar. Det fungerar faktiskt mycket bra.

Men återigen: Jag förstår inte riktigt Kristdemokraternas kritik mot oss. Vi lyfter fram ungefär samma problem som ni men väljer att göra det i ett särskilt yttrande. Ni har i stället avgivit en reservation. Vi är från

båda håll inne på att det finns viktiga saker att lyfta fram och diskutera. Mycket av detta har tagits upp här, och andra saker finns i annat material. Jag tycker inte att vi ska slå in öppna dörrar.

Anf. 17 BIRGITTA SELLÉN (c):

Herr talman! Det är nästan otroligt vilken samstämmighet som finns i utskottet när det gäller idrottsfrågorna. Likadant är det med Riksidrottsförbundet och dess arbete. Vi som är politiskt idrottsansvariga har egentligen inte alls några stora meningsskiljaktigheter när det gäller hur vi ska jobba med frågorna. Jag vill passa på att rikta ett stort tack till de ansvariga inom Riksidrottsförbundet och, inte att förglömma, till alla de engagerade idrottsledare som finns runt om i landet.

Nu sitter man inom Riksidrottsförbundet ovanligt bra till när det gäller resurser och har verkligen möjligheter att jobba med många viktiga frågor, eftersom regeringen har insett att idrotten är oerhört viktig för människornas välbefinnande och därför har avsatt extra mycket pengar till den. Det kan vi väl bara tacka för och hoppas att insikten håller i sig eftersom den kommer att behövas under många år framöver.

För debattens skull och naturligtvis också för att ytterligare belysa olika frågor vill Centerpartiet lyfta fram några områden lite extra. Jag ska peka på några sådana områden som är angelägna för oss.

För barn och ungdomar har idrotten en viktig roll när det gäller att lära sig ansvar och samarbete. Det är en naturlig uppgift för idrottens spelregler, som måste följas av alla deltagare.

Vi lever i en tuff värld, där ungdomsvåld, drogmissbruk, rasism och kroppsideal ständigt är i fokus. Idrotten tar redan ett stort ansvar för dessa frågor, men vi vill ändå trycka på hur viktigt det är att fortsätta arbeta med etik och värderingsfrågor. Gunilla Tjernberg har redan föredömligt berättat om detta i sitt inlägg. Jag yttrar mig därför inte mer om det utan ställer mig bakom det som Gunilla Tjernberg sade. Vi får dock inte glömma bort att frågorna om etik och värderingar också måste tas upp i samarbete med föräldrarna.

Det offentliga stödet till idrotten är, som jag redan sagt, stort, men för att det ska kunna fortsätta att vara stort och eventuellt växa är det viktigt att idrottsrörelsen kan påvisa ett ytterligare förstärkt integrations- och jämställdhetsarbete. Det är ju också ett krav som har följt med de resurser som idrottsrörelsen fått. Det var glädjande att i dag kunna läsa i tidningen Svensk Idrott där Socialdemokraterna har gått in med en artikel där man tar upp det här med jämställdheten: "För plantider gäller exempelvis att herrar kommer före damer och att pojkar kommer före flickor, men också lägre divisioner herrar går före högre divisioner damer." Lars Wegendal är med och skriver: "Det är nödvändigt att skärpa kraven på idrottsrörelsens jämställdhetsarbete. --- Men vi kan inte nöja oss med en positiv inställning. Det måste också ske konkreta förbättringar ute i verksamheterna."

Det känns betryggande att vi har en sådan majoritet i utskottet för de här frågorna.

Herr talman! I Sverige drabbas ca 3–4 % av flickor och unga kvinnor av någon form av ätstörning. Det känns väldigt oroande. Pojkar drabbas också, men i mindre utsträckning. Men en grupp som växer snabbt är träningsanorektikerna – det är inom idrotten, naturligtvis – där vi till

exempel vad gäller pojkar ser backhoppning som ett exempel. Här finns även pojkar representerade i väldigt stor utsträckning. Idrottsrörelsen har uppmärksammat faran och hjälper drabbade med samtal och stöd, vilket är jättebra. Jag ser det som väldigt viktigt att idrottsrörelsen får ett starkt stöd från samhället i sitt arbete mot anorexi. Det är ett folkhälsoarbete som alla måste ställa sig bakom: familjen, skolan, sjukvården och idrotten.

Utskottet delar min oro i frågan om anorexi och har i det närmaste gjort ett tillkännagivande med anledning av Centerpartiets motion. Det tackar jag för. Men jag har ändå ett särskilt yttrande för att ge en ännu större tyngd åt motionen, och jag hoppas även att den nationella ledningsgruppen för folkhälsofrågor, som så småningom kommer att arbeta med den här frågan enligt ett förslag, kommer att läsa och ta till sig vad vi har sagt i utskottet och här i debatten.

Herr talman! Merparten av barns idrottande är spontant och sker inte på en idrottsanläggning. Hur många är det inte av oss som i drömmarna har vunnit en VM-final eller ett OS-guld på gårdet eller i parken, eller som i mitt fall har vunnit en skinnartävling när jag lekte Sigge Eriksson? Är det någon som kommer ihåg honom? Det gjorde jag på en uppskottad skridskobana på en sjö och trodde att jag skulle bli en ny Sigge Eriksson.

Spontanidrotten är en viktig faktor för att få unga att intressera sig för olika idrotter. Därför är det viktigt att kommunerna tar sitt ansvar för att det finns tillgång till platser för spontanidrott, så kallade näridrottsplatser. En satsning på näridrottsplatser kan göras i naturliga miljöer som till exempel skogsparker eller liknande. Men det är särskilt angeläget att man inte krymper ytor i tätorterna. När Stadsmiljörådet säger att man vill förtäta bebyggelsen och bygga bostäder på torg och grönområden får jag närmast frossa. Det är skrämmande!

Om nu inte det här klaras på frivillig väg tycker vi i Centerpartiet att lagar och regler som styr den kommunala planeringen måste ändras så att man ser på det här. Även i den här frågan ställer sig utskottet bakom tanken och understryker vikten av att skapa och bevara grönområden som kan stimulera till spontanidrott, tyvärr utan att det blev ett tillkännagivande.

Riksidrottsförbundet gör ett mycket bra arbete för att driva frågan om näridrottsplatserna, men risken finns att kommunplanerare inte läser det Riksidrottsförbundet säger, eller att kommunernas ansträngda ekonomi gör att man inte anser sig ha råd, helt enkelt. Det kan leda till negativa effekter i förlängningen, eftersom det faktiskt i förlängningen kan göra det dyrare för kommunen därför att man får mer kostnader för folkhälsan. Jag önskar att man kunde ha en helhetsbild och inse vidden av det här.

Integrationen vill jag också säga några ord om. Det finns många bra exempel på idrottsrörelsens bidrag till integrationsarbetet, men mer kan och behöver göras. En nyligen framtagen undersökning visar att invandrarungdomar i stor utsträckning deltar i olika sporter. Största intresset visar de för fotboll och innebandy. Sporter som vi ofta anser vara invandraridrotter är kampsporterna, men i utredningen kan man se att så inte riktigt är fallet. Judo, karate och taekwondo sysslar bara 4 % med och boxning 3 %. Det här lär vi komma att debattera framöver, när boxningspropositionen så småningom kommer, så jag tar inte mer av den debatten

nu. Alla vet hur jag ser på den frågan, tror jag, nämligen att proffsboxning inte är bra.

I utredningen kan vi också läsa att ungdomar med invandrarbakgrund deltar i nästan lika stor utsträckning i olika idrotter som ungdomar i allmänhet. Men det finns saker som vi inte får blunda för och som vi behöver stödja, nämligen att invandrarungdomar gärna vill utbilda sig till ledare, men de blir sällan tillfrågade.

Jag yrkar bifall till reservation 7 under punkt 10. Självklart ställer jag mig bakom alla de reservationer vi har, men för tids vinning yrkar jag på den. Sedan kommer Håkan Larsson att yrka på reservation 12.

För övrigt vill Centerpartiet inrätta ett idrottskonto till våra duktiga elitidrottare, ett konto som medför att de betalar skatt det år de tar ut pengar från kontot. Min högsta önskan är att Kajsa Bergqvist, Christian Olsson och vår kära Anja Pärson flyttar tillbaka. I dag kan vi läsa i Svenska Dagbladet, där hon säger så här: ”Hade jag möjlighet att bo kvar hemma skulle jag göra det. Men alla vill tjäna pengar på det de håller på med. Jag också.” Det är väl många som har hört henne säga tidigare att hon vill bo kvar i landet, och likadant är det med Kajsa Bergqvist, Christian Olsson och alla de andra. Jag kan bara beklaga att det har blivit så här, och jag beklagar det skatteproblem som Pernilla Wiberg har hamnat i. Det hade hon sluppit om det hade funnits ett idrottskonto under hennes aktiva år. Samtidigt som hon var en duktig idrottare var hon ju en oerhörd glädjespridare för oss svenska medborgare, som kände stolthet över att vi hade en så fantastisk idrottsstjärna.

Jag har lyft fram den här frågan många gånger, senast den 13 februari, med både Bosse Ringholm och Mona Sahlin. Jag har pratat om att det är droppen som urholkar stenen. Tyvärr – eller tack och lov – har en stor droppe nu antagligen gjort det där hålet. Tyvärr, därför att det är Pernilla Wiberg som drabbas av att det inte funnits ett idrottskonto, men tack och lov, för att det kanske kan bli till glädje och att det kanske kan hända något positivt för våra nuvarande och kommande idrottsstjärnor.

Efter dagens debatt kan jag bara konstatera att det är synd att idrottskontot inte beslutas i kulturutskottet. Jag tror att det skulle gå igenom där. Jag tror att Lars Wegendal kommer att säga att han tycker att det är en bra tanke. Min förhoppning om det är stor. Däremot har jag väldigt svårt att se det här med enkelt system och lättsinnigt, som Peter Pedersen tar upp. Han tror inte att det är skatteproblematiken som gör att de flyttar. Jag vet. Jag har varit i kontakt med många. Redan för ett år sedan, i samband med OS i fjol, hade vi kontakt med flera av våra nuvarande och gamla duktiga idrottsstjärnor som talade om och faktiskt skrev under en debattartikel om att de gärna ville ha ett sådant här idrottskonto. De vill stanna i Sverige. Det är oerhört dålig PR att vi inte kan ha ett regelsystem som gör att de klarar det.

Anf. 18 PETER PEDERSEN (v) replik:

Herr talman! Jag tycker att det är positivt att lyssna på Centern och Birgitta Sellén i debatten om idrott. Jag kan konstatera att i många frågor ligger Centern närmare s och v. Det intressanta är att den ena förfasar sig över vad Socialdemokraterna skriver i Svensk Idrott, och Birgitta Sellén tycker att det är utmärkt. Jag tycker också att det är utmärkt med den brist på samstämmighet som finns bland de borgerliga partierna.

Det var också bra att Birgitta Sellén tog upp det här med spontanidrott. Det hann inte jag med. Vi har ju ett gemensamt särskilt yttrande där vi lyfter fram den frågan. Jag hoppas att det kan smitta av sig också till de övriga borgerliga partierna så att vi kan få en ordning som gör att idrottsrörelsen kan vara med och ha samråd när man bebygger olika områden så att även fysisk aktivitet poängteras när man ska bygga nya bostadsområden, till exempel här i Stockholm.

Sedan har vi idrottskontona. Jag borde lära mig av historien att man inte ska vara ironisk i talarstolen eftersom det inte framgår av protokollet. Jag tror också att många flyttar på grund av skatteregler, men det anförs inte historiskt sett. I stället har man anfört en rad andra exempel på varför man flyttar.

Jag kan också konstatera att Pernilla Wiberg fick frågan om hon skulle stämma sina ekonomiska rådgivare. Hon svarade: Ja, om jag tror att jag vinner. Hon och många andra kanske skulle ha skaffat sig bättre rådgivare, sådana som inte hela tiden försöker tricksa med det regelsystem vi har och hitta på olika konstruktiva lösningar med bolag i olika länder för att komma undan skatt. De borde se sig om efter mer seriösa rådgivare och hitta en lösning på problemet.

Jag vill återigen säga att vi är öppna för att man tittar på ett problem, men man måste inse att om det här vore ett enkelt problem så skulle det ha varit löst för länge sedan. Det kommer att omfatta ytterligare människor. En del kommer att fråga sig varför de som har väldigt höga inkomster ska få den här typen av möjlighet att göra avsättningar när andra med mer rimliga inkomster inte har det. Man tycker att man drabbas ganska hårt av även mindre förändringar och försök att mildra sin skatt. Samtidigt ska de som tjänar flera miljoner per år hitta på en massa särlösningar.

Det är i sig ett problem. Något slags likställdhet bör vi ha i skattesystemet, inte en massa särregler. Det här blir uppenbart en särregel, och kopplingen till skogskonto är något udda. Vi pratar inte om något film-skådespelarkonto, vilket jag tycker skulle vara mer jämförbart i så fall.

Anf. 19 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Herr talman! Det finns också upphovsmannakonto för konstnärer, inte bara skogskonto. Det vi i Centerpartiet har sagt under många år är att vi ska titta på hur man skulle kunna lösa detta. Det är inte säkert att det ska lösas på samma sätt som ett skogskonto.

Vi har goda exempel i Finland. Där har man satt in en viss summa på ett speciellt konto, och i Norge har specialförbunden hand om dessa konton. Det finns också många andra länder som vi kan ta lärdom av.

Att Pernilla Wiberg från Kanada säger att hon inte vet om hon vinner tycker jag inte vi ska lägga så stor vikt vid. Hon finns på andra sidan jordklotet på ett helt annat uppdrag och har nu fått detta över sig. Hon måste naturligtvis få möjlighet att ta del av det som kommer att drabba henne.

Peter Pedersen säger att det finns många olika grupper. Vi har en del som till exempel jobbar i Sverige och beskattas i ett annat land och då har speciella regler. Det finns personer inom vårt eget område, i kulturutskottet, som jag inte behöver namnge. Vi har Hennes & Mauritz ledare som fick specialregler. Så nog har vi möjligheter att se över detta.

Men jag tror att det här också kommer att leda till någonting positivt, inte minst därför att nuvarande idrottsministern är positiv till idrottskonto och också förra idrottsministern var det. Dessutom sade Bosse Ringholm vid interpellationsdebatten den 13 februari att han kunde titta på det här och att han kände att reglerna behövde mjukas upp lite grann.
(forts. 6 §)

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 13.53 på förslag av förste vice talmannen att ajournera förhandlingarna till kl. 14.00 då frågestunden skulle börja.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 14.00.

Frågestund

5 § Frågestund

Anf. 20 ANDRE VICE TALMANNEN:

Välkomna till veckans frågestund! Från regeringen deltar följande statsråd: utrikesminister Anna Lindh, försvarsminister Leni Björklund, statsrådet Lars-Erik Lövdén, justitieminister Thomas Bodström och utbildningsminister Thomas Östros. Välkomna!

Svenskt medlemskap i Nato

Anf. 21 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! I tisdags presenterade Försvarsberedningen sin säkerhetspolitiska rapport. Ett av inlagen i den är att man samstämmtigt pekar på den ökade stabilitet och trygghet som finns i vårt närområde och som också gäller för Sverige på grund av utvidgningen av Nato.

Genomgående i rapporten pekar vi också på vikten av ett nära samarbete med Nato i olika uppgifter av internationella insatsslag. Vi kan också konstatera att den gemensamma säkerheten för svensk del bygger på gemensamma insatser.

Det som också är intressant att se i samband med presentationen av rapporten är att fler och fler partier anser att det nu är rimligt att man diskuterar och analyserar konsekvenserna av ett Natomedlemskap kontra konsekvenserna av ett utanförskap. Det intressanta är att det gäller även från partier som egentligen är mot men som ser behovet av att man nu studerar och analyserar detta.

Jag skulle vilja ställa följande fråga till regeringens företrädare här: Är ni beredda att ge Försvarsberedningen ett tydligt uppdrag att diskutera och analysera konsekvenserna av ett medlemskap och av ett utanförskap?

Anf. 22 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Partierna och Försvarsberedningen har i och för sig möjlighet att diskutera vilka frågor de vill. Däremot ifrågasätter jag vad Gunnar Hökmark säger om att fler och fler av riksdagens partier är intresserade av att diskutera ett svenskt Natomedlemskap. Jag har uppfattat situationen så – både här i kammaren och hos svenska folket – att vi har en mycket bred och stor majoritet för att Sverige är och ska förbli militärt alliansfritt och att det framför allt inte finns något säkerhetspolitiskt intresse för Sverige att söka Natomedlemskap.

Handlingsfriheten, som vi som militärt alliansfria har, är bra för vår säkerhet. Det innebär också att vi kan utforma ett svenskt försvar efter vad vi tycker är bäst för svensk säkerhet.

Anf. 23 GUNNAR HÖKMARK (m):

Fru talman! Nu började utrikesministern agitera i själva sakfrågan. Det som mitt parti, Folkpartiet och även Kristdemokraterna hade avvikande uppfattningar om var att det nu finns skäl att diskutera och analysera dessa frågor just för att man ska kunna se vilka optioner som finns och hur de ser ut. Även från Miljöpartiets sida – av ett annat skäl; det vill jag gärna säga – anfördes det också att det finns skäl att analysera hur långt man kan gå.

Försvarsberedningen har ju sina direktiv. I alla fall i dess ledning anses det nog bero rätt mycket på vilka uppdrag regeringen ger Försvarsberedningen i denna fråga. Ännu en gång ställer jag således min fråga, med all respekt för Anna Lindhs uppfattning i sakfrågan: Anser sig regeringen kunna ge Försvarsberedningen tydliga direktiv så att vi får upp denna diskussion på bordet?

Sedan kan vi föra den diskussion som Anna Lindh påbörjade. Men min fråga gäller en annan sak: Ger ni oss uppdraget att på djupet analysera konsekvenserna av ett utanförskap och konsekvenserna av ett medlemskap? Det är alltså frågan.

Anf. 24 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är bara drygt ett år sedan vi hade en bred överenskommelse mellan partiledarna och partierna – den omfattade flertalet av partierna i denna kammare – om svensk säkerhetspolitik. Jag förutsätter att partiledarna och partierna, om partierna har ändrat uppfattning och vill ha en ny diskussion när det gäller den säkerhetspolitiska uppgörelsen, också framför detta. Än så länge räknar vi med att vi faktiskt står fast vid den säkerhetspolitiska överenskommelse som vi har träffat.

Humanitär beredskap inför ett krig i Irak

Anf. 25 SERMIN ÖZÜRKÜT (v):

Fru talman! Sällskapet riksdagens kvinnor mot krig, Särk, har bildats. Med anledning av detta vill jag ställa en fråga till utrikesministern.

Vi står inför ännu ett krig, vars omfattning är ytterst oviss. USA och Storbritannien står beredda inför ett anfall mot Irak. USA har talat om deras så kallade kirurgiska ingrepp. USA har också talat om att använda kärnvapen – allt detta i ett område fullt av konflikter och motsättningar.

Oavsett i vilken form anfallet sker kommer det att medföra ett oerhört lidande för miljoner människor. De som kommer att drabbas hårt och värst är de mest försvarslösa, nämligen kvinnor och barn.

Min fråga är: Vad gör regeringen i EU och FN för att möta en sådan här humanitär katastrof, och finns det någon svensk, europeisk eller internationell beredskap inför detta?

Anf. 26 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Till att börja med vill jag säga att jag tycker att det är viktigt att vi alla verkar för att kriget *inte* är oundvikligt. Det går att undvika ett krig genom att få vapeninspektörerna till aktivitet i Irak för att avrusta Irak och genom att Saddam Hussein samarbetar med vapeninspektörerna.

Den svenska Irakpolitiken bygger på tre pelare:

- att vi ska ha en fredlig lösning genom att avrusta Irak genom vapeninspektörerna
- att det, i form, bara är FN och FN:s säkerhetsråd som får fatta beslut
- att vi, i sak just nu, inte anser att säkerhetsrådet i dag bör rösta för en militär aktion, utan vi ska fortsätta med att ge vapeninspektörerna mer tid.

Detta verkar Sverige för i EU och i FN. Samtidigt pågår ett humanitärt förberedelsearbete i FN *i händelse av* ett krig. Detta följer naturligtvis Sverige också.

Anf. 27 SERMIN ÖZÜRKÜT (v):

Fru talman! Vapeninspektörernas problematik är välkänd. Det är självklart att vi kämpar för att stoppa ett anfall mot Irak.

Min fråga handlar speciellt om Sveriges ståndpunkt när det gäller ett krig, ifall vi inte kan förhindra det. Det är också en väsentlig punkt att fundera över, med tanke på all den krigshets som pågår från USA:s och Englands sida. Jag fick inte riktigt svar på min fråga.

Anf. 28 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! När det gäller Sveriges ståndpunkt försökte jag förklara att den är klar: Vi anser att man ska ge vapeninspektörerna tid. Om vi i dag satt med i säkerhetsrådet skulle vi rösta nej till en militär aktion. Om det är så att det kommer till ett krig är man naturligtvis tvungen att humanitärt göra allt som går för att undvika humanitär nöd. Där följer vi FN:s förberedelser. Vi vill inte göra några egna "krigsförberedelser" vid sidan av det som FN förbereder. Då kan det verka som att vi faktiskt förbereder ett krig och som att vi ger vårt stöd till ett krig. Det vill vi ju inte göra.

Humanitärt följer och stöder vi FN:s förberedelser för att undvika en humanitär katastrof, och politiskt gör vi allt vi kan för att få en fredlig lösning genom att Irak avrustas av vapeninspektörerna.

Anf. 29 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Jag har en fråga till utbildningsministern. Nyligen kom från Skolverket en rapport om effekterna av maxtaxan i barnomsorgen. Rapporten går helt i linje med den socialdemokratiska regeringens politik men stick i stäv både med många föräldrars uppfattning och med den rapport som Kommunförbundet lagt fram och där man pekar på att maxtaxan lett till större barngrupper och till längre tid i förskolan för barnen.

Kommunförbundet är en fristående organisation med daglig kontakt med den kommunala lokala verkligheten. Skolverket däremot sorterar under Utbildningsdepartementet. När Kommunförbundet och Skolverket så markant skiljer sig åt väcks frågan vad ministern tänker göra för att föräldrar ska kunna lita på att den information är tillförlitlig som myndigheterna under hans departement tar fram.

Anf. 30 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Menar Torsten Lindström att vi går in och ändrar i siffror för våra statliga myndigheter för att det ska passa vår verklighetsbeskrivning?

Skolverket är ju en myndighet som i det här fallet har arbetat under en lång tid med att följa maxtaxans effekter genom att ta in uppgifter från landets förskolor och landets kommuner och titta på vad det är som har hänt. Det resultat som man har fått tycker jag är uppmuntrande. Det finns ett starkt stöd bland föräldrarna för maxtaxan. Många fler barn har fått chansen att komma till förskolan. Det har också anställts mycket mer personal i förskolan vilket har gjort att barngrupperna generellt sett inte har ökat i storlek. Inte heller har dagarna på dagis för barnen blivit längre.

Däremot har förskolan under lång tid innan maxtaxan infördes utsatts för ganska tuffa besparingar under krisåren. Jämför vi förskolan i dag med förskolan för tio år sedan ser vi att vi har större barngrupper. Därför är det så viktigt att vi fortsätter arbetet för att satsa ännu mer på förskolan i framtiden.

Jag litar på att Skolverket gör seriösa och bra analyser.

Anf. 31 TORSTEN LINDSTRÖM (kd):

Fru talman! Inte en enda gång hörde jag utbildningsministern tala om barnperspektivet här i sitt svar. Han talade om besparingar och han talade om regeringens politik och myndigheters självständighet. Frågan är onekligen vart barnperspektivet tar vägen i Socialdemokraternas politik, i maxtaxan och en del annat.

Kommunförbundet är en självständig organisation och ingen myndighet. Det är en självständig organisation som har kommit fram till de här alarmerande uppgifterna. När Skolverket, som mer och mer har utvecklat till en stabsmyndighet hos Regeringskansliet, kommer fram till dessa uppgifter väcks givetvis frågan: Hur ska föräldrar kunna lita på den information som kommer?

Det viktiga, fru talman, är att vi får en tillförlitlig och bra information som vi vet är trovärdig och har en förankring i den lokala verkligheten. Vi vet också att det behövs en helt annan politik med ett tak för grupper-

na på dagis och med mer pengar till kommunerna för barnomsorgen. Det är den politik som vi kristdemokrater står för.

Min fråga, fru talman, är: Hur ska föräldrar kunna lita på de uppgifter som tas fram när Skolverket och Kommunförbundet skiljer sig åt så oerhört mycket?

Anf. 32 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag kan inte låta bli att påpeka att så talar det parti som under valrörelsen aldrig kände några som helst begränsningar för vad man kunde lova.

I själva verket har ni lovat att ta pengar från förskolan och införa ett vårdnadsbidrag. På det viset kan ni inte samtidigt satsa mer på förskolan.

Vi är engagerade i förskolans utveckling. Över 5 miljarder kronor har redan satsats via maxtaxa och via kvalitetspengar. Föräldrarna har uppfattat detta som en viktig och bra reform. Föräldrarna har barnens perspektiv med sig, och det är det som är det centrala att gå vidare med nu. Vi ska minska barngrupperna i förskolan och göra det ännu bättre i en verksamhet som på många sätt är alldeles enastående i den gemensamma sektorn. Det finns nästan ingen verksamhet som har så starkt stöd i befolkningen som vår förskola. Det är ett angeläget område att arbeta vidare med.

Kristdemokraterna har alltid varit motståndare mot förskolans utveckling och förskolans kvalitet.

Polisens resurser

Anf. 33 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! Polisen har en central roll i samhället för att motverka brott och våld. För att det ska fungera måste det finnas tillgång till poliser både ute i kommunerna och i stadsdelarna i de större städerna.

Men i dag räcker resurserna inte till. Hemma hos oss har vi flera stationer som är nedläggningshotade. Både Dals-Ed och Lilla Edet lever med det hotet över sig just nu.

Jag skulle vilja höra vad justitieminister Thomas Bodström säger om den utvecklingen.

Anf. 34 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Vi är alldeles överens om att polisen har en central roll och att det är viktigt att polisen får fortsätta att utvecklas för att kunna ge den trygghet som våra medborgare förtjänar och har rätt till.

Det är också just därför som regeringen tillsammans med samarbetspartierna har gjort den satsning som gör att vi nu kan se att det blir flera poliser. Det ökade 2001, det ökade 2002, det kommer att öka 2003 och det kommer att fortsätta att öka genom de satsningar på 4 000 nya poliser som kommer att utbildas under mandatperioden.

Anf. 35 ANNIKA QARLSSON (c):

Fru talman! I samma veva är det ju lika många som går i förtidspension, så jag vet inte om det verkliga antalet blir så mycket större.

De små och fattiga kommunerna hemma hos mig försöker nu att med kommunala skattemedel få polisstationerna att trots allt bli kvar. Försvinner polisstationerna har de i stället att anlita bevakningsföretag för att sköta säkerheten.

I går kunde vi läsa om försäkringsbolag som själva får ta tag i utredningar och åtal för att polisen inte hinner med. Jag skulle vilja säga att ett av de allvarligaste hoten mot en fungerande rättsstat är att invånarna inte kan lita på att staten garanterar trygghet och rättssäkerhet.

Hur ser justitieminister Thomas Bodström på att kommuner, försäkringsbolag och företag nu måste ta saken i egna händer?

Anf. 36 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Först har jag ett klargörande: Det *blir* fler poliser även om vi har stora pensionsavgångar. Nu behöver vi inte tvivla mer på den saken. Som jag sade är det alltså en nettoökning alla dessa år, och den kommer också att fortsätta. Vi vet inte exakt med hur mycket, men att det är en ökning som kommer att fortsätta – det vet vi.

Det är inom varje län som man ska göra bedömningen av hur många stationer som behövs. Det är viktigt att slå fast en sak: Antalet stationer har inte någonting att göra med hur många poliser det är. Ibland slarvas det med de uppgifterna och det ges, medvetet eller omedvetet, ett intryck av att när stationer läggs samman så innebär det att poliser försvinner från den orten.

Jag tycker att det är viktigt att man gör en egen bedömning ute i länen. Det ska vara en samlad bedömning av hur många lokaler och hur många stationer det ska finnas utifrån vad som är bäst för verksamheten. Polisen måste liksom andra myndigheter hela tiden utvecklas. Många anmälningar kommer i framtiden att göras via Internet. Det kommer självfallet att påverka utvecklingen. Men det är viktigt att man ser till att göra det som är bäst inom varje län. Så har det varit tidigare, och så ska det vara även i fortsättningen.

Kommundelegationen

Anf. 37 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Kommundelegationen har haft en viktig uppgift i att ge stöd åt kommuner och landsting som fått särskilda ekonomiska problem. Det har varit en grannlaga uppgift, och det har kommit en hel del kritik mot att stöd har lämnats via Kommundelegationen.

Därför vill jag fråga statsrådet Lars-Erik Lövdén vad han drar för slutsatser av det arbete som Kommundelegationen har utfört.

Anf. 38 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag kan dra slutsatsen redan i dag, även om arbetet inte är avslutat, att det har varit ett framgångsrikt arbete som Kommundelegationen har bedrivit tillsammans med de kommuner som vi har tecknat avtal med.

Regeringen beviljade utbetalningar av stödet till tio kommuner redan under fjolåret, det vill säga i förtid. Det var kommuner som hade uppfyllt de åtaganden som man gjorde i avtalen med Kommundelegationen.

Det som vi har kvar att hantera är 26 kommuner och 4 landsting. Men även där ser jag att det är ett framgångsrikt arbete som har bedrivits ute i kommunerna. Det är ett ambitiöst, framgångsrikt och även uppskattat arbete. Det har ju framförts en del kritik mot Kommundelegationen, men när jag pratat med kommunföreträdare i de berörda kommunerna har jag hört att de har sett det som positivt att de har haft den här dialogen med statsmakterna och fått stödet för att kunna åstadkomma en ekonomi som blir balanserad.

Anf. 39 SONIA KARLSSON (s):

Fru talman! Tack för svaret! Jag kan hålla med om att det är bra att det låter positivt så här långt. Detta är till stor nytta för kommuninvånarna i de här kommunerna.

Men anser Lars-Erik Lövdén att de positiva resultaten är så stora och tydliga att statsrådet kan övertyga dem som här i kammaren har hävdat att det var helt onödigt att bilda Kommundelegationen?

Anf. 40 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Jag vet inte om jag har kapacitet att övertyga de partier i den här kammaren som har varit och fortfarande, har jag noterat, är mycket starkt kritiska till den åtgärd som vi vidtog för att hjälpa de utsatta kommunerna med att få bättre ordning i sin ekonomi.

Jag kan bara konstatera att när jag pratar med kommunföreträdare av olika politiska kulörer från de berörda kommunerna så ger de uttryck för sin stora uppskattning av det arbete som har bedrivits i samverkan mellan Kommundelegationen och kommunerna.

Jag tycker personligen att det här är en väldig framgång. Det ska bli intressant att sammanfatta detta framåt sommaren och dra definitiva slutsatser av arbetet. Men så här långt tycker jag att det har bedrivits ett utomordentligt bra arbete.

Kvinnor i försvaret

Anf. 41 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Jag vänder mig till försvarsministern med en fråga föranledd av det krig som verkar hotande.

Krig planeras av män. Det är män som deltar i krig, och det är företrädesvis män som planerar för fredsprocesser och återuppbyggnadsprocesser. Däremot är det gamla, kvinnor och barn som drabbas mest av kriget.

Det finns väldigt många kvinnor som skulle kunna användas som en resurs i återuppbyggnaden efter krig. Ser försvarsministern någon möjlighet att kvinnors kraft kan användas vid återuppbyggnad efter krig och konflikter?

Anf. 42 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Den fråga som Helena Hillar Rosenqvist tar upp är oerhört viktig, därför att det nu finns flera studier, bland annat en FN-studie, som visar att kvinnor är krigets offer, medan det är få kvinnor som deltar i utformningen av försvaret eller i arbetet när man efteråt ska bygga upp

landet. Det har FN sagt att vi framöver måste fokusera på när det gäller uppbyggnadsarbete och fredsinsatser.

I Sverige gör vi nu många ansträngningar för att få in kvinnor i försvaret så att vi också får tillgång till deras kunskap i hur man ska lösa konflikter och hur man ska arbeta inom försvaret. Det är en viktig kunskap eftersom man kommer att möta kvinnor från andra länder i fredsbevarande uppgifter och i sådana delaktigheter.

Däremot tror jag att vi alla får vänta innan vi får ett riktigt kraftfullt genomslag. Det är alldeles för få kvinnor som ännu så länge engagerar sig i detta. Där har vi alla skäl att trycka på.

Anf. 43 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! I det syftet har det bildats ett sällskap här i riksdagen, Sällskapet Riksdagens kvinnor mot krig, där alla partier är välkomna att delta. Vi inser att de här frågorna faktiskt är en mycket stor sak för oss kvinnor att ta itu med och att vi kan ta över lite av den manliga dominansen i de här frågorna. Vi tror att det skulle ge en lite annan vändning, särskilt för det förebyggande arbetet.

Vad anser försvarsministern om detta? Jag inser också att Sverige har en speciell ställning som har en kvinnlig försvarsminister och tillika en kvinnlig utrikesminister.

Anf. 44 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Då ser jag och mina kolleger i regeringen fram mot god sparring från riksdagens nätverk i de här viktiga frågorna.

Investeringsbidrag till studentlägenheter

Anf. 45 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Jag har en fråga till statsrådet Lars-Erik Lövdén. Jag tar frågan först, så att jag hinner med den. Tycker statsrådet att det är bekymmersamt att byggbranschen till stora delar är så negativ till det förslag som finns angående ett nytt investeringsbidrag för smålägenheter och studentlägenheter?

Skälet till att jag ställer frågan är att jag haft många personliga direktkontakter med byggbranschen. Dessutom har jag läst en hel del i pressen. Man kan den 20 februari i Dagens Nyheter läsa vad Sveriges Byggindustrier säger: ”Nya stödregler leder också till att många projekt måste ritas om för att passa stöden – och inte för att passa vad hyresgästerna egentligen vill ha. Allt detta sätter fingret på den nuvarande politikens största tillkortakommande: den är ett lapptäcke av tillfälliga åtgärder.”

Sedan kan man läsa att en representant för bostadsföretaget Poseidon i Göteborg säger så här: Det är hemskt att vi ska bygga lägenheter efter regler och inte efter vad som behövs. Han berättar att olika regelverk och lånevillkor givit upphov till många mer eller mindre underliga varianter genom åren.

Anf. 46 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Lars Tysklind representerar ett parti som över huvud taget inte vill ha något stöd till byggsektorn. Ni säger nej till det investe-

ringsstöd som vi nu avser att genomföra, som i praktiken innebär en sänkning av byggmomsen från 25 % till 6 % för mindre hyreslägenheter och studentlägenheter. Ni avvisar det. Ser man på Folkpartiets budgetförslag finner man att det innebär att ni drar bort pengar från byggstödet.

Vi behöver bygga fler hyreslägenheter i Sverige. Vi behöver över huvud taget få upp bostadsproduktionen. Då är det kraftfulla stöd som vi nu kommer att gå in med en mycket verksam åtgärd för att lyfta bostadsproduktionen.

Jag har också väldigt goda kontakter med byggindustrin. Jag träffar människor från företag runtom i landet. Jag möter när jag diskuterar med dem en något annorlunda bild än den som Sveriges Byggindustrier har förmedlat på det centrala planet.

Anf. 47 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Att Folkpartiet har motsatt sig de riktade subventionerna beror just på den snedvridning som det blir på marknaden. Den ståndpunkten kan vi lätt försvara.

Jag ställer en mer rak fråga: Kommer statsrådet att vidta några åtgärder med anledning av den kritik som har framförts? Någoting måste det ändå ligga i den när man skriver dessa stora debattartiklar i ämnet.

Anf. 48 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Vi remitterade en promemoria om det kommande byggstödet före jul. Remisstiden har gått ut, och regeringen bereder just nu tillsammans med samarbetspartierna den proposition som vi ska lägga på riksdagens bord före den 20 mars. Det är klart att vi går igenom de remissynpunkter som har kommit in.

Gör jag en generell bedömning kan jag säga att det är väldigt många av remissinstanserna som har ställt sig positiva till grundtankarna i det förslag som vi genomför. Byggindustrin har sedan länge krävt en byggmoms-sänkning. Det har varit ett av huvudkraven från byggindustrin. Nu genomför vi ett investeringsstöd som i praktiken innebär att vi sänker byggmomsen från 25 % till 6 % för mindre hyreslägenheter och studentbostäder.

Jag kan inte riktigt förstå Sveriges Byggindustriers kritik i det här avseendet. Nu får man igenom ett förslag, kanske inte fullt ut – man vill sänka byggmomsen för hela byggmarknaden – men vi tar ju ett väsentligt steg för att underlätta den nödvändiga produktionen av hyreslägenheter. Vi måste få upp den produktionen runtom i landet.

Raoul Wallenberg

Anf. 49 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! En svensk-rysk arbetsgrupp presenterade efter tio års arbete en rapport i januari 2001. Där konstaterades att den svenska utrikesledningen handlat obegripligt svagt efter det att Raoul Wallenberg greps av ryssarna i januari 1945. Statsminister Göran Persson bad med anledning av detta Wallenbergs anförvanter om ursäkt och sade att ett annat svenskt agerande kunde ha lett till en lyckligare utgång.

Landshövding Ingemar Eliasson lade i tisdags fram en ny rapport. Där framkommer ännu mer graverande fakta om den svenska efterkrigstidens utrikesministrars hjälpsväckande inkompetens och ovilja att hjälpa Raoul Wallenberg.

Min fråga till utrikesministern är om ministern kan tänka sig att pröva att *ex gratia* ge skadestånd till Raoul Wallenbergs familj på grund av de grava och förmodligen ödesdigra misstag som den svenska regeringen gjort i fallet Raoul Wallenberg.

Anf. 50 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är inte i första hand det vi har diskuterat. Däremot är det oerhört viktigt att vi på allvar tittar närmare i den svenska historien på vilka misstag som har begåtts. Och det är tydligt att det har begåtts allvarliga misstag både av tjänstemän och av dåtidens utrikesministrar, framför allt de år som var allra närmast efter krigsslutet då det borde ha funnits helt andra möjligheter att faktiskt rädda Raoul Wallenberg.

Jag rekommenderar kammarens ledamöter att om man inte orkar läsa hela det betänkande som lades fram den här veckan åtminstone läsa sammanfattningen. Det är väldigt intressant läsning. För många av oss som har vuxit upp med att det är så självklart att Raoul Wallenberg är en folkhjärte är det naturligtvis upprörande att se att dåtidens utrikespolitiska ledning på tjänstemannanivå såväl som på politisk nivå behandlade honom med så stor likgiltighet.

Skadestandsfrågan har vi över huvud taget inte diskuterat.

Anf. 51 MIKAEL OSCARSSON (kd):

Fru talman! Tack för svaret! Utredningar och ursäkter är bra, men jag tycker faktiskt att ett skadestånd vore på sin plats. Raoul Wallenberg räddade med fara för sitt eget liv tiotusentals judar från en ödesdiger död i nazisternas koncentrationsläger.

Raoul Wallenberg är ett stort namn utomlands men fortfarande märkvärdigt okänd i sitt hemland. Här i Sverige avsätter vi vissa dagar för att uppmärksamma barnen, kvinnorna, miljön, FN etcetera. Det är bra. Jag anser att det vore på sin plats att också avsätta en dag för att hedra Raoul Wallenbergs minne. Det skulle vara en dag då vi aktualiserar kampen mot nazism och rasism och för människovärdet. Det vore ett naturligt sätt att visa en senkommen uppskattning av kanske den störste svenske hjälten under 1900-talet.

Anf. 52 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Jag kan instämma i mycket, men jag kan däremot inte instämma i att Raoul Wallenberg är okänd i Sverige. Det är han definitivt inte i dag.

Det finns också anledning att även om man inte diskuterar särskilda dagar se att vi faktiskt kommer ihåg och hyllar Raoul Wallenberg på de olika dagar som har nära anknytning till Raoul Wallenbergs livsverk, inte minst FN-dagen då det är naturligt att tala om Raoul Wallenberg.

Låt oss för framtiden både värna Raoul Wallenbergs minne och också komma ihåg hur viktigt det är göra upp med allt sådant i vårt förflutna där vi har haft en obehaglig historia och där vi måste ta fram gamla beklagligheter i ljuset – såsom nu har skett.

Anf. 53 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Jag tänkte ställa en fråga till justitieminister Thomas Bodström. Den gäller narkotikan i våra fängelser.

Jag var nyligen på kriminalvårdsanstalten i Karlskoga. Det är definitivt ingen stabsmyndighet åt regeringen! Tur är väl det. Där använder 95 % av de intagna narkotika. Det är ett fullständigt knarkinferno på den anstalten. Man kan tycka att det är hemskt, inte minst för de 5 % som ännu inte går på droger inne på anstalten.

Då är min fråga till justitieminister Thomas Bodström: Har regeringen några planer på att kraftfullt och effektivt få stopp på införseln av så mycket knark på våra fängelser, så att vi slipper läsa om i tidningarna hur man i dag leder knarkförsäljningen inifrån fängelserna? Det är inte acceptabelt.

Anf. 54 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Nej, det är inte acceptabelt. Utan att lägga mig i något enskilt ärende kan jag konstatera att det pågår förundersökningar och rättegångar i denna fråga.

Nej, det är inte på något sätt acceptabelt att narkotika finns inne på fängelser. Det är också därför som regeringen redan har påbörjat den satsning som gör att de som är särskilt motiverade ska få den hjälp de behöver. Sedan ska all narkotika begränsas – helst stoppas helt – som kommer in på fängelserna.

Det är en svår situation inom kriminalvården. Antalet platser ökar, men det försvårar narkotikasatsningen. Trots det finns det bra exempel som tyvärr alltför sällan nämns. Jag kan rekommendera Johan Pehrson att till exempel åka till Högsboanstalten i Göteborg, där man på ett mycket effektivt och bra sätt har lyckats i narkotikabekämpningen. Mäniskor som har ägnat många år av sina liv åt narkotikamissbruk är nu på väg att bli fria från det tack vare den hjälp de har fått – som bygger på den satsning regeringen har gjort.

Anf. 55 JOHAN PEHRSON (fp):

Fru talman! Om jag åker till Göteborg kan justitieministern välkomnas till sin egen valkrets, Örebro län. Jag ser fram emot ett sådant utbyte.

Regeringen har tillsatt en general, men jag saknar själva kriget mot narkotikan. Det är något vi borde önska mer av i parlamentet.

Det finns åtgärder som kan vidtas, till exempel glasrutor, fler narkotikahundar och påverkansmöjligheter för dem som sköter sig på anstalter, det vill säga de som inte knarkar kan få vissa fördelar som verkar positivt i stället för negativa åtgärder gentemot dem som missköter sig. Vi kan se till att få ett system som stör mobiltelefoner. De är ett stort problem på anstalter: Den som sitter inne och helst inte ska begå brott kan fortsätta att begå brott. Jag saknar dessa åtgärder.

Jag ser generalen, men jag ser inte kriget.

Anf. 56 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det känns glädjande att få informera ordföranden i justitieutskottet om att det som efterfrågas pågår just nu, bland annat mobiltelefoner, satsningar på fler narkotikahundar för att begränsa narkotikainförseln och satsningar på dem som är särskilt motiverade efter en modell att det ska ske en differentiering av fångar så att de inte kommer i kontakt med dem som inte är lika motiverade.

Som Johan Pehrson känner till – och där är han och jag helt överens – är vi fast beslutna att bekämpa narkotikan. I det avseendet finns det få andra parlament bland EU-länderna där det finns en så samlad bedömning som i riksdagen om hur viktigt det är att lyckas i denna kamp. Även om situationen är oroväckande i Sverige har vi i jämförelse med andra länder lyckats bra.

Ersättningen till fristående skolor

Anf. 57 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! I november förra året diskuterade jag med utbildningsminister Östros risken att de fristående skolorna skulle få försämrade förutsättningar ekonomiskt och planeringsmässigt med det nya taxesytem som riksdagen beslutade om för ungefär ett år sedan. I går kunde vi läsa i Dagens Nyheter att till exempel Industriegymnasiet i Västerås inte längre anser sig kunna fortsätta bedriva undervisning på grund av att kommunen avser att halvera ersättningen per elev.

Vad avser ministern att göra för att skapa förutsägbara villkor för fristående skolor och omöjliggöra för enskilda kommuner att motarbeta friskolorna?

Anf. 58 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag tycker att det är en mycket enkel princip som ska gälla. Vi ska varken ge mer eller mindre till friskolor än vad vi ger till de kommunala skolorna. Vi bör behandla dem likadant. Det har varit den grundläggande princip som har legat bakom det regelverk som nu gäller. En kommun ska betala samma ersättning för ett visst gymnasieprogram oberoende av om kommunens elev går på kommunens skola eller i en fristående skola. Det är en regel som ger förutsägbarhet och långsiktighet i förhållande till friskolorna. Det är den regel som gäller, och jag förutsätter att Skolverket följer upp detta tydligt och att kommunerna efterhand blir bättre på att redovisa de kostnader de har för de olika gymnasieprogrammen.

Anf. 59 GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m):

Fru talman! Det är just hur kommunerna redovisar sina kostnader som gör att jag ställer frågan. Vad vi förstår av artikeln är det fråga om en 40-procentig neddragning av ersättningen per elev och att kommunen själv tänker återuppta industriprogrammet och därmed slå undan förutsättningarna för den friskola som har verkat sedan 1994.

Det här är ett dåligt svar till de elever som nu går på utbildningen och riskerar att se den borttagen redan från nästa läsår.

Jag vet att det kommer att ske en utvärdering i Skolverkets regi. Jag förmodar att den kommer att leda till att den riksprislista som tidigare fanns kan återinföras för att skapa långsiktighet och lika förutsättningar.

Anf. 60 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! På vilket sätt menar Gunilla Carlsson att det ska fungera? Ska en kommun som har en viss kostnad för den kommunala skolan och de elever som skickas dit ges en viss ersättning, men en mycket högre ersättning om det råkar vara en friskola men med motsvarande gymnasieprogram? Verkar det rimligt och rättvist? Jag tror inte att medborgarna tycker det. Det är väl rimligt att eleverna, beroende på vilket program de väljer, får samma stöd från kommunen.

Det här ska Skolverket följa upp. Det ska vara en samverkan mellan kommuner och friskolor. Alternativet att överkompensera friskolorna jämfört med de kommunala skolorna kan väl inte heller enligt Moderaterna vara en bra idé?

Helikopterverksamheten på Säve

Anf. 61 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsminister Leni Björklund.

Helikopterdivisionen på Säve har ju varit föremål för diskussion både nu och tidigare. Hur ser försvarsministern på Säve helikopterdivisions framtid?

Anf. 62 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Den frågan har jag arbetat med eftersom Försvarsmakten har kommit med ett underlag där man har föreslagit förändringar i organisationen, nedläggning av Säve och flytt från Boden till Luleå.

Det är positivt att Försvarsmakten ger konstruktiva förslag till hur man kan göra besparingar. Helikopterverksamheten kommer att genomgå stora förändringar. Den kommer att halveras. Samtidigt sker andra översyner inom försvaret. Marinens grundorganisation ska ses över, och man behöver samordna helikopterverksamheten med den övriga verksamheten.

Min bedömning, efter att ha prövat frågan, är att baseringen av helikoptrar ska ses i ett större sammanhang. Jag och regeringen vill därför vänta med att besluta om baseringen på Säve och Boden till nästa försvarsbeslut. Det ska inte ses som ett ställningstagande vare sig för eller emot basering på platserna. Jag är medveten om att personalen kommer att fortsätta att leva i ovisshet en tid. Jag bedömer ändå att det är bättre att vi kan få en långsiktig lösning för hela helikopterfrågans basering som är samordnad med utvecklingen i försvaret i övrigt.

Anf. 63 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Jag tackar försvarsministern för svaret på min fråga. Det är bra att man lägger in Säve helikopterdivision i ett framtida försvarsbeslut. Det skapar nämligen en oro hos den militära personalen och framför allt hos oss som bor i Göteborg och på västkusten att denna diskussion så ofta kommer upp.

Anf. 64 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Jag vill ställa en fråga till statsrådet Lars-Erik Lövdén.

Det är inte bara byggindustrin som går ut och klagar på den bostadspolitik som förs av den socialdemokratiska regeringen. Även tunga socialdemokratiska företrädare går ut i en debattartikel och säger: Ge oss en bostadspolitik som fungerar. Vi från Centerpartiet tycker att vi får lite medhåll i den artikeln. Vi vill också ha en social bostadspolitik som gagnar de flesta grupper på bostadsmarknaden.

Det traditionella investeringsbidraget för att bygga nya bostäder har inte fungerat. Dessvärre har inte heller investeringsbidraget för studentbostäder fungerat.

Nu aviserar statsrådet ett nytt investeringsbidrag för små bostadslägenheter. Jag tror inte att det heller kommer att fungera. Har statsrådet inte något annat recept för att få fram en social bostadspolitik för alla?

Anf. 65 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Den beskrivning som Rigmor Stenmark ger av de investeringsstöd som vi har haft hitintills stämmer inte. Investeringsstödet till studentbostäder har medverkat till att det nu tillkommer 13 000 studentlägenheter. Det tycker jag är en väldigt stor framgång. Investeringsstödet till hyresrättsproduktionen har hitintills medverkat till att vi har beviljat bidrag till drygt 5 000 lägenheter. Nu vill vi förstärka investeringsstödet till hyresrättsproduktion och stödet till studentbostadsbyggandet.

Vi ser att det behövs ytterligare åtgärder. Jag är övertygad om att vi med det stöd som vi nu inför och som kommer att gälla retroaktivt från den 1 januari i år kommer att få se en kraftig ökning av bostadsbyggandet framöver. Det är två väldigt verksamma åtgärder att ge detta investeringsstöd för att undanröja bostadsbristen i fråga om studentlägenheter och för att skapa förutsättningar för unga människor att komma ut på en ansträngd bostadsmarknad.

I tillväxtområdena, och framför allt i Stockholmsområdet, har unga människor svårt med entrén på bostadsmarknaden. Ett kraftigt ökat bostadsbyggande av hyreslägenheter och studentlägenheter gynnar i särskilt stor utsträckning ungdomarna.

Anf. 66 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Vad jag efterfrågade var om bostadsministern har någonting att komma med när det gäller att forma en social bostadspolitik som gagnar alla grupper i samhället, som kan se till att småbarnsfamiljer får större lägenheter så att man inte blir trångbodd i Sverige, som ser till att de gamla får bra lägenheter och som ser till att det finns möjligheter för människor att bo kvar ute på landsbygden. Det måste faktiskt skapas en social bostadspolitik som gagnar alla grupper. Jag vill än en gång stryka under detta. Och jag hoppas att bostadsministern nu lyssnar till alla synpunkter som kommer från byggnadsindustrin, från det egna partiet och från oss i oppositionen.

Anf. 67 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Rigmor Stenmark tar upp den stora diskussionen om bostadspolitiken, och den kan vi kanske ta vid ett annat tillfälle när vi har tid till det. Jag måste konstatera att jag inte har mött så mycket respons från Centerpartiet när det gäller att ta ansvar för den sociala bostadspolitiken. Det ser vi när regeringen nu tar ett betydande ansvar för de tomma lägenheterna i kommuner som har haft befolkningsutflyttning. Där har Centerpartiet inte velat vara med. Det ser vi också när vi nu inför investeringsstöd för att se till att vi verkligen får i gång bostadsproduktionen i tillväxtområdena. Där har Centerpartiet inte heller velat vara med. Där har man inte gett uttryck för någon entusiasm. På område efter område, också när det gäller synen på allmännyttans framtid, har Centerpartiet ställt sig vid sidan om.

En social bostadspolitik måste innehålla ett ansvar för de kommuner som har tomma lägenheter, aktiva åtgärder i tillväxtområdena för att undanröja bostadsbristen, ett ökat kommunalt engagemang inom bostadspolitikens område och ett värnande och ett utvecklande av allmännyttan.

Aktioner mot illegala vapen

Anf. 68 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag skulle vilja ställa en fråga till justitieminister Thomas Bodström.

Storbritannien kommer den 31 mars i år att införa en månadsång åtalsfrihet för alla som lämnar ifrån sig olagliga vapen. Den brittiska regeringen hoppas att antalet våldsbrott som är kopplade till vapen ska minska. Denna amnesti gör det möjligt för dem som har illegala vapen, kopior eller ammunition att lämna dem till polisen utan att riskera några efterräkningar.

Ingen vet av naturliga skäl hur många illegala vapen som det finns i Sverige i dag. Men polisen gissade 1995 att det var 30 000, och antalet har knappast minskat sedan dess.

Jag vill därför fråga justitieministern om det finns några planer på att göra ett liknande försök som det i Storbritannien här i Sverige.

Anf. 69 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Det har tidigare gjorts sådana aktioner, och det fanns lite olika uppfattningar om hur bra resultat de gav. Jag är inte alls kategoriskt främmande för att göra något liknande, och jag kommer att ta del av det resultat som vi kommer att se efter aktionen i Storbritannien. Men det finns inte några direkta planer nu på detta i Sverige. Men det är som sagt inte något som jag vill avfärda.

Anf. 70 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Tack för svaret. Jag ser en öppning här. Jag inbillar mig naturligtvis inte att man kommer till rätta med det grova våldet eller dödsskjutningar genom en tillfällig amnesti. Men jag tycker inte att några försök bör lämnas otestade.

Jag vet också att det gjordes ett försök i Sverige. Jag kontrollerade det med Rikspolisstyrelsen, och jag tror att det gjordes 1993. Man uppger att man fick in 17 000 illegala vapen. Jag tycker inte att det är lite, och jag tycker att det finns möjligheter att göra det igen.

Vi har relativt stränga vapenlagar i Sverige. Det är bra eftersom risken för väpnade brott självklart ökar om det finns mycket vapen bland dem som inte borde ha skäl att ha vapen. Alla är ju inte jägare. Åtskilliga vapen stjäls, men många smugglas också in. Det är illa nog att det begås så många brott och att allt färre faktiskt klaras upp.

På sjukhusens akutmottagningar kan personalen vittna om att gatuvåldet har blivit värre och att det ofta handlar om skjutvapen. Jag menar att allt som kan göras i förebyggande syfte är av godo.

Anf. 71 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s):

Fru talman! Vi får vänta och se, och jag är inte alls främmande för sådana aktioner. Men jag har också hört skäl för att man inte ska ha sådana aktioner.

Det är helt riktigt att det inte räcker med bara en enda åtgärd utan det behövs mycket mer. Det är också därför som det pågår arbete kontinuerligt för att se till att den illegala vapenhandeln begränsas och att användningen i Sverige begränsas. Det gäller bland annat kontrollen av vapen. Den ska kunna övergå från vapenhandlare till polisen. Det gäller bland annat för att öka kontrollen av vilka vapen som förs in i landet på legal väg. Det görs bland annat för att se över straffskalorna kontinuerligt, och de har nyligen skärpts. Det är också viktigt att man ser detta i ett större sammanhang. Detta är något som många gånger hör ihop med annan brottslighet. Vi försöker nu ta ett samlat grepp och tillsammans med polisen komma till rätta med det grova våldet.

Mänskliga rättigheter i Iran

Anf. 72 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Min fråga är riktad till utrikesministern.

I skuggan av Irakkrisen förvärras situationen för medborgarna i Iran genom ständiga kränkningar av mänskliga rättigheter. Speciellt gäller detta kvinnor. Under 2002 genomförde regimen 474 officiella avrättningar. Detta skedde samtidigt som den kritiska dialogen mellan EU och Iran pågick, en dialog som skulle leda bort från konsekvenserna av denna inhumana fundamentalism. Minst tre kvinnor stenades till döds under 2002, och fyra kvinnor väntar i fängelse i dag. Steningen har inte avskaffats.

FN:s kommission för mänskliga rättigheter avstod den senaste resolutionen mot Irans brott mot mänskliga rättigheter, och EU öppnade den så kallade kritiska dialogen. Detta har alltså förvärrat situationen högst avsevärt för medborgarna i Iran.

Sverige sitter nu för andra året av tre i FN:s kommission för mänskliga rättigheter i Genève som startar sin verksamhet om någon vecka.

Min fråga är: Kommer Sverige att ta initiativ till en resolution som belyser och fördömer situationen för de mänskliga rättigheterna i Iran?

Anf. 73 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Det är alldeles riktigt att vi har en mycket allvarlig situation i Iran, framför allt för kvinnorna. Vi kan fortfarande se den här kampen mellan reformvänner i Iran och de mycket konservativa krafterna i Iran, men vi kan också se på situationen för kvinnorna att de inte har fått det bättre. Reformvännerna har inte blivit starkare.

Sverige har velat ha resolutioner när det gäller Iran, men då måste man ha med sig en majoritet i kommissionen, och det har vi tyvärr inte fått. Men vi kommer att fortsätta att driva att EU:s dialog ska fortsätta, för den i sig har ju inte förvärrat situationen för kvinnorna i Iran. Även om vi inte har sett några förbättringar tror vi att det är viktigt att den här dialogen fortsätter. Och parallellt med dialogen kommer vi att verka för att få resolutioner i FN:s kommission för mänskliga rättigheter.

Anf. 74 HOLGER GUSTAFSSON (kd):

Fru talman! Problemet är ju att man från iransk sida har sett den här dialogen som att man får något slags gehör för det man gör. Man ser det inte som ett godkännande men som att man, om det inte finns någon resolution, kan hålla på med sin verksamhet.

Det är detta som jag är så bekymrad över. Vi anser som kristdemokrater att EU och självklart Sverige måste kräva ett stopp på de här handlingarna om vi ska acceptera någon form av relation, det vill säga en kritisk dialog eller utbyte av handelsverksamhet och annat, med Iran.

Vi tycker alltså att det är en dålig etik att förhandla med illgärningsmän. Man förhandlar inte i andra lägen än då man vill rädda liv i en sådan situation. Min avslutande fråga är: Anser utrikesministern att den här principen också bör omfatta svensk utrikespolitik, att man inte förhandlar om man inte kan rädda liv?

Anf. 75 Utrikesminister ANNA LINDH (s):

Fru talman! Så länge vi inte helt vill isolera ett land är det bättre att vi har en dialog och framför all vår kritik.

I det här fallet har till exempel EU:s dialog med Iran inneburit att man har tagit upp alla avrättningar och protesterat mot avrättningar. Framför allt har man, såvitt vi har förstått, faktiskt kunnat motverka en del avrättningar som annars skulle ha skett.

I och med att man har verkat allmänt mot dödsstraff och avrättningar men också specifikt i alla de fall som har kommit till vår och EU:s kännedom tror jag att den här dialogen har haft betydligt mer nytta än skada med sig för kvinnorna i Iran. Det är en sak.

En annan sak är att man måste se till att man får en resolution i FN:s kommission för mänskliga rättigheter där man också tar upp avrättningarna och brotten mot mänskliga rättigheter.

Ungdoms- och studentbostäder

Anf. 76 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Jag vill vända mig till bostadsminister Lars-Erik Lövdén och fortsätta diskussionen om ungdoms- och studentbostäder.

Jag vill inleda med att ge mitt fulla stöd åt regeringens politik som jag egentligen tycker har en självklar inriktning. Regeringen satsar nu extra på det som det finns störst behov av, nämligen billiga lägenheter, framför allt hyreslägenheter, inte minst för unga och studenter. Jag har väldigt svårt att förstå kritiken mot de här satsningarna. Där behoven finns ska man självklart satsa.

Jag är också lite förvånad över den kritik som kommer som går ut på att problemet är att vi har en bostadspolitik och att lösningen är att ta bort bostadspolitiken och införa marknadslösningar. Marknaden fungerar ju inte, och marknaden satsar inte på dem som anses olönsamma. Ungdomar anses olönsamma för att de har relativt små inkomster.

Jag undrar om du kan utveckla lite vad regeringen gör utöver det du redan har sagt. Men jag undrar även över de andra aktörerna. Vad kan man ställa för krav på byggföretag och kommuner?

Anf. 77 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Bostadspolitik har alltid handlat om att det ska finnas ett ansvar hos olika aktörer. Regeringen har sitt ansvar och riksdagen har sitt ansvar när det gäller regelverk och när det gäller stödet till bostadsbyggande. Kommunerna har ett mycket stort ansvar. Det är ett lagfäst ansvar, bostadsförsörjningsansvaret. Det kräver att kommunalpolitikerna använder de instrument som de har – allmännyttan, marken, planmonopolet – för att underlätta ett ökat bostadsbyggande på de orter där det verkligen behövs.

Nu ser jag glädjande nog att den kommunala aktiviteten ökar. Insikten ute i kommunerna om att kommunerna måste ta ett stort ansvar för att bygga bort bostadsbristen har ökat väsentligt under de senaste åren. Det finns väldigt stora ambitioner bland annat i Stockholmsområdet när det gäller att medverka till att bygga bort bostadsbristen på några års sikt.

Sedan har byggindustrin också ett stort ansvar. Vi har tyvärr en alltför dålig konkurrens i dag, med monopoltendenser på byggmarknaden. Vi måste se till att vi bryter den utvecklingen för att vi ska kunna få fram bostäder till rimliga kostnader.

Anf. 78 HILLEVI LARSSON (s):

Fru talman! Tack så mycket för det svaret! Jag instämmer till fullo. Det hjälper tyvärr inte om man satsar extra pengar om de bara hamnar hos byggföretag med kartellbildningar. Det leder bara till att priset trissas upp ytterligare. Därför tycker jag att det är väldigt viktigt att man tar itu med detta nu.

En byggskandal, kan man kalla det, kom ju i dagern för inte så länge sedan. Där visade det sig att det de facto fanns karteller. Det här arbetet måste ju fortsätta nu, så att man kommer till rätta med det som fortfarande finns kvar av kartellbildningar. Jag ser fram emot detta.

Sedan kan man väl säga allmänt att det här med bostadsbrist är någonting som är svårt att undvika helt och hållet i tillväxtregioner. Sunda förnuftet säger ju att man inte hinner i kapp när tusentals människor lämnar glesbygden och söker sig till storstadsregionerna. Det är samma problem som brist på platser i barnomsorgen.

Anf. 79 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s):

Fru talman! Den bristande konkurrensen i byggsektorn är ett allvarligt problem. Det var bakgrunden till att regeringen tillsatte Bygghögskommisionen, som nu har lagt fram sina förslag. Det gjorde man strax före jul. Vi ska naturligtvis fånga upp de förslag som Bygghögskommisionen förde fram för att öka konkurrensen i byggsektorn.

Jag tror att en nyckelfråga handlar om att stärka byggherrerollen. De som ska förvalta fastigheterna måste alltså ha en starkare roll i byggprocessen. Det har varit väldigt mycket av entreprenörernas marknad under de gångna åren.

Sedan, ännu en gång, tycker jag att jag har sett en glädjande förändring i kommunsektorn. Kommunerna är nu betydligt aktivare och ser att bostadspolitiken är en central angelägenhet för kommunerna. Jag välkomnar det ökade intresse i kommunsektorn som finns kring bostadspolitiken.

Nationellt centrum för erfarenhetsåterföring från olyckor

Anf. 80 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Fru talman! Jag har en fråga till försvarsministern.

Regeringen gav den 7 februari 2002 i uppdrag till Räddningsverket att utveckla ett speciellt nationellt centrum för erfarenhetsåterföring från olyckor. Det kan förkortas NCO; det blir lite mer hanterligt då.

Det här arbetet sattes i gång 2002, och det har snart pågått i två år. Regeringen avsatte pengar, 2 miljoner för 2002 och 4 miljoner för 2003. Hur är den fortsatta finansieringen tänkt i det här fallet, och hur stort räknar försvarsministern med att det här centrumet kan bli?

Anf. 81 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Det centrum som Leif Björnlod tar upp kom till i samband med att det skedde förändringar inom försvarsområdet. Då fick Karlskoga möjlighet att bygga upp det här. Det sades att man skulle få använda 2 miljoner första året och 4 miljoner det andra året, tror jag att det var, för uppbyggnaden.

Sedan är tanken att flera av de intressenter som är med i centrumet skulle kunna tycka att det skulle vara intressant att medverka finansiellt i fortsättningen. Därför har vi i regleringsbrevet bett om att man ska komma med synpunkter på hur man ser på den fortsatta verksamheten.

Jag vet att det har kommit in en framställan från Räddningsverket som säger att man inte kan fortsätta med det här arbetet om man inte får ytterligare ekonomiskt stöd. Då är ju det en fråga som vi måste pröva i budgetarbetet och återkomma till Räddningsverket med. Jag har ändå uppfattat att uppbyggnaden har varit positiv och att det finns mycket goda erfarenheter att ta till vara i verksamheten i Karlskoga.

Anf. 82 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Fru talman! Jo, det här har redan väckt en del uppmärksamhet både nationellt och internationellt. Vitsen är att man ska sammanföra erfarenheter från olyckor över hela Sverige. Det som i dag registreras på olika myndigheter behöver sammanföras.

Men frågan är fortfarande kvar. Den här uppbyggnadsperioden var beräknad till fyra år, men den är bara finansierad för två. Det är snart dags att få besked för framtiden.

Prot. 2002/03:67
6 mars

Frågestund

Anf. 83 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s):

Fru talman! Ja, de två första åren är alltså klara. Sedan ska man komma in med ett förslag om hur man vill se fortsättningen.

Leif Björnlod! Även om det snart är kvinnodagen och kvinnor kan det mesta kan jag inte ge svar på den frågan i dag, utan jag återkommer i samband med budgeten.

Fysisk aktivitet i skolan

Anf. 84 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Det har kommit rapporter om att skolungdomar rör sig för lite och har dålig kondition. Därför sade utbildningsministern före valet att man skulle få röra sig i skolan minst en halvtimme om dagen.

Nu har regeringen fattat ett beslut om verkar väldigt otydligt. Tanken är uppenbarligen inte att idrottstimmarna ska öka utan att man ska röra sig på alla möjliga lektioner. Många i skolan har frågat mig hur det ska gå till.

Är det meningen att historieläraren eller matteläraren ska undervisa medan han är ute och joggar med eleverna? Eller hur är det meningen att man ska göra?

Jag tror att lösningen hade varit att öka antalet idrottstimmar i skolan. Men det tycker tydligen inte utbildningsministern.

Anf. 85 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Det är naturligtvis fritt fram för kommunerna att öka antalet idrottstimmar i skolan. Men vi vet från erfarenhet att det ofta kanske är just de barn och ungdomar som mest behöver idrottstimmarna som inte deltar fullt ut eller inte ens alls i idrottstimmarna. Därför måste vi också se bredare på hur vi ska stimulera barn och ungdomar att röra på sig.

Vi har fört samtal med svensk idrottsrörelse som driver idén om att vi borde få en större kontakt mellan idrottsföreningar, idrottsrörelse och skolan och på det sättet få en bredare syn på att stimulera barn och ungdomar att röra på sig på idrottstimmarna men också på den samlade skoldagen vi i dag har i svensk skola.

Det finns många skolor som visar i praktisk verksamhet, till exempel Bunkeflo skolan i Malmö i Skåne, att man kan få många goda tillfällen att regelbundet röra på sig på idrottstimmar men också under den samlade skoldagen. Det vill vi stimulera.

Det kommer vi att göra genom att till exempel satsa på att idrottsrörelsen kan få ett bättre samarbete med skolorna och via Skolutvecklingsmyndigheten ta fram goda exempel på hur man ska stimulera skolans utveckling.

Anf. 86 ULF NILSSON (fp):

Fru talman! Jag tycker fortfarande att det verkar rätt ogenomtänkt och rörigt. Vill man göra någonting ska man väl skriva kursplaner och timplaner så att det blir fler idrottstimmar i skolan samt utveckla ämnet så att både flickor och pojkar, de som är intresserade och de som är mindre intresserade, tycker att det är roligt med idrottsämnet. Jag ser fortfarande framför mig hur kemiläraren organiserar laborationer utomhus på lagom löpavstånd från skolan. Jag tror inte att det är en lyckad väg att gå.

Anf. 87 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s):

Fru talman! Jag vill rekommendera Ulf Nilsson att besöka de skolor som nu jobbar på det här sättet. Jag var till exempel i Östersund häromveckan. Där har man jobbat med att se till att skolgården blir utformad så att det stimulerar till fysisk aktivitet, idrott och annan typ av rörelse.

Ungdomarna själva har tagit ansvar för att se till att alla ungdomar får möjlighet att göra detta dagligen. Man diskuterar mycket medvetet. Vissa aktiviteter kanske bara lockar pojkarna. Vi måste förändra så att vi också får med oss flickorna. Det finns flera exempel på det runtomkring i landets skolor.

Låt oss nu tillsammans med idrottsrörelsen och duktiga pedagoger sprida de exemplen för att få med oss alla barn och ungdomar och inte bara dem som nu är väldigt fysiskt aktiva. Där ingår att man vill satsa på extra idrottstimmar men också att få barn och ungdomar att röra sig regelbundet under den samlade skoldagen och få med sig alla. Det tror jag är bra för folkhälsan.

Anf. 88 ANDRE VICE TALMANNEN:

Därmed är frågestunden över. Jag tackar regeringens företrädare och samtliga som har ställt frågor i dag.

Ajournering

Kammaren beslutade kl. 15.04 på förslag av andre vice talmannen att ajournera förhandlingarna i två minuter.

Återupptagna förhandlingar

Förhandlingarna återupptogs kl. 15.06.

Anf. 89 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Vi fick en mjuk övergång från frågestunden i och med att den sista frågan handlade om idrotten i skolan. Det är ett ämne som vi debatterade under förra mandatperioden vid ett antal tillfällen. Det har lösts på ett väldigt bra sätt i och med den satsning som vi nu gör på idrottsrörelsen och dess möjligheter att delta i folkhälsoarbetet i skolorna.

Fru talman! Som framgått av de tidigare inläggen före frågestunden handlar detta betänkande om idrottspolitik. Det är ett rent motionsbetänkande som behandlar motioner från den allmänna motionstiden i höstas. Men det är också det första betänkande som behandlar idrottsfrågor under denna mandatperiod, vilket naturligtvis är av intresse.

Här har de olika partierna för första gången efter valet haft möjlighet att utveckla sina tankar om just detta politikområde. I någon mening kan man säga att det som framkommer i behandlingen av motionerna i detta betänkande kanske också kommer att bli lite grann vägledande för den idrottspolitik och den idrottspolitiska debatt som kommer att föras under mandatperioden.

Ska jag vara riktigt ärlig är det inte så mycket nytt som framkommit i de behandlade motionerna och i de reservationer som finns i betänkandet. Man kan naturligtvis ha olika tankar kring detta. Man kan se det som ett uttryck för att partiernas idéer och tankar ligger fast och att man därför gång efter gång upprepar sina synpunkter. Men det finns säkert andra tänkbara förklaringar.

Samtidigt med detta kan jag också konstatera, liksom Riksidrottsförbundet konstaterar i ett pressmeddelande med anledning av detta betänkande, att det i grunden är positivt att vi i Sveriges riksdag har en relativt stark samsyn inom idrottspolitiken och på landets största folkrörelse.

Fru talman! Eftersom det är den första idrottspolitiska debatten under denna mandatperiod finns det naturligtvis skäl att kortfattat redovisa den grund vi har att stå på, nämligen de beslut vi fattade i denna kammare under förra mandatperioden. Vi som var med och de som med intresse följer den idrottspolitiska debatten minns att vi under förra mandatperioden behandlade en idrottspolitisk proposition. Det var den första som någon regering lagt fram på 30 år. Propositionen hette *En idrottspolitik för 2000-talet*.

Riksdagsbeslutet som blev en följd av propositionen slog fast idrottsrörelsens självständiga ställning. Vi beslutade att det är idrotten själv som lägger fast målen för sin verksamhet och att staten endast ska ange de syften man har med sin bidragsgivning. Idrottsrörelsen är en fri och självständig folkrörelse som fattar sina egna demokratiska beslut. Detta är också den första grundstenen för den idrottspolitik vi socialdemokrater nu för.

Den andra grundstenen handlar om att idrotten också är folkhälsa. Det är viktigt att lyfta fram att idrotten är en viktig del av vårt folkhälsoarbete. På denna punkt har regeringen gått vidare, och i en nyligen framlagd proposition som heter *Mål för folkhälsan* lyfter man fram just den fysiska aktiviteten för barn och vuxna som en förutsättning för en god folkhälsoutveckling. Här spelar naturligtvis skolan en stor roll, men även idrottsrörelsen. Den är som sagt vår största folkrörelse. Den når därmed en stor del av befolkningen och är av helt avgörande betydelse för hur denna del av folkhälsoarbetet ska utvecklas.

Den tredje grundstenen handlade om elitverksamhet och innebar ett erkännande av att denna del av idrotten delvis är en kommersiell verksamhet. Samtidigt innebar den ett erkännande av att elitverksamhet har en stor betydelse både som underhållning för de många människorna och som en inspirationskälla för alla som ännu inte har nått upp till elitnivå.

Fru talman! Vi socialdemokrater har gått vidare i vår satsning på idrottsrörelsen. I valrörelsen lanserade vi begreppet ”Ett handslag med idrottsrörelsen”. Vi sade då att vi under mandatperioden ville satsa ytterligare en miljard på idrottsrörelsen. I årets budget tar vi ett första steg. Vi anslår 100 miljoner för att idrottsrörelsen ska ta på sig att öppna dörrarna för fler i vårt samhälle så att alla, oavsett vem man är, får möjlighet att komma in i den idrottsliga gemenskapen.

Vi vill att man ska hålla tillbaka föreningarnas avgifter så att ett medlemskap i en idrottsförening inte blir en klassfråga där möjligheterna begränsas av den enskildes ekonomi. Vi vill att idrotten ska bli mer jämställd och att flickidrotten får sin berättigade del av den totala kakan. Vi vill att idrotten än mer ska delta i kampen mot droger i samhället. Vi vill också att idrotten ska intensifiera sitt samarbete med skolorna.

Hur allt detta ska gå till sitter nu en arbetsgrupp som är tillsatt av Riksidrottsstyrelsen och konkretiserar. Målet är att arbetsgruppen ska presentera de vägar man vill välja inom den innevarande månaden.

De syften som vi socialdemokrater har med dessa extra medel till idrotten ligger mycket väl i linje med det arbete som idrotten redan utför. Vad dessa medel kan innebära är att man inom idrotten får möjlighet att göra ännu mer för att alla ska kunna delta oavsett bakgrund, kön och föräldrars inkomst. Man kommer att få ökade möjligheter att vara en viktig aktör i kampen mot droger, och man kan fortsätta att utöka sitt arbete med att vara aktiv i arbetet för barnens hälsa i våra skolor.

Så tar vi som sagt ett första steg. Detta ska följas av ytterligare satsningar varje år under denna mandatperiod, satsningar som i allt väsentligt ska märkas ute i den enskilda idrottsföreningen.

Fru talman! Jag vill avsluta med några korta kommentarer omkring de motioner som behandlas i detta betänkande. I en folkpartimotion tas fråga om Sveriges olympiska kommittés talangsatsning upp. Man förfäras över att dessa medel inte fördelas genom Riksidrottsförbundet utan ligger i en egen budgetpost inom anslaget och fördelas av regeringen. Detta var ju en fråga som intensivt diskuterades för några år sedan och där lösningen som både RF och SOK, Sveriges olympiska kommitté, ville ha var just den som nu praktiseras. Om det sedan är den mest ideala lösningen kan naturligtvis diskuteras, men det är den ordning som de båda organisationerna i dagsläget är överens om att förorda.

Idrottens självständiga ställning är ofta en fråga som återkommer i moderata motioner. Jag har tidigare redogjort för de grundläggande beslut som vi har fattat i riksdagen om idrottens självständighet, och jag kan inte heller se annat än att regeringen lever upp till de här ställningstagandena. Vad jag däremot blir lite konfunderad över är motionärernas återkommande tal om inskränkningar vad gäller självständigheten samtidigt som man i andra motioner gärna vill vara med och i detalj fördela medel och har synpunkter på idrottens egna frågor. Jag har lite svårt att se den logiska röda tråden i resonemangen. Men det kanske jag får hjälp med under de kommande replikskiftena. Det utgår jag ifrån.

Några motioner tar upp oerhört viktiga frågor. Där har också utskottet haft starka skrivningar i betänkandet. Jag tänker på vikten av jämställdhet och jämställd bidragsfördelning inom idrottsrörelsen. Utskottet uttrycker en stark oro för att den positiva attityd som råder på central nivå inom idrotten inte får genomslag på alla nivåer. Här tror vi att det är viktigt att

man inom idrotten själv gör en kraftansträngning för att få till stånd en förändring. Men det är också viktigt att regeringen följer utvecklingen så att syftet med statsbidraget verkligen uppfylls.

Andra frågor som tas upp är ätstörningar, dopning, integration och etik. Det är mycket viktiga frågor, var och en av dem, där jag känner att vi har en bred samsyn partierna emellan. Det är bra. Det är viktiga frågor som alla har med idrottens trovärdighet att göra.

Avslutningsvis vill jag nämna att två motioner, en från Moderaterna och en från Kristdemokraterna, har som yrkande att förbudet mot professionell boxning ska upphävas. Jag tänkte inte i dag, lika lite som övriga som har varit uppe och haft anföranden, ägna någon speciell tid åt denna fråga. Men jag kan inte låta bli att bara konstatera att det inte är någon av partiföreträdarna i det här utskottet, som hanterar frågan, som har yrkat bifall till dessa motioner. Jag hoppas att det är en vink om hur eventuella framtida ställningstaganden kommer att se ut.

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i betänkandet i dess helhet och avslag på samtliga motioner.

Anf. 90 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Jag kan inte låta bli att notera en intressant icke-fråga, den som ingen vill debattera här i dag men som alla tar upp i sina inlägg, nämligen proffsboxningen.

Annars håller jag med om vikten av den samsyn som vi i stora drag ändå har kring idrotten, kring vad Riksidrottsförbundet gör och kring att de uppfyller rätt många av de syften som meddelats.

Det vi har tagit fram i form av kritik är den här styrningen. Lars Wegendal uttryckte att vi ”förfäras” över det här att talangsatsningen går direkt till regeringen. Det var väl ändå att ta i. Vi har inte förfärats, men vi tycker inte att det är riktigt. Om nu SOK får både organisationsbidrag och bidrag för deltagande i de olympiska spelen vore det väl konstigt om inte RF också skulle kunna fördela medlen för talangsatsningen. Vi tycker att det är en fullständigt onödigt markering. Det här började, har jag för mig, i budgetpropositionen förrförra året. Då började regeringen tala om detta, att det skulle gå medel direkt till Sveriges olympiska kommitté.

Men det finns ju också de här projektmedlen. Där börjar vi verkligen komma in i detaljer, som vi har talat om tidigare i dag. Tycker Lars Wegendal inte heller att det är fråga om detaljstyrning från regeringens sida när specialförbund kommer och frågar om pengar hos regeringen i stället för att gå till RF, som kan ha en helhetssyn på idrottsfrågorna?

Det skulle vara intressant att få höra vad Lars Wegendal anser i det avseendet. Sedan ska jag återkomma i mitt andra inlägg med ytterligare en fråga.

Anf. 91 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Lennart Kollmats är naturligtvis väl införstådd i hur stora summor det handlar om som idrotten får i bidrag på olika sätt via staten. I runda slängar är det 1 000 miljoner kronor. Tittar man i budgeten så har jag tidigare i dag hört siffror om 38 miljoner. Men där ingår naturligtvis talangstöden. Det gäller både medel till funktionshindrade och till OS,

och där ingår deltagande i OS och i Paralympics. Där ingår 1 miljon till WADA.

När man tittar på den del som regeringen så att säga fritt disponerar handlar det om 2 miljoner kronor av 1 000 miljoner. Jag tycker inte att det är någon stor summa. Jag vet att man redan har använt 400 000 kronor av pengarna till det döv-OS som Kent Olsson nämnde i sitt anförande. Jag ser inte det här som något inskränkande i idrottens självständighet, det måste jag säga.

Anf. 92 LENNART KOLLMATS (fp) replik:

Fru talman! Om det är så lite, varför då ha det här över huvud taget? Vad finns det för skäl för regeringen att ta undan just de här delarna? Är det för att på föredragningslistan få vara alla goda gåvors givare även om det är, som Lars Wegendal tycker, små pengar? Jag tycker att 38 miljoner är en rätt aktningvärd summa. Sedan kan man alltid i en jämförelse säga att det inte är det.

Den andra frågan handlar naturligtvis om skatter, även om vi inte är i skatteutskottet. Jag talade nyss med skatteutskottets ordförande och fick klart för mig att de redan har avstyrkt vår propå om att utreda idrottskonto. Då skulle det vara intressant att höra Lars Wegendals åsikt om det här, mot bakgrund av idrottsministerns uttalande och inte minst mot bakgrund av det som verkligen sker i vårt samhälle. Vi har nämnt det tidigare – utflyttningen från Sverige eller att man får skatteråd som är i strid med svensk skattelagstiftning så att det blir de konsekvenser som vi har läst om i tidningarna.

Vilken lösning har Lars Wegendal på de här problemen?

Anf. 93 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Jag kan börja med de 2 miljonerna. Det är alltså inte 38 miljoner. Det låter naturligtvis mer om man säger det som Lennart Kollmats gör. 2 miljoner handlar det om.

Jag ser det så att det är en fördel att regeringen har en viss summa pengar utifall det skulle dyka upp situationer inom RF, SOK eller något specialförbund där det är nödvändigt att gå in och hjälpa till med en finansiering. Jag tror att det är bra att det finns en sådan liten fri pott som regeringen kan disponera.

När det gäller idrottskonto utgår jag från att övriga som har tagit repliker också kommer att ställa frågor kring detta.

I grunden menar jag att det är viktigt att vi har en skattelagstiftning som är så enhetlig som möjligt och också är så generell som möjligt. Det är grunden för det hela. Vi vet sedan flera år tillbaka hur det är på idrottens område. Ulrica Messing var också ute och ville gärna få till stånd någon typ av underlättande för idrottsutövare som tjänar mycket pengar under en väldigt kort tid.

Jag ser det alltså som en ganska komplicerad fråga. Jag har svårt att jämföra det med skogskonto, som också brukar komma upp i detta sammanhang. Skogskonton är mer en företagsbeskattningsfråga, och idrottskonton är mer en inkomstskattefråga. Jag kan återkomma i senare replikskiften med var jag har landat i den här frågan.

Anf. 94 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Precis som Lars Wegendal säger har vi en otrolig samsyn i utskottet i denna fråga. Många av våra idéer håller på att utredas eller ska utredas, och det har lett till många starka skrivningar.

Det finns ändå funderingar som jag känner att jag skulle vilja höra hur Socialdemokraterna ser på. Det är just invandringen och integrationen. Invandrarungdomar vill gärna utbilda sig till ledare men blir sällan tillfrågade. Hur ska vi lösa den frågan? Kan vi bara skicka en hälsning till Riksidrottsförbundet och tro att de som vanligt sköter det mesta? Har Socialdemokraterna funderat i de här banorna?

Vi anser från Centerpartiets sida att det är oerhört viktigt att vi tar till vara invandrarungdomarna och deras vilja att vara ledare. Goda ledare behöver vi. Det är ett bra integrationsarbete när man kan bygga broar mellan olika ungdomar.

Anf. 95 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Självklart är idrottens roll i integrationen oerhört viktig. Jag tror att det var Peter Pedersen som tog upp den frågan i sitt anförande. Där finns inte de gränser som finns i övriga samhället.

Självklart vill också idrottsrörelsen, som ser att invandrarungdomar kommer dit, försöka utbilda invandrarungdomar till idrottsledare. Takten i det här tror jag att idrottsrörelsen själv kommer underfund med. Om man inte utbildar idrottsledare med invandrarbakgrund kommer man inte heller att få dessa ungdomar till sig. Självklart vill man att de kommer.

Jag tror att idrotten kommer att jobba intensivt med detta, inte minst med tanke på de väldigt bra rapporter som man också har plockat fram, både med ett statistiskt underlag och med exempel från olika idrotter. Jag tror att det kommer att bli ett intensivt arbete.

Jag kan också nämna att jag i ett speciellt sammanhang i Nordiska rådet just har lyft upp idrottens betydelse för integrationen. Ledargestalterna är ofta väldigt viktiga i idrottsföreningarna, inte minst för de yngre barnen. Jag är övertygad om att det här kommer att rulla på, och det kommer att ske i en accelererande hastighet.

Anf. 96 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Det är glädjande att Lars Wegendal säger att han har lyft upp detta även i Nordiska rådet. Det är jätteviktigt att vi jobbar tillsammans i många länder.

När det gäller utbildningen tangerar vi nästan en annan fråga, som vi inte har uppe i dag. Det gäller folkbildningen och SISU:s frysta budget och så vidare, som gör att det kan vara vissa svårigheter att ha pengar och resurser till utbildning. Men jag hoppas att det kan lösas med den folkbildningsutredning som man håller på med.

Självklart vill jag ha det mer utvecklat runtomkring idrottskontot. Elitverksamheten är en bra förebild för unga, och då vill vi se att det finns bra lösningar. Jag är oerhört intresserad av att höra hur Lars Wegendal ser på den komplicerade fråga som han var inne på.

Jag har sagt i många debatter att man kan titta på skogskontot, men man behöver inte låsa fast sig vid att det är det som är mallen. Vi kan också titta på andra länder och hur man har löst det. Börjar man utreda det här är det naturligtvis förutsättningslöst man ska titta på det: Vad är

bästa alternativet? Det är bara det att det är lätt att ha ett arbetsnamn när man ska debattera sådana här frågor. Jag är tacksam för synpunkter.

Anf. 97 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Debatten här visar att det finns lite olika uppfattningar kring detta med idrottskonto. När Moderaternas företrädare var uppe handlade det om att mängder av idrottsstjärnor flyttar ut ur landet på grund av skattetrycket i Sverige. Det handlar inte alls om detta, utan om att fördela inkomsterna över en längre period. Även inom borgerligheten finns en otydlighet kring just den här frågan.

Man kan också fundera lite grann på varför idrottsstjärnor – jag vet inte vilken storleksordning det kan vara, men det är kanske ett tjugotal – flyttar utomlands. Vissa gör det säkerligen av rent ekonomiska skäl, men andra gör det av helt andra skäl. Ofta handlar det om att de kommer till ett varmare klimat där de kan träna på lika villkor som sina konkurrenter. Det handlar om att ha en större närhet till de anläggningar och tävlingsområden där de oftast befinner sig.

Det är alltså väldigt olika anledningar till att idrottsstjärnor flyttar ut. Men det ska inte förringa tanken på idrottskonto. Jag tycker ändå att man måste se över detta för att se om det finns någon framkomlig väg. Bekymret, som jag tror att vi alla inser, är att det här kan få ringar på vattnet.

Självklart är idrottsutövarna bara en liten del av dem som i så fall skulle behöva få sin inkomst utspridd över en längre tidsperiod. Det finns många andra grupper som också skulle behöva det. Då blir det mycket mer komplicerat. Det är väl det som finansministern har försökt framföra med anledning av interpellationer och enkla frågor som Birgitta Sellén har ställt.

Anf. 98 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Idrottens betydelse och idrottsrörelsens betydelse för ungdomens fostran har varit uppe här tidigare i dag. Vi kristdemokrater har berört det. Fler partier har instämt. Vi har en reservation angående detta.

När jag tar del av betänkandet och lyssnar på Lars Wegendal ser jag att tankegången finns med. Man använder sig av den miljard som ska tilldelas Riksidrottsförbundet för arbetet med flickidrott, drogbekämpning och annat som ligger i den fostrande rollen. Socialdemokraterna och Lars Wegendal hänvisar till den miljard som under mandatperioden ska tillföras Riksidrottsförbundets arbete.

Då måste jag få ställa en fråga till Lars Wegendal. Vi får i dag signaler om Konjunkturinstitutets prognoser. I dag har det varit en diskussion bland annat kring pengarna till idrotten och huruvida de kommer att komma idrotten till del trots en förändrad ekonomisk analys. På vilket sätt tänker Lars Wegendal gå i god för dessa pengar? De nämns i regeringsförklaringen och är med här i dag, men utanför har någonting skett under tiden. Nu arbetar Riksidrottsförbundet i riktningen att pengarna ska komma. På vilket sätt vill Lars Wegendal slå vakt om dessa pengar?

Anf. 99 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Självklart vill jag som idrottspolitiker slåss med näbbar och klor för att just dessa pengar ska finnas kvar för idrotten. Jag vill också att de ska utökas nästa år och under hela mandatperioden. Men, Gunilla Tjernberg, det är ändå så att vi har gått till val på att vi inte ska försätta detta land i konkurs. Vi ska inte ge ut mer pengar än vi har. Vi ska inte spräcka några budgettak. Om det är så att situationen i världen innebär att tillväxten blir lägre i vårt land än vad vi hade räknat med får naturligtvis idrotten, kulturen och alla andra områden vara med och betala detta. Vi ska inte låna några pengar. Vi ska inte försätta svenskarna i skuld för att klara de löften som vi har gett. Men vi ska göra allt för att uppfylla löftena.

Anf. 100 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik:

Fru talman! Jag tackar Lars Wegendal för svaret. Det var bra att det kom ett klarläggande. Det var nödvändigt i dag. Annars hade vi gått hem från kammaren och förväntat oss att pengarna skulle komma. Jag tycker att Lars Wegendal gjorde en viss reträtt. Det är viktigt för hela idrottsrörelsen och oss här i kammaren att ha en helhetsbild när vi diskuterar dessa frågor. Jag är tillfredsställd med att vi kristdemokrater har en reservation angående det viktiga arbete som handlar om de etiska frågeställningarna och att värderingsfrågorna ska ligga i fokus inom idrottsrörelsen. Arbetet mot mobbning, det drogpreventiva arbetet och arbetet för människans lika värde är väldigt viktiga delar för Kristdemokraterna. Jag kan konstatera att Socialdemokraterna kanske tvingas göra reträtt på den punkten.

Anf. 101 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Jag förstod inte riktigt slutklämmen: göra reträtt på den punkten, efter uppräknigen av områden som etik, moral och liknande. Där tror jag att vi har en ganska stor samsyn. Vi vill arbeta mycket intensivt med dessa frågor. Det finns ett stort värde i att vi har en samsyn i just dessa frågor.

Möjligen gällde slutkommentaren att jag skulle ha gjort reträtt angående de 100 miljonerna. Inte på något sätt! Jag sade att jag ska kämpa med näbbar och klor för att dessa pengar ska finnas kvar, i år, nästa år och de två åren därefter. Det är ett löfte från min sida att jag ska strida för pengarna.

Men vi måste alla, även oppositionen, fundera lite grann kring frågan om vi inte får den tillväxt som vi har räknat med och pengarna inte finns. Det är en tillväxt som även ni har räknat med i era budgetalternativ. Hur hanterar vi detta då? Då måste vi sätta oss ned och fundera över vilka områden som inte ska få de pengar som vi har utlovat just nu. Detta kan vara ett alternativ. Det kan finnas hundratals andra alternativ naturligtvis. Men vi ska inte göra det som en borgerlig regering gjorde en gång i tiden, låna upp en mängd pengar för att klara utgifterna. Vi ska klara utgifterna med våra egna pengar. Det är oerhört viktigt.

Anf. 102 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Vi kanske inte ska veckla in oss i en debatt om tillväxten och hur stor den ska vara. Men man kan konstatera att de prognoser som

regeringen hade var alltför optimistiska. Regeringen har också gjort alldeles för lite för att få tillväxt i detta land.

Låt oss lämna den frågan. Vi ska diskutera idrott. Av Lars Wegendals inlägg kan vi konstatera att Monaco ligger perfekt för svenska idrottsstjärnor. Det är inte skatterna som gör att de flyttar dit. Det är tydligen för att det ligger så perfekt i Europa och på grund av vädret. Jag tror faktiskt att det är lite andra orsaker som gör att de flyttar till Monaco än vädret och att det ligger som det gör i Europa.

Det är intressant att se hur Lars Wegendal undviker att tala om varför svenska idrottsmän flyttar. Man vill inte se det som ett problem och bagatelliserar frågan. Det är en viktig fråga.

Lars Wegendal sade förut att vi är ganska eniga när det gäller idrottspolitiken. Jag medger att vi i detta betänkande ligger ganska nära varandra. Men vi ligger inte nära varandra i andra stora idrottspolitiska frågor som inte kommer upp i detta betänkande. Det kan handla om sponsringsfrågan som betyder mycket för klubbarna eller skattefrågorna som betyder oerhört mycket för klubbarna och där det finns en del oklarheter. Låt oss återkomma till dem senare.

Jag skulle ändå vilja ställa en fråga till Lars Wegendal om idrottens självständighet som jag också tycker att han bagatelliserade. Riksidrottsförbundet säger själva i dag, inte enbart vi moderater, att de är lite oroliga. Det kommer att bli en stor fråga på Riksidrottsförbundets stämma i maj att regeringen är framme och petar. Varför, Lars Wegendal, är man så mycket framme och petar? Varför tror man inte på den idrottsrörelse som du säger dig vara så enig med? De säger själva att det är fel.

Anf. 103 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Jag uppfattar Kent Olssons och Moderaternas ständiga prat om idrottens självständighet som en brist på egna idéer. Vad ska man ta upp för något? Vad är det vi ska försöka jobba med när det gäller idrotten?

Det Kent Olsson säger när det gäller Riksidrottsförbundets uppfattning är helt fel. Riksidrottsförbundet har inte den uppfattning som Kent Olsson påstår att de har. Han skjuter dem framför sig. Jag tycker att det var ärligt av Lennart Kollmats att säga att det var hans partis uppfattning. Det säger inte Kent Olsson. Han skjuter Riksidrottsförbundet framför sig.

Jag vet inte vad Kent Olsson är ute efter. Jag vet inte heller vad för slags kritik det handlar om. Vad är det vi är inne och petar i?

Är det uppföljningen av de 1 000 miljoner som vi ger till idrottsrörelsen? Vi vill inte låta bli att följa upp användningen av de 1 000 miljoner kronor som vi ger till idrottsrörelsen, utan vi vill se om de pengarna uppfyller det syfte vi har med dem. Annars måste man naturligtvis ompröva det, det är stora pengar det handlar om, Kent Olsson. Normalt sett brukar Moderaterna stå för den typen av politik att man är noga med att de pengar som man delar ut också ger den effekt som man har förväntat sig. Men i detta fall har man tydligen inte den uppfattningen. Jag undrar om det är Kent Olssons uppfattning eller om det är Moderaternas uppfattning.

Anf. 104 KENT OLSSON (m) replik:

Fru talman! Det är alldeles självklart att vi alltid är noga med vart pengarna tar vägen och att pengar ger effekt. Jag har inte sagt någonting annat här i dag. Lars Wegendal försöker komma ifrån själva frågan. Gäller inte att idrottsrörelsen är självständig? Lars Wegendal försöker få detta att framstå som att det vore det bästa av samhällen, där Socialdemokraterna ger pengar, det är bara att tacka och ta emot. Han vet och har hört det själv vid olika tillfällen att RF säger att det är en alltför stor detaljstyrning. Man säger också att det är en stor fråga inom Riksidrottsförbundet – och den kommer säkert att tas upp på stämman – att det är en alltför detaljerad styrning. Man lägger sig i alldeles för mycket.

Varför gör man detta? Jag får inte alls något svar på den frågan, utan Lars Wegendal framställer detta som att det inte är något problem, det är Moderaterna som gör det till ett problem. Nu är vi inte ensamma, utan även Folkpartiet har tagit upp den här frågan. Det är faktiskt en förändring i den syn som har genomsyrat svensk idrottspolitik den senaste tiden i förhållande till hur det var för ett antal år tillbaka.

Jag är lite bekymrad över att Lars Wegendal inte alls ser detta som ett problem. Ser han inte detta som ett problem kan jag inte göra mycket åt det. Men gå ut och fråga idrottsledare i Småland vad de anser om att man detaljstyr, så är jag ganska övertygad om att Lars Wegendal får samma svar som jag har fått. Vi kan kanske ta en diskussion om detta senare.

Anf. 105 LARS WEGENDAL (s) replik:

Fru talman! Det problem som jag ser i det som Kent Olsson tar upp nu är att Kent Olsson skjuter Riksidrottsförbundet framför sig, inte vågar ta det som eget. Han säger att det är Riksidrottsförbundet som tycker detta. I alla de kontakter som jag har med Riksidrottsförbundet får jag inte de svaren. De kontakter jag har är inte begränsade till Småland, om Kent Olsson nu tror det. Jag har faktiskt kontakter i hela landet. Jag har en ständig diskussion om den här typen av frågor. Jag får inte de svar som Kent Olsson tydligen får.

Jag tycker att det här är bekymmersamt. Det här är en väldigt viktig fråga, en trovärdighetsfråga, en fråga som utgår från det beslut som vi tog när det gällde idrottspropositionen. Det är en oerhört viktig fråga att fundera kring.

Sedan bekymrar jag mig för andra saker när det gäller Kent Olsson och Moderaterna. Det är bland annat att man å ena sidan säger att det är viktigt med offentliga bidrag. Det är viktigt att idrotten får de offentliga bidragen. De är av vikt för att kunna hålla nere medlemsavgifter och liknande. Å andra sidan säger man att det inte är bra att idrotten är bidragsberoende och att man måste försöka gardera sig genom att få en större del av egenfinansiering. Det där är lite svårt för mig att förstå.

Anf. 106 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 12.

Först vill jag instämma i den förhoppning som framförts av en rad talare tidigare att vi snart ska få skatteregler i det här landet som inte driver våra mest framgångsrika idrottsmän och idrottskvinnor ur landet mot deras egentliga vilja. Det är faktiskt vad som har skett och sker. Det kan man lösa med lite god vilja. Jag tror att man bör pröva att införa någon

form av idrottskonto. Att idrottsminister Mona Sahlin nu säger att man ska titta på hur man i Norge och Finland i varje fall delvis har löst de här frågorna är en positiv signal. Det borde man ha gjort för länge sedan, men bättre sent än aldrig.

Att idrotten har en central roll för folkhälsoarbetet är alla i grunden överens om. Det gäller att motivera så många som möjligt att motionera och röra på sig för att effektivt kunna bekämpa ohälsan. För våra barn och ungdomar är idrotten den absolut viktigaste inkörsporten till att sedan motionera hela livet. I det motivationsarbete som detta kräver spelar våra duktiga idrottsmän och idrottskvinnor en mycket viktig roll. De inspirerar till efterföljd.

Mot den här bakgrunden är jag övertygad om att olympiska spel i Sverige skulle utgöra en mycket positiv injektion för folkhälsan och idrottsrörelsen. Det skulle också innebära ett lyft för den regionala utvecklingen.

En lärdom av tidigare OS-kampanjer är att det krävs en nationell uppbackning bakom en ansökan. Utan ett helhjärtat nationellt stöd har en kampanj knappast en realistisk chans att lyckas. När Jacques Rogge tillträdde som IOC-president uttalade han i en intervju att Sverige nog bör glömma möjligheterna för att få stå värd för olympiska sommarspel men att Östersund har goda förutsättningar att få stå värd för ett vinterspel.

I Jämtland finns en stark övertygelse om att vi skulle kunna arrangera mycket fina olympiska spel, men ska ett nytt försök göras måste det finnas en stark uppbackning på nationell nivå.

Att förutsättningarna är ypperliga att arrangera olympiska vinterlekar av högsta kvalitet torde ingen kunna bestrida. Detta har visats genom en mängd olika arrangemang genom åren. Just nu pågår förberedelserna inför alpina VM 2007 i Åre, en stor tävling som kan ses som en bra förberedelse för ett ännu mycket större arrangemang, ett vinter-OS.

För hela Mittsverige skulle ett vinter-OS få stor betydelse. Det handlar om investeringar i infrastruktur och turism som annars skulle få vänta i decennier eller aldrig skulle komma till stånd. Olympiska vinterlekar skulle medverka till att stärka denna glesbefolkade del av Sverige som en attraktiv inflyttningsregion. Idrotten är och kan bli en ännu större regional utvecklingskraft att ta till vara för framtiden!

Ett vinter-OS i Sverige kan bli verklighet 2014 eller 2018 om förberedelserna börjar ganska snart. Regering och riksdag har en viktig roll i dessa ansträngningar tillsammans med Sveriges olympiska kommitté, idrottsrörelsen, näringslivet och de lokala myndigheterna. Det finns ingen anledning att vänta med att ge en positiv signal om att förutsättningarna för en genomtänkt kandidatur ska börja undersökas.

Fru talman! Ett bifall till reservation 12 vore en mycket positiv signal som skulle kunna medverka till att starta en process mot en ansökan om att få arrangera vinter-OS. Ska en kandidatur blir framgångsrik förutsätter detta en nationell samling till en ansökan. Varför inte sätta fart på arbetet för att åstadkomma denna samling genom ett positivt beslut i denna kammare?

Anf. 107 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Jag ville bara kort kommentera den fråga och motion som förs upp. Visst vore det fantastiskt om Sverige kunde få arrangera olympiska spel, om inte sommarspel, vilket jag tror är mindre troligt, så i varje fall vinterspel.

Den här frågan har ju diskuterats ett antal gånger. Ansökningar har lämnats in. Gången är den att det är orten som söker. När så har skett har också regeringen lämnat en garanti för dessa ansökningar. Det finns alltså i grunden en väldigt positiv inställning hos regeringen till den här typen av arrangemang.

Sedan tror jag personligen inte att vi har så stora chanser med tanke på de uttalanden som den olympiska rörelsen har gjort, men det är en helt annan sak.

Jag tycker att vi ska strida för att få olympiska spel, och då blir det Östersund och Åre som ska jobba intensivt med detta. Om man bestämmer sig för att lämna in en ansökan ställer sig regeringen säkerligen bakom en sådan.

Anf. 108 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Jag tackar för dessa positiva reaktioner från Lars Wegendal. Det känns bra att han har den positiva inställningen till ett arrangemang.

Jag är väldigt optimistisk när det gäller att få ett vinter-OS till Östersund och Åre om det lämnas in en ansökan. Men den måste vara nationellt uppbackad från början. Erfarenheterna från tidigare ansökningar är att man inte har känt någon stark uppbackning från riksplanet. Den här gången måste man ha förberett sig väl och ha en nationell uppbackning. Det hade känts väldigt bra om man hade kunnat få en signal från Sveriges riksdag om att detta är någonting som vi ska verka för. Det är i detta syfte som motionen har väckts.

Jag hoppas att vi kan jobba vidare med detta och få ett positivt resultat så snabbt som möjligt. Men det gäller att agera nu så att det kan bli aktuellt 2014 eller 2018.

Anf. 109 LARS WEGENDAL (s):

Fru talman! Jag skulle också bli väldigt glad om vi lyckades att få ett olympiskt spel till Sverige. Men jag ser det som lite bekymmersamt om Sveriges riksdag skulle bestämma om vi skulle göra en sådan satsning.

Det här handlar om idrottens självständighet. Man måste ta de första stegen. Den kommun som är intresserad av att anordna ett OS måste också sätta ned foten. Den måste säkerligen höra med sina invånare eftersom ett OS betyder väldigt mycket – både positiva och negativa saker – för den region som spelen kommer att hamna i.

När de berörda kommunerna har bestämt sig, då ställer staten garanterat upp, det är jag övertygad om.

Anf. 110 HÅKAN LARSSON (c):

Fru talman! Tack för det. Vad det handlar om är naturligtvis inte att riksdagen ska besluta, utan det är att riksdagen ska ge en positiv signal om att vi ska verka för att det genomförs ett vinter-OS i Sverige, i Östersund och Åre där det finns ett starkt lokalt intresse för ett sådant ar-

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 mars.)

Ungdomsfrågor

7 § Ungdomsfrågor

Föredrogs
kulturutskottets betänkande 2002/03:KrU5
Ungdomsfrågor.

Anf. 111 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Av betänkandet kan det tyckas som att ungdomsfrågorna och kanske till och med möjligheterna och problemen inom det området är ganska små, men så är ju långt ifrån fallet – något som vi kan läsa om eller ta del av i stort sätt varje dag i våra medier eller på andra sätt. Det beror på att ungdomsfrågorna spänner över ett så stort fält och verkligen är tvärspektoriella. De rör utbildning och därmed skolfrågor, möjligheten att få arbete, bostadsfrågor, kommunikationer, hälsa, ja, givetvis i stort sett alla frågor som finns i samhället.

Det är därför som vi med intresse ser fram emot Ungdomsstyrelsens utlovade rapport som ska komma under våren, och vi utgår ifrån att den också kommer då så att vi under sommaren kan studera den och se hur den politik som grundlades 1999 och har förts sedan dess har påverkat situationen. Samtidigt får man också en fundering beträffande att det just är Ungdomsstyrelsen som ska utvärdera sin egen verksamhet. Jag vet att det är sagt att man ska göra det vart fjärde år, men det är nog ändå så att det inom en snar framtid kanske är vits med att någon annan tar en titt på verksamheten. Det brukar ju vara så med utvärderingar.

En fråga som bekymrar mig mycket – och jag vet att det bekymret delas av andra – är hur man når alla de ungdomar som inte är föreningsaktiva. Skolan har här en viktig roll, men att se hur demokrati fungerar i praktiken har ett stort värde. Det missar de som inte är med i en förening. Jag utgår ifrån att Ungdomsstyrelsen också tar upp den frågan i sin rapport.

Den liberala tanken är ju att vi politiker i stället för att peka och styra ska stödja ungdomarnas utveckling i riktning mot de värderingar som samhället omfattar. Där har vi nyckelord som demokrati, jämställdhet, tolerans och möjligheter för den enskilde.

Så ska jag ta upp vår reservation som handlar om bidrag till de politiska ungdomsorganisationerna.

Till att börja med är det glädjande att antalet medlemmar ökar igen, men det som jag vill ta upp är finansieringen. Vi vill att stödet ska utgå med ett grundbidrag och sedan med ett bidrag i förhållande till moderpartiets antal mandat i riksdagen.

Utskottet pekar på ett dilemma i vårt förslag, nämligen att det bidrag som vi föreslår till de politiska ungdomsorganisationerna skulle minska självständigheten – ett ord som vi har diskuterat mycket i dag. Men det finns en svaghet också i det nuvarande systemet. Det gäller möjligheterna

till ett kreativt förhållande till ärligheten. Häromåret när det gjordes en kontroll av medlemsregistren visade den dessvärre på avarter som inte var så bra – för att uttrycka sig milt.

Genom det system som vi förespråkar försvinner alla sådana möjligheter. Dessutom är vår tanke att bidraget ska gå direkt till ungdomsorganisationerna. Det innebär att det inte blir någon styrning av hur verksamheten ska gå till. Det är alltså bara beräkningen av bidragen som ändras, inte ungdomsförbundens självständighet.

Jag anser att vårt förslag även ger en större frihet till de politiska ungdomsorganisationerna än det nuvarande systemet. Det systemet konserverar organisationerna i dess nuvarande form och stimulerar inte till alternativa lösningar som till exempel nätverk genom den nya medierna, andra debattforum än att träffas och räkna medlemmar och hur många som kommer på mötena och så vidare. I dag kanske det ger ett större engagemang för ungdomar att debattera via nätet än på ett möte i Folkets hus. Jag säger inte att det är fel med sådana möten, men jag tror att ett bidrag utan administrativt krångel är bra.

Jag vill också ta upp ett område som inte figurerat så mycket här i kammaren, nämligen graffiti. Det tas upp på olika sätt från Centern, Miljöpartiet och Vänsterpartiet, och jag skulle vilja ge en kommentar till det.

Det är med graffiti som med växter som växer på fel ställen. Maskrosor ute på ett fält på våren kan vara en mycket vacker syn, medan maskrosor i en gräsmatta eller bland rädisor och morötter i grönsakslandet kan upplevas som ett otyg och kallas då ogräs och rensas bort.

För inte så länge sedan var jag på ett seminarium om graffiti som Vänsterpartiet anordnade och som jag uppskattade mycket. Det var lärorikt. Jag beklagar kanske att det inte var fler där av utskottets ledamöter eftersom seminariet gav en bra bild av konstformen graffiti, för visst är det en konstform.

Sedan tycker jag att Miljöpartiet kanske går väl långt som vill att riksdagen ska uttala vad som är en konstform. Tala om att få in en detaljeringsgrad som i alla fall går långt utöver vad vi i Folkpartiet vill att riksdagen ska ägna sig åt!

Det finns också ett slags graffiti-kultur som jag uppfattar som en blandning av att utöva konstformen och att göra det på fel plats. Själva målandet blir en utmaning mot samhällets regler och demokratiskt fattade beslut. Målningen, oberoende av hur den ser ut, betraktas då som klotter, och det tycker jag är synd.

Det är givetvis utmärkt med goda exempel. Jag har inte hunnit sätta mig in i det som görs och har gjorts i Norrköping och Varberg – det senare är ju naturligtvis en skam för mig som hallänning – men det är givet att kommuner som upplever att de har problem tar kontakt med andra kommuner som är på väg att lösa problemen. Det behöver vi inte fatta beslut om här i riksdagen.

Fru talman! Avslutningsvis yrkar jag bifall till reservation nr 8 under punkt 8.

Anf. 112 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till den moderata reservationen nummer 2.

En bra ungdomspolitik är självklart en politik som är bra för alla. Det handlar om möjligheter till jobb, bostad och för unga möjligheter till studier, studielån och praktik – att röja hinder på vägen till vuxenvärlden, kort sagt. Jag är medveten om att den moderata ungdomspolitiken är mager, och jag kan lova utskottets ledamöter och även andra att vi kommer att återkomma i den här frågan många gånger.

Fru talman! Jag känner stark sympati för bland annat Birgitta Selléns synpunkter på ungdomskultur, att den ständigt förändras och att varje generation måste få utrymme att skapa sin vision med innehåll och former.

Ungdomskulturen ska finnas för sin egen skull och inte för att tillfredsställa vuxnas oro. Men så är det ju ofta; ungdomar får vuxenvärldens stöd och gillande – ekonomiskt eller handfast – om deras önskemål stämmer överens, annars inte. Nu klarar sig ungdomskulturen rätt bra ändå. Den söker sig sina egna vägar. Det märks inte minst inom musiken, som är ungdomarnas starkaste arena. Förmodligen mår den, som också mycket annat, bra av lite motstånd. Det ökar kreativiteten.

Kultur är läkande. Men när det gäller graffiti, eller klotter som det mestadels handlar om, har vi moderater en annan uppfattning. Vi har svårt att se det som kultur, än mindre som god kultur, såvida man inte betraktar all mänsklig verksamhet, till exempel också vit-makt-musik, som kultur.

Martin Burgos, en 20-årig klottrare som flera gånger fällts i rätten för skadegörelse, har fått chansen att ställa ut och sälja vissa alster inom ram. Han vill tänja just ramarna, säger han.

Så här uttryckte han sig bland annat i en intervju i Dagens Nyheter tidigare i år: Att måla tåg är det bästa jag gjort. Om jag någon gång blir deprimerad så vet jag var tågen står. Det vill säga: Ut och måla! Vad andra människor och resenärer möjligen tycker om detta bryr han sig uppenbarligen inte om, för det handlar ju om honom själv och hans mående.

Nyligen åkte han fast igen. Han påstår visserligen att han är oskyldig, men på SL, Storstockholms Lokaltrafik, har man en annan uppfattning. I själva verket, säger de där, är han ute flera gånger i veckan och målar. Det här är inte bara en hobby. För somliga är det en drog, kanske också för honom. Det vet inte jag.

Nu är Martin Burgos betraktad som en skicklig målare – i sina kretsar. Somliga vill gärna göra en skillnad här: Burgos är graffitikonstnär, andra är klottrare. Och så tror man att man skilja på det här. Hur naiv får man bli? undrar då jag.

Den som får, eller tar sig, epitetet graffitikonstnär har inte tränat på väggar och skåpluckor hemma i sin bostad. På sin höjd har det handlat om skisser på papper. Han, för det handlar nästan bara om killar, har klottrat sina *tags* ute på murar, väggar, plåtskåp, stolpar, statyer, bänkar, hissar, tak, gatskyltar, bussar och tåg, rispat rutor, gett sig på berg och träd. Det här räcker inte ens. Vad andra människor tycker och tänker om denna om inte fysiska så i alla fall mentala våldtäkt, äsch, det bryr man sig inte om. Det låter kanske lite chockartat, men jag ser den inställningen som snudd på fascistoid.

Vi har rätt att uttrycka oss, säger klottrarna överlägset. Javisst, men inte på andras eller vår gemensamma egendom. För fastighetsägarna

innebär klottret höga kostnader, i alla fall om man har som ambition att ta bort klottret. Och vem betalar i slutänden denna rengöring? Jo, hyresgästerna, men inte bara i det nedklottrade huset. I Familjebostäder, Svenska Bostäder, andra bolag, bostadsrättsföreningar drabbas alla boende kollektivt, genom hyresavin.

Fru talman! För kollektivtrafiken uppgick den totala klotternotan förra året till närmare 200 miljoner kronor! Vilka drabbar det? Jo, alla oss som betalar skatt, naturligtvis, inte bara resenärerna. Då är det inte att undra på att fler väljer att ta bilen i stället för att åka tunnelbana, buss eller pendeltåg, även om personalen sliter som bara den på nätterna för att göra rent efter klottrarna.

Och vad då rätt att uttrycka sig, förresten? När jag började bli politiskt medveten, i gymnasiet på 70-talet, fanns det ofta politiskt eller för den delen poetiskt klotter på allmän egendom. Jag försvarar det inte, men jag kan förstå det, för det handlade om ett budskap till andra. Klottrarna däremot intresserar sig inte för oss andra. De klottrar för andra klottrare. Någon egentlig ideologi finns det sällan här.

Graffitin ställer frågan: Vem har rätt till det offentliga rummet? Det är en intressant fråga, tycker jag, för när klottrarna ställs till svars heter det ofta: Storföretagen får sätta upp affischer överallt, vi har också yttrandefrihet. Men den enes frihet är ju inte mycket värd om den innebär ofrihet för andra.

Fru talman! Jag kan förstå frustrationen över all dålig och påträngande reklam som finns just i vår offentliga miljö. Men det är att göra det lätt för sig att använda dålig smör- eller underklädesreklam som argumentation för att själv få sabotera. Jag menar att det här är sabotage och brist på respekt för medmänniskor. Kom inte och säg att Visby ringmur, som klottrades ned strax före jul – det grövsta fall jag sett, sade länsantikvarien på Gotland – eller klottret i Gamla stan eller när man ger sig på Siri Derkerts verk i tunnelbanan är ett uttryck för yttrandefrihet. Kalla inte detta klotter för kultur!

Inför legala väggar, säger då somliga. Visst, om det hade varit lösningen. Men det är det ju sällan, för det målas ju inte bara där. Det finns det gott om trista exempel på. Fast om klottrandet blir etablerat blir det också ointressant. Här är dilemmat eller, skulle kanske den elake säga, kanske lösningen på problematiken: Legalisera det och döda det.

Graffitikonstnären kan nog tänka sig att måla på så kallade legala väggar, men det är ju bara en övning för de större uppgifterna, de som inte är legala. Att måla på förbjudna platser är ju själva grejen, annars blir man inte tagen på allvar.

Titta på graffitihemsidorna. Det här är inte ideell verksamhet, den är genomkommersiell. Här finns mycket pengar att hämta. Och klotter föder mer klotter. Så är det, tyvärr.

Egentligen är det oerhört sorgligt alltihop, för det handlar ju om en vilja att bli sedd och lyssnad till, om man nu inte blir det i skolan, hemma eller bland kompisar. Lösningen ligger här, som i så många andra fall, i förebyggande arbete. Det handlar om social verksamhet, inte så mycket om kultur.

Det är ett litet, litet fåtal klottrare som utvecklas till skickliga målare och som får en chans att ställa ut i de fina salongerna på Östermalm. Och

är det den konstnärliga ådran som ska odlas så kan det ske tidigare, i skolan, i fritidsverksamheten, kanske i studieförbund eller på andra vis.

I Hagnässkolan i Upplands Bro i norra Stockholm har sex flickor i årskurs 9 tröttnat på klottret och går runt i klasserna för att försöka vinna kompisarna för en renare och snyggare skola. De tror att effekten blir större när unga talar till unga. Låt oss hoppas det.

Låt ungdomarna sanera själva. Och låt pengarna de då får gå till olika aktiviteter, som besök på äventyrsbad, skiddagar, bio med mera. Det här sker på olika håll i landet, där det finns eldsjälur som får stöd från företag, skolor och ibland från kommunen. Det handlar inte alltid om så mycket pengar, men det är effektivt.

Avslutningsvis säger Lena Hallengren, ungdomsministern, att graffiti är god ungdomskultur och bör ges särskild plats i samhället. Ungdomar måste få forma sina egna liv, säger hon. Jag kan i viss mån hålla med henne, men jag tror tyvärr inte att det är möjligt att stödja och upplåta plats för graffiti och samtidigt bekämpa klotter, för de är varandras förutsättningar.

Anf. 113 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd):

Fru talman! Jag vill i den här debatten om ungdomspolitik främst uppehålla mig vid två ämnen, nämligen målen för ungdomspolitiken och vikten av att stödja generationsövergripande verksamhet.

När nationell ungdomspolitik utformas är det viktigt att inte bara se ungdomstiden som en livsfas där intresset inriktas mot individens framtida livsförlopp utan också se ungdomar som en social grupp i dag med särskilda livsvillkor. Ungdomspolitiken måste ta sin utgångspunkt i och ta till vara det engagemang och de erfarenheter som ungdomar har, inte minst i olika samhällsfrågor.

Hur ungdomspolitiken ser ut och utformas styrs naturligtvis av vilka mål man sätter upp för den och hur målen följs upp. I december 1999 fattade riksdagen beslut om en nationell ungdomspolitik som bygger på tre övergripande mål: att ungdomar ska ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv, att ungdomar ska ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet samt att ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska tas till vara som en resurs.

Kristdemokraterna stödde förslaget om att ange tre mål för ungdomspolitiken men ville och vill fortfarande i hög grad betona att statens roll när det gäller ungdomspolitiken bör vara mer stödjande och mindre styrande.

Regeringen fastställde därefter 41 delmål. Dessa har delvis omformulerats och också reducerats så att det nu är 32 delmål för ungdomspolitiken.

Fru talman! Låt mig ta några exempel ur listan över delmål.

Delmål 5 är att andelen skolungdomar som använder Internet som ett arbetsredskap i skolarbetet för att nå skolans mål ska öka under perioden 2001–2003. Detta är ett nytt mål som delvis saknade motsvarighet i de först fastställda målen.

Delmål 21 är att andelen elever som upplever att de har såväl formellt som reellt inflytande i skolan ska öka under perioden 2001–2003. Detta är ett delmål som ersatte fyra tidigare delmål som handlade om infly-

tande, elevråds- och elevkårsarbete, engagemang och deltagande i skolfrågor samt studenters inflytande.

Delmål 29 handlar om att aktiviteter inom Regeringskansliets och berörda myndigheters ordinarie verksamhet där ungdomars engagemang tas till vara som en resurs ska öka under perioden 2001–2003. Också detta är ett nytt mål som har ersatt fyra gamla mål.

Vilka målen är påverkar som sagt ungdomspolitikerna i verkligheten, till exempel genom att vara styrande för Ungdomsstyrelsens verksamhet. Jag hade egentligen inte tänkt recensera dessa delmål, även om jag personligen gärna hade hittat ytterligare något mål om ungdomars hälsa. Jag vet att fler här i kammaren i så fall kanske hade velat debattera ungdomsmålen och inte minst få kunskap om bakgrunden till delmålen och varför de har förändrats. Men jag hade som sagt inte tänkt recensera dem. Eftersom målen har den betydelse de har tycker dock Kristdemokraterna att det är riksdagen som bör besluta om de konkreta delmålen. Vi anser att regeringen ska återkomma till riksdagen med förslag på nya delmål. På så sätt skulle vi kunna uppmärksamma ungdomspolitikerna och få en debatt kring mål och delmål. Det skulle vara bra för uppslutningen kring ungdomsfrågor.

Med det vill jag yrka bifall till reservation 1 under punkt 1.

Innan jag lämnar diskussionen kring målen för ungdomspolitikerna vill jag lyfta fram ett mål som jag ser som ganska bra, nämligen mål 28. Det har också ersatt ett annat och kanske ännu bättre mål. Det handlar om att antalet officiella delegationer vid internationella konferenser där ungdomar medverkar och där frågor av betydelse för ungdomar diskuteras ska öka under perioden 2001–2003.

Samtidigt som detta är ett av målen för regeringen avstyrker majoriteten med Socialdemokraterna i spetsen två yrkanden från oss kristdemokrater som handlar om just detta och om ungdomars möjlighet till eget internationellt arbete. Yrkandena går ut på att ungdomar är en viktig resurs och att deras roll bör stärkas i det internationella utvecklingsarbetet samt att staten genom Ungdomsstyrelsen bör stödja ungdomsorganisationernas reguljära internationella verksamhet, det vill säga deras möjlighet att ta kontakt med sina systerorganisationer i andra länder och bedriva arbete inom sina internationaler. Att avslå dessa yrkanden vittnar om ett uppifrånperspektiv, något som jag tycker att regeringen och Socialdemokraterna ofta har på sina mål för ungdomspolitikerna.

Låt mig till slut lägga någon minut på att betona vikten av att den generationsövergripande barn- och ungdomsverksamheten ges goda förutsättningar. Många unga människor saknar kontakt med den äldre generationen, och det tycker jag är en stor brist. Människor i olika åldrar har mycket att ge varandra i form av erfarenheter och kunskaper. Kontakter mellan generationer skapar också en förståelse för generationers olika perspektiv, olika förutsättningar och inte minst olika önskemål.

För att uppmuntra möten över generationsgränserna måste det offentliga stödja de mötesplatser som finns. Kulturen är en utmärkt sådan mötesplats. När barn och unga deltar i kulturverksamheter tillsammans med vuxna bidrar åldersblandningen till att förmedla en kompetens och ett kulturarv.

Inom parentes vill jag säga att jag gärna hade sett att ett av regeringens mål hade täckt denna ambition.

Tyvårr innebär dock dagens regelverk för ekonomiskt stöd till barns och ungdomars kulturutövande stora problem för åldersblandade grupper. De ungdomar som väljer att engagera sig i åldersintegrerade amatör-orkestrar eller teatergrupper missgynnas av det offentliga bidragssystemet och får inte samma stöd som ungdomar som engagerar sig i rena barn- och ungdomsteatergrupper, -orkestrar och så vidare. Stödet till ungdomars kulturutövande går nämligen enbart till rena barn- och ungdomsorganisationer där minst 60 % av medlemmarna är under 25 år.

På många orter i landet spelar amatörkulturen en viktig roll för ett levande kulturliv. Det finns kanske inte alltid underlag för både en renodlad barn- och ungdomsteaterverksamhet och en teatergrupp för vuxna amatörer. Tyvårr avslår även här majoriteten yrkanden från Kristdemokraterna där vi vill se över stödet till de åldersblandade verksamheterna. Detta återfinns i reservation 7 under punkt 7, men för tids vinnande yrkar jag som sagt bifall endast till reservation 1 under punkt 1.

Anf. 114 ROSSANA DINAMARCA (v):

Fru talman! Även jag ska prata om graffiti men ur en annan synvinkel än den Lena Adelsohn Liljeroth hade.

I målen för den nationella kulturpolitiken står att vi ska värna yttrandefriheten och skapa reella förutsättningar för alla att använda den. Det står också att vi ska verka för att alla får möjlighet till delaktighet i kulturlivet och till kulturupplevelser samt till eget skapande. Vi ska främja kulturell mångfald, konstnärlig förnyelse och kvalitet och därigenom motverka kommersialismens negativa verkningar.

Utskottet hänvisar till de här målen när man svarar på vår motion och säger att dessa ska styra verksamheten. Vidare svarar utskottet att de kulturpolitiska målen också kan fungera som stimulans och vägledning för landsting och kommuner i deras kulturpolitiska verksamhet.

Vi skrev en motion om graffitiprojekt där vi anser att de kulturpolitiska målen i allra högsta grad kan tillämpas på graffiti och den syn samhället borde ha på den här kulturyttringen, men vi ser inte att det sker.

Det är fråga om konstnärlig förnyelse och även kvalitet. Det är fråga om att fylla upp begreppet ”mångfald” och om att motverka kommersialismens negativa verkningar. Och det är fråga om att ge en av de grupper som annars är sämst ställd när det gäller yttrandefrihet och eget kulturutövande möjligheten till just yttrandefrihet och eget kulturutövande, nämligen ungdomar, och i en hel del fall ungdomar som lever i en strulig tillvaro och riskerar att hamna snett i samhället.

Det är en utmärkt skola för unga människor att lära sig att ta egna initiativ och lära sig hur samhället fungerar. Vi vet att om unga, som i dag, hela tiden aktivt motarbetas leder det till frustration och ett ställningstagande mot samhället – ett samhälle som man menar sig varken få eller vilja tillhöra. Det är när möjligheterna att uttrycka sig och bygga sig en meningsfull fritid beskärs eller bemöts med förakt som ungdomskulturen drar sig tillbaka och ibland bildar grogrund för motsättningar. Därför är riksdagens ställningstagande så viktigt.

Att ge möjlighet och plats för unga människor att utöva den här kulturyttringen är, som vi ser det, ett bra sätt att från samhällets sida bidra till att göra kulturen till en dynamisk, utmanande och obunden kraft i sam-

hället. Hittills har graffitin varken mött respekt från eller kommunicerat med vuxenvärlden. Jag vågar till och med hävda att graffitin har utsatts för censur. Utställningar med graffiti har stängts eller vägrats plats. Vid ett flertal tillfällen har myndigheter i Stockholm aktivt stängt lagliga väggar som initierats av ungdomar själva. Både i Spånga och i Nacka har poliser och anställda vid SL utövat påtryckningar för att stoppa den här verksamheten.

Det viktiga är inte att aktivt stödja graffiti utan att åtminstone förhålla sig neutral och inte motarbeta initiativ till utställningar, festivaler eller lagliga väggar.

Fru talman! Det bekymrar mig när utskottet svarar att man ser det som riksdagens uppgift att bekämpa graffitin och hänvisar till regeringens förslag som bland annat handlar om att utöka polisens befogenheter till kroppsvisitering och straffskärpning. Om nolltolerans och skärpta straff hade varit ett effektivt sätt att få bort oönskat måleri på offentlig plats hade vi inte stått här och haft denna diskussion. Om kriget mot klottret, som man från myndighetshåll startade 1987, hade hjälpt så hade vi inte diskuterat den här frågan i dag.

I Stockholm har man, till skillnad från exempelvis Göteborg och Norrköping, valt att spendera åtskilliga miljoner varje år på sanering av graffiti, bevakning av tåg och punktmarkering av graffitimålare – allt utan resultat. Annars hade vi inte diskuterat den här frågan i dag. Varför har man inte analyserat effekterna av kriget mot klottret tidigare? Varför är man så mån om att fortsätta med motåtgärder som är verkningslösa? Till och med i Klotterkommissionens utlåtande från i höstas står det att läsa att saneringen inte har haft någon dokumenterad inverkan på den oönskade graffitin.

Det har redan flera gånger bevisats att graffitin inte går att stoppa eller utplåna. Vi i Vänsterpartiet anser det inte heller önskvärt. Vi kan dock förstå att den oönskade graffitin väcker upprörda känslor. Då gäller det att hitta konstruktiva lösningar. Att bemöta graffitimålare med förbud och repression är inte svaret. Givetvis behöver man jobba med sanering när offentliga byggnader och dylikt förstörs, men lika viktigt är det att jobba förebyggande och fånga upp unga målare och hjälpa dem in i samhället. Vi ska ha med oss i bakhuvudet att den oönskade graffitin är effekten av ett större socialt problem, som handlar om hur samhället i stort behandlar sina invånare och unga medborgare.

Den ultimata lösningen står nog inte att finna, men vi inser att man måste möta ungdomar med respekt och med vilja att erbjuda möjligheter att utöva graffitin på anvisade platser. Genom att uppmuntra ungdomar att vara kreativa och skapande kan man förhindra dålig stämning och ilska, som ofta leder till vandalisering. Dessutom har de flesta ungdomar en begränsad ekonomi, och varje sprejburk som målas lagligt innebär en mindre som målas illegalt.

Men återigen ska vi vara på det klara med att det inte finns någon säkerställd metod, som Lena Adelsohn Liljeroth efterlyser, för att minska den illegala graffitin. Delvis kan det bero på att graffitimålarna inte utgör en homogen grupp. Orsakerna till att man väljer att måla graffiti är lika många som det finns graffitimålare. Men vill vi fortfarande ha ett samhälle där så många som möjligt är delaktiga är det viktigt att stoppa marginaliseringen av graffitimålare. Alla som har möjlighet att göra saker

inom samhället respekterar också samhället i högre grad. Det handlar om att ge utrymme och förutsättningar för unga människors eget skapande och för den konstnärliga förnyelse som vi ju eftersträvar.

Låt mig dra en parallell till fotbollen och ett tema som tagits upp på nyheterna i dag. Även om det har yppats förslag är det ingen som aktivt förespråkat att förbjuda publik under fotbollsmatcher på grund av att det finns fotbollsfans som slåss och kostar samhället mångmiljonbelopp varje år. Varför kan samhället se skillnad mellan fotbollsfans som går på match för att titta och sådana som går för att slåss men inte skilja på olika sorters graffiti?

Demokrati bygger på dialog. Som den resursstarka parten är det vårt ansvar att ta initiativ till den här dialogen och försöka minska den konflikt som man i Stockholm medvetet har byggt upp alltsedan mitten av 1990-talet. Nolltoleransen har målat in sig i ett hörn – och inte bara här. I Köpenhamn meddelades tidigt i höstas att man avviker från den nolltoleranspolitik som bedrivits sedan ett par år tillbaka därför att den inte har haft effekt. Vad sker om ytterligare repressiv politik inte har effekt? Vad blir nästa steg?

Fru talman! Jag vill härmed yrka bifall till motionerna Kr259 samt Kr325 yrkande 1, som innebär att Kulturrådet ges i uppdrag att undersöka möjligheterna att initiera graffitiprojekt tillsammans med kommuner och landsting.

Anf. 115 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Tro mig, Rossana! Jag är inte ute efter något krig mot ungdom. Absolut inte. Jag anser att respekt ska vara ömsesidig. Men någonstans får man bestämma sig för om graffiti är konst eller ett socialt projekt – eller rättare sagt om det borde vara ett socialt projekt. Och jag lutar åt det senare.

Under många år har man gjort försök med legala väggar. Köpenhamn har haft legala väggar – Rossana nämnde själv Köpenhamn – men det är slut med det nu. Det begränsade inte klottrandet, tvärtom. I Husby, en förort till Stockholm, har man haft legala utställningar utomhus. Man fick rejäla problem efteråt, inte minst med nyrekrytering. Småpojkar, för det var oftast pojkar där också, kom dit och blev inspirerade. Man har också med film från polisen kunnat dokumentera hur de äldre klottrarna lärde dem inte bara att måla utan också att sniffa drivgaser.

Västerås har testat. Även där har försöket upphört eftersom det inte minskade klottret på andra, förbjudna platser. Samma sak gäller Uppsala, där problemen accelererade, och Malmö likaså. Karlstad var i mitten av 1990-talet på väg att hitta en lösning. Då handlade det om en enskild eldsjäl, en polis, som tog kontakt med de här killarna, lärde sig kulturen och fick i gång en dialog i syfte att minska detta. Och det lyckades man också med. Men när han sedan fick andra uppgifter tilltog det här klotttrandet igen. Det handlade faktiskt inte så mycket om att måla, utan det handlade om en kriminell livsstil, ett särskilt livsmönster, våld, droger och misshandel.

Hans slutsats vara att alla måste samverka, skola, hem, polis, företag, fastighetsägare, fritis och socialtjänsten. Det är det enda sättet att lösa det här. Kom inte och säg att det här är kultur!

Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Precis som Lennart Kollmats sade tidigare i den här debatten, är det inte vi som ska avgöra vad som är konst eller inte eller vad som är vackert eller fult. Den debatten lämnar jag över till konstrecensenterna. De brukar vara bra eller dåliga på det.

Jag menar att den politik som har förts mot graffiti har visat sig vara verkningslös. Jag anser inte att man på ett seriöst sätt har bemött de ungdomar som uppenbarligen vill måla graffiti. Jag tycker inte att man har bemött de ungdomarna med den respekt som de förtjänar. Därför kommer jag att fortsätta att strida för att man har lagliga väggar och organiserade projekt tillsammans med och för andra graffiti målare. Jag tycker att det är trist när Lena Adelson Liljeroth försöker slänga in graffiti målare i ett fack och säger att de är kriminella, knarkare, sniffare eller något annat. Det finns väldigt många graffiti målare, och som jag sade tidigare finns det lika många skäl till att man målar graffiti.

De ungdomar jag har mött har bett mig att kämpa för lagliga väggar därför att de vill ha en plats att måla på. De är varken knarkare eller kriminella. De blir stämplade som kriminella därför att deras behov av att måla är så stort.

Anf. 117 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Jag vidhåller att respekten trots allt måste vara ömsesidig. Det skulle inte vara några problem med lagliga väggar om man höll sig där. Jag har varit ordförande på Fryshuset i snart nio år. Vi har testat graffiti skola där. Jag kan tala om att det inte gick särskilt bra. Visst målade och utvecklades man där, men man målade på många andra håll också.

De skickliga – för jag antar att de är det – graffiti konstnärer som Rossana Dinamarca har träffat har ju inte bara målat inom ram eller på de här etablerade platserna. De har ju samtidigt målat för många miljoner kronor på andras egendom. Det kan man inte försvara.

Jag tror att det handlar om ett socialt problem till nästan 90 %. Då får man göra annat. På Fryshuset erbjuder vi basket, skateboard, olika musik, BMX, cirkus, teater och allt möjligt annat. Det finns andra vägar för ungdomar att använda sig av sin kreativitet än att måla illegalt på andras egendom. Jag är ledsen, men jag tror inte att vi kommer att kunna nå varandra där.

Anf. 118 ROSSANA DINAMARCA (v) replik:

Fru talman! Jag håller med om att vi ska försöka minska det illegala målandet. Det har bevisats flera gånger att den politik som har förts till exempel här i Stockholm är verkningslös. Då gäller det att hitta nya vägar. Visst ska respekten vara ömsesidig. Men precis som i skolan och på andra ställen där vuxna och barn möts, handlar det också om att visa vad respekt är för någonting. Jag anser inte att man har visat de unga människor som vill måla graffiti den respekten. Då kan man inte heller förvänta sig att man får respekt tillbaka.

Jag tror att vi måste försöka hitta konstruktiva lösningar på det här problemet. Jag tror att lagliga vägar är en sådan. Det skulle glädja mig om Kulturrådet också verkade för till exempel olika graffiti projekt runtom i landet.

Anf. 119 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Ungdomsfrågor är väldigt högt prioriterade inom Centerpartiet. Det första jag tänker ta upp är varför vi har motionerat om stöd till invandrades ungdomsorganisationer. Vi har skrivit ett särskilt yttrande om detta och har alltså ingen reservation som vi följer upp. Vi har gjort detta bland annat därför att vi ser att invandrarungdomar är mindre delaktiga i föreningslivet än svenska ungdomar, och det är speciellt kvinnor som är mindre delaktiga.

Därför oroar det oss att det särskilda bidraget till invandrades ungdomsorganisationer kommer att tas bort 2004. Det finns visserligen särregler, som utskottet säger. Man borde kunna uppnå de medlems- och lokalavdelningskrav som ställs. Det finns också dispensregler som gör att de skulle kunna söka bidrag. Men varför ska de behöva använda dessa? Även om det finns särskilda skäl för att de ska kunna få strukturbidrag, utbildningsbidrag och etableringsbidrag blir det ändå väldigt krångligt. Av den anledningen oroar vi oss väldigt starkt för det här beslutet. Kultur och idrott är väldigt bra brobyggare mellan invandrargrupper och andra ungdomar. Nu förväntar vi oss att regeringen och Ungdomsstyrelsen studerar vad som blir följden av att man tar bort det här bidraget till invandrades ungdomsorganisationer.

Vi har sagt väldigt mycket om ungdomar. Tack för stödet, Lena Adelson Liljeroth. Jag ser fram emot framtida motioner från er om ungdomspolitik och hur vi ska hantera den.

Ungdomskulturen är hela tiden annorlunda än gårdagens. Vi vill ju hela tiden förändra. Varje generation vill skapa sin egen vision. Alla vill skapa nytt. Det ville vi när vi var unga, och då är det naturligt att även dagens unga gärna vill göra det.

När unga kommer på en idé som de gärna vill driva är det snabba beslut som gäller. Man kommer på att man vill göra en sak. Sedan undrar man var man ska få pengar ifrån och var man ska hålla till. Man får reda på att man ska ansöka om pengar. Man kan ansöka om pengar kommunalt, men man kan också ansöka hos Ungdomsstyrelsen, Allmänna arvsfonden och så vidare. Då skickar man glad i hågen in en ansökan. Efter ett år kommer det kanske besked om pengarna – i bästa fall efter tre månader. Då har kanske de här ungdomarna nästan glömt den idé de hade. Ni vet ju hur det är. De flesta är bekanta med ungdomar på något sätt. Helst skulle de ha haft pengarna till det de vill göra i går.

Av den anledningen har vi sagt att det är väldigt viktigt att vi försöker få enklare regler så att ungdomarna kan få loss pengar snabbt till de olika aktiviteter som de vill ha.

När vi har undersökt detta har vi dessutom sett att mycket av de här pengarna går till behandlingsprojekt. Ungdomskulturen bygger på äldres ideologi och livsvärderingar. Det innebär att man ger pengar till det som fångar upp unga på fallrepet. Man vill erbjuda dem något vettigt sett ur vuxnas ögon. Eller också kan syftet vara att man ska arbeta mot våld, droger och rasism. Välviljan finns bland äldre, men idéerna finns bland de unga, och de måste få göra det de känner för.

För oss är det viktigt att ung kultur blir med unga, för unga och av unga. Därför vill vi i Centerpartiet göra en översyn av Ungdomsstyrelsens och Allmänna arvsfondens bidragsgivning till ung kultur. Jag yrkar därför bifall till reservation 6 under punkt 5.

Jag tänkte lyfta fram några goda exempel. Botkyrka blev till exempel ungdomskommun 2002. De prisades för sitt långsiktiga ungdomsarbete där unga själva utformar mycket av den konkreta verksamheten. Hon som är chef för kulturenheten i Botkyrka säger: Ungdomarna och vår internationella miljö är kommunens viktigaste tillgång. Som vuxna har vi ansvaret för att ge utrymme för ungas idéer och energi, och det är vi bra på. Vår utgångspunkt är att säga ja och våga testa även om det blir fel ibland.

En politiker där säger: Som politiker måste man våga prioritera, och i Botkyrka har vi länge styrt resurser till barn och unga, också under de knappa åren på 90-talet. I dag skördar vi resultatet i form av många engagerade ungdomar.

Ett annat gott exempel är Nacka som deltog i tävlingen Årets demokratiinitiativ. Där säger man så här: Nacka ungdomsråd utan fasta strukturer – det fungerar definitivt inte på det sätt som vuxenvärlden är van vid, men det fungerar. Här kan alla vara med precis så mycket som de vill och när de vill. Arbetsgrupper dras i gång när det behövs. Omröstningar på webben görs i en rad frågor. Diskussioner och debatter pågår ständigt. Politikerna deltar mer och mer.

Sådana här goda exempel är roliga att läsa. De skapar en framtidstro. Ungdomarna har ett engagemang. Det är ett sådant där engagemang som vi kan se här i riksdagen vartannat år när vi har Ungdomsriksdagen. Det är en sådan där dag när man fylls av framtidstro och känner att vi har en framtid bland ungdomarna. De vill engagera sig.

Det är det vi vill ta till vara när vi pratar om ungdomskultur.

En tanke som vi vill lyfta fram är att Ungdomsstyrelsen bör kunna få regeringens uppdrag att påverka kommuner att ta fram konkreta planer för att prioritera ungdomskultur, precis som man gör med mobbningsplaner, jämställdhetsplaner, arbetsmiljöplaner och så vidare. Det är ju inte så att varje kommun hittar på sådant, utan det kommer att man ska ta fram sådana planer. Då kan man lika bra göra det också när det gäller ungdomskulturen.

Vi har försökt lösa problemet i vår politik. Vi vill ju avsätta extra – våra KUL-miljoner. De är i år 100 miljoner, men de kommer under mandatperioden att växa till 290 miljoner. Varje kommun ska, oavsett storlek, få en miljon. Det låter naturligtvis orättvist för dem som kommer från en storstad. De säger: Ska vi bara få en miljon?

Anledningen är att i en storstad finns det så stort utbud att ungdomarna kanske kan hitta aktiviteter. Men hur är det i små orter som Arjeplog och Simrishamn? Där kanske man inte har så mycket pengar. Tänk om de fick en miljon att göra saker för – som ett ungdomsråd eller liknande kan hantera – och som också gäller föreningslösa ungdomar, som Folkpartiet just nämnde är ett stort problem. Vi tycker att föreningslösa också ska ha tillgång till detta.

Fru talman! Jag vill också säga några ord om graffiti. Det är en fråga som berör. Det har vi kunnat se inte minst i medier de senaste månaderna.

Graffittin är här för att stanna, anser vi i Centerpartiet. Man frågar sig: Är graffiti klotter, eller är det konst?

Tyvärn upplever jag att många drar likhetstecken mellan klotter och graffiti. Jag blev väldigt fundersam när Lena Adelsohn Liljeroth pratade

så engagerat, men hon verkade sätta någon sorts likhetstecken mellan klotter och graffiti. Jag hoppas att jag får en förklaring till det. Förhoppningsvis har jag missuppfattat det.

Vad ska vi göra med graffiti?

Vi i Centerpartiet tycker att det är oerhört viktigt att vi ökar kunskapen kring detta. Av den anledningen har vi ett seminarium här i riksdagshuset den 14 mars. Jag hoppas att flera av er har möjlighet att delta i det. Vi har lyckats få en väldig bredd bland dem som ska tala och vara delaktiga.

Vi har sådana som är aktiva inom graffiti och som är positiva till det, och vi har brottsoffer som till exempel SL, som deltar. Ungdomsministern kommer också att delta. Veldig många intressanta personer som engagerar sig i graffiti frågan i samhället kommer dit. En av dem sitter här i kammaren, nämligen Lena, som kommer att delta i vårt seminarium.

För att sprida kunskaper hade vi med i vår budgetmotion att vi skulle ge ett nationellt uppdrag till Fryshuset. Vi tycker att det är där ungdomarna är som man kan sprida kunskap.

Lena Adelsohn Liljeroth talade om Karlstad och Karlstadspolisen och den som sade att alla måste samverka. Det verkade Lena Adelsohn Liljeroth tycka vara bra. Därför blev jag lite förvånad över det motstånd vi möter, att Fryshuset inte skulle vara en lämplig plats att ta upp graffiti igen. Jag vet att det har funnits där förut, men nu när det har accelererat är det viktigt att ta upp det igen för att sprida kunskapen.

Exemplet med de sex flickorna som går ut på en högstadieskola för att sprida kunskap visar hur vi ska jobba. Det gäller att jobba förebyggande, som Rossana Dinamarca sade. Det är också vår riktlinje.

Folkpartiets Lennart Kollmats sade att graffiti är som blommor som växer på fel ställe. Ge dem då rätt marker att växa på genom att öka kunskapspridningen och genom att skapa lagliga väggar.

Anf. 120 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik:

Fru talman! Som moderat är jag absolut inte någon anhängare av censur. Det får ingen tro. Men det här är inte någon enkel fråga.

När jag sätter likhetstecken – som det kan uppfattas – mellan klotter och graffiti är det för att det ena förutsätter det andra. Det finns inte någon som kallar sig graffiti målare och som får måla stora legala väggar, ibland på beställning och få betalt för det, som plötsligt har blivit så duktig. Han – eller hon, men det är ytterst sällsynt – har målat överallt i flera år för att bli så duktig. Om man går till en legal vägg vill man ju inte gärna skämma ut sig inför sina kompisar. Där målar man när man har lärt sig, så att man kan visa upp sig och få litet status i gänget.

På Fryshuset, där vi har en del målningar i skatehallen som kan likna graffiti, är klotter absolut förbjudet. Det tas bort bums. Det blir böter så fort man kommer på någon. Vi har faktiskt nästan inte något klotter på Fryshuset.

Vi ser det inte så mycket som konst eller konstnärlig yttring utan som ett socialt problem. Det handlar om att försöka hitta andra verksamheter för ungdomarna.

Det är oftast i skolan det börjar. Man kanske inte hänger med. Jag har pratat med polis och skola för att försöka hitta någon form av gemensam

nämnare och man säger att det finns en liten antydning till dyslexi hos de barn som börjar och kan ledas in i detta. Var det sedan slutar vet vi inte.

Alla blir naturligtvis inte drogmissbrukare eller våldsamma, men det finns också med i den här kulturen och det får man inte blunda för. Därför tycker jag att det handlar om en social fråga. Det gäller att rädda de här ungdomarna.

Anf. 121 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Nej, det är ingen enkel fråga. Det håller jag med om. Jag kan också säga att jag inte gillar *tags*.

Jag mådde jättedåligt i höstas när man såg hur husen i Gamla Stan var fulla med *tags*. Nu tror jag att man har fått bort det på de flesta ställena.

Fryshuset har många aktiviteter, men de som är intresserade av graffiti kanske inte kommer till Fryshuset eftersom de vet att de inte erbjuds något där. Varför inte låta dem komma dit och känna att här finns kunskapspridningen. Det kan leda till att de hittar andra aktiviteter som Lena Adelson Liljeröth pratar om.

Vi har nämnt många exempel från Sverige som jag inte ska återupprepa. Det finns både positiva och negativa erfarenheter. Men en stad som har lyckats väldigt väl är Brugge i Belgien. Det går inte att jämföra den med Stockholm eftersom det är stor skillnad i antalet invånare, men de har trots allt lyckats. Vi måste lära oss av sådana som har gjort det.

Anf. 122 LENA ADELSON LILJERÖTH (m) replik:

Fru talman! Jag vet att man har lyckats i Brugge och att man också har fått pris som bästa brottsförebyggande projekt. Jag tror att det var för två år sedan. Men precis som Birgitta Sellén sade går det inte att jämföra. Brugge är en mycket liten stad. Man hade gigantiska problem med klotter. Det var därför man gjorde den här satsningen där alla deltar. Det är absolut nolltolerans med höga böter och så vidare för dem som målar utanför. Det är en social kontroll. Det finns ingen tunnelbana. Det går inte att jämföra.

De här problemen finns ju framför allt i storstäderna; Stockholm, Göteborg och Malmö om vi talar om Sverige, även om vi hittar klotter överallt, inte bara där naturligtvis.

Vad gäller Fryshuset kan jag nämna att vi har testat och är öppna för olika impulser, förslag och idéer som kommer från ungdomarna själva. Det är därför som vi har blivit så stora som vi är – och framgångsrika, skulle jag vilja säga – på Fryshuset. Men det gick inte. Det är klart att de målade på Fryshuset med Höken, som höll i de här kurserna, men de målade mycket också på vägen dit och därifrån och även på andra håll.

Jag tror tyvärr inte att det är någon bra lösning att tillhandahålla legala väggar. I Norrköping har man haft sådana under nära en tioårsperiod, och man har börjat få problem också där. Man säger nu att man snart inte längre kan försvara detta eftersom klottret börjar breda ut sig på andra håll.

Jag hoppas att man kan lösa problemet, för det vore roligt om det fanns en sådan möjlighet, men hittills har jag tyvärr inte blivit övertygad av någon sådan satsning.

Anf. 123 BIRGITTA SELLEN (c) replik:

Fru talman! Också jag hoppas att vi kan lösa det här problemet. Det är av den anledningen som vi tycker att det är så viktigt att försöka öka kunskapsspridningen på olika håll. Det är alltför vanligt att man sätter likhetstecken mellan klotter och graffiti och inte är redo att lyssna. Många sätter hälar i marken och vill bara bromsa så snart som de hör ordet graffiti.

Jag kan bara säga att vi försöker att dra vårt strå till stacken genom att hålla en seminariedag nästa fredag, där frågan vinklas både positivt och negativt och där vi kan föra en allmän diskussion om denna företeelse. Jag tycker att det är bra att vi har fått i gång en diskussion om detta. Våra ungdomar är värda att bli hörda, och det är ungdomar som det handlar om. Jag ser alltså fram emot fortsatta diskussioner i det här ämnet.

Anf. 124 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Jag har som ny i riksdagen och i kulturutskottet fått nöjet att i dag diskutera betänkandet om ungdomspolitik.

Som Helena Höij tidigare sade i sitt anförande beslöt riksdagen hösten 1999 om en ny ungdomspolitik. Man fattade beslut om tre övergripande mål. Ungdomar ska ha goda förutsättningar att leva ett självständigt liv, de ska ha verklig möjlighet till inflytande och delaktighet, och ungdomars engagemang, skapande förmåga och kritiska tänkande ska tas till vara som en resurs. Dessa mål ska vara styrande för all statlig verksamhet och vägledande för den kommunala nivån.

Riksdagen godkände också att Ungdomsstyrelsen ska verka för att målen för den nationella ungdomspolitikerna uppfylls och att regeringen ska utforma delmål för ungdomspolitikerna. Regeringen har begärt att en fördjupad analys av ungdomspolitikerna ska redovisas i maj 2003. Där ska goda exempel tas fram av Ungdomsstyrelsen för att visa på olika former av konkret verksamhet som bidrar till att ungdomspolitikens mål uppnås. Jag anser att det krävs en fortlöpande process för att utveckla, omarbete och förnya delmålen, vilket sker i samråd med och med förankring hos ansvariga inom olika sektorer.

I betänkandet finns reservationer om en annan ungdomspolitik, och jag vill säga att jag tycker att det är viktigt att vi nu inte ändrar inriktningen utan följer upp den rapport som Ungdomsstyrelsen ska redovisa till regeringen under våren 2003. Därefter förutsätts regeringen redovisa sin bedömning av resultaten för riksdagen och de eventuella åtgärder som regeringen anser nödvändiga.

Fru talman! Jag vill bemöta en reservation som är skriven av Moderaterna och som handlar om Ungdomsstyrelsen och LSU, Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer. I reservationen sägs att Ungdomsstyrelsens verksamhet ska begränsas och att dess struktur bör ses över med syfte att avskaffa myndigheten i dess nuvarande form. Eftersom Moderaterna inte vill ha någon form av ungdomspolitik kan jag förstå den uppfattningen när det gäller myndigheten.

Jag kan dock konstatera att Ungdomsstyrelsen har en mycket stor del i att stärka ungdomsperspektivet i samhället. Dess arbete med exempelvis ungdomsråd och gentemot kommunerna och statliga myndigheter har lett till att medvetandet om ungdomars situation har stärkts. Därför tycker vi att Ungdomsstyrelsen måste få fortsätta sitt arbete.

Vad jag däremot inte förstår är skrivningen om LSU. Landsrådet är en ideell organisation, vars uppbyggnad och trovärdighet enbart vilar på dess medlemmars förtroende. Om ungdomsorganisationerna inte tycker att LSU driver deras linje och uppfattning, ska de naturligtvis inte vara kvar som medlemmar. Att vi i Sveriges riksdag ska uttala, som Moderaterna gör, ett missnöje med en ideell organisation anser jag vara på gränsen till etiskt olämpligt. Tycker verkligen moderaterna att de har en bättre kompetens än ungdomsorganisationerna själva att avgöra vilken paraplyorganisation de vill ha och vilka frågor de ska driva? Det är i grunden ett perspektiv som vi aldrig skulle ha sett när det gäller vuxenorganisationer.

Min uppfattning är klar när det gäller statens styrning av självständiga ungdomsorganisationer. Vi ska ge dem stöd och hjälp att bedriva den verksamhet som de själva styr, och de ska få utvecklas på sina villkor.

Fru talman! Jag vill även säga något om de motioner som tar upp graffiti. Jag anser precis som motionärerna att graffiti är en del av ungdomskulturen och att den också kan vara en del av bildkonsten eller en del av amatörkulturen. Barn och unga skapar sin egen kultur, som vuxenvärlden måste respektera och kommunicera med. En kulturpolitik för unga människor måste därför också ta sin utgångspunkt i deras eget skapande och deras kreativa förmåga.

Man bör ge graffitikonstnärer möjlighet att utöva sin kultur, samtidigt som man gör tydliga angivanden av när lagens gränser överträds. Som nämns i motionerna är det kommunerna som har det huvudsakliga ansvaret för stödet till ungdomars kultur på den lokala nivån.

Vår ungdomsminister Lena Hallengren har tidigare här i kammaren svarat på en interpellation om graffiti. Då nämnde hon att Regeringskansliet för en dialog med Kommunförbundet som rör dessa frågor. Utskottet instämmer med ungdomsministern att oavsett hur man ser på graffiti finns den som en del av ungdomskulturen. Det är då viktigt att de vuxna förstår betydelsen av graffiti som ungdomars uttryck, kommunikation och konst.

Utskottet anser dock att riksdagen inte bör göra ett särskilt uttalande om att Kulturrådet, som har att verka i enlighet med mål och riktlinjer fastställda av riksdagen, ska undersöka möjligheten att starta ett graffiti-projekt tillsammans med kommuner och landsting. Kulturrådet disponerar medel för projekt och utvecklingsarbete och bör utifrån en helhetsbedömning av behoven avgöra hur dessa medel ska fördelas inom kulturområdet.

Jag vill med detta, fru talman, yrka bifall till samtliga förslag i betänkandet.

Anf. 125 BIRGITTA SELLÉN (c):

Fru talman! Jag vill först redovisa att jag missat att yrka bifall till reservation 12 under punkt 15. Det blev tyvärr en miss redan vid behandlingen i utskottet, och därför står jag inte antecknad bland dem som stöder reservationen. Jag får försöka påverka ledamöterna att stödja den ändå.

Till Gunilla Carlsson vill jag ställa en fråga om ungdomsorganisationerna. Jag förde en diskussion om det särskilda bidraget till invandrades ungdomsorganisationer, som kommer att tas bort 2004. Min fråga är:

Tycker Gunilla Carlsson och Socialdemokraterna att det är rätt att säga att man torde kunna uppnå de olika medlems- och lokalavdelningskrav som ställs och att det finns dispensregler? Ska man behöva krångla med sådana saker? Det skulle vara intressant att höra det.

Anf. 126 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Som Birgitta Sellén anför har man gjort en ändring av bidragssystemet. Den ändringen kommer inte att träda i kraft förrän 2004. Det är egentligen inte förrän då som vi ser hur det nya bidragssystemet kommer att påverka invandrarorganisationerna. Vi hoppas naturligtvis att det inte ska bli några problem för dessa organisationer, men Ungdomsstyrelsen får vidare undersöka att detta inte påverkar deras möjligheter att fortsätta sin verksamhet.

Anf. 127 BIRGITTA SELLÉN (c) replik:

Fru talman! Då kan jag alltså tolka Gunilla Carlsson så att vi från Centerpartiet har respons vad gäller att ge regeringen och Ungdomsstyrelsen i uppdrag att verkligen kontrollera det här och att snabbt möjligen göra förändringar igen. Gunilla Carlsson sade 2004 – då blir det ju inte förrän i bästa fall 2005, men det är i alla fall under den här mandatperioden. Jag lovar att jag kommer att bevaka det här, och jag hoppas att vi får stöd från Socialdemokraterna.

Anf. 128 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:

Fru talman! Jag vågar inte utlova någonting om det, men Ungdomsstyrelsen ska ju hela tiden jobba med de här frågorna. Vi jobbar med ungdomsfrågorna och delmålen hela tiden och naturligtvis också med att man inte ska få några försämringar ute i organisationerna.

Jag vågar inte lova att det kommer att bli någon förändring direkt, men jag tror att man naturligtvis kommer att ha ordentlig koll på det här så att det inte kommer att påverka negativt.

Anf. 129 LENA ADELSON LILJEROTH (m):

Fru talman! Gunilla Carlsson tog upp den moderata reservationen, och som jag också nämnde inledningsvis inser jag att den är mager och att vi kommer att bygga ut den framöver.

Det finns en hel del kritik mot LSU, alltså Landsrådet för Sveriges ungdomsorganisationer. Det finns också organisationer som har gått ur, och jag vet att det finns flera organisationer som planerar att gå ur, mycket därför att man inte tycker att den fungerar som den lobbyorganisation den borde vara. Den har svårt att hantera sina interna konflikter och den fungerar, som någon sade – jag vill inte säga att det är min uppfattning – som en resebyrå. Det är intressant för dem som vill åka på kongresser utomlands.

Ungdomsrådet är ju en myndighet med generaldirektör som infördes, tror jag, i mitten av 90-talet, och det är alltid svårt att avskaffa någonting som redan har införts. Vi frågar oss bara om det kanske finns bättre sätt att tillvarata ungdomars intressen i olika riktningar än via Ungdomsrådet, men det kommer vi att återkomma om.

Anf. 130 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik:
Fru talman! Jag väljer att inte kommentera det.

Prot. 2002/03:67
6 mars

Anf. 131 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Jag saknade en kommentar till Folkpartiets reservation om bidrag till politiska ungdomsorganisationer, men jag tänkte ge Gunilla Carlsson chansen nu och här.

Kan du se att det nuvarande systemet för bidrag till de här organisationerna kan konservera den nuvarande strukturen? Jag ställer frågan mot bakgrund av att det finns helt andra möjligheter att nå människor i dag än tidigare. De nuvarande reglerna premierar ju främst antal medlemmar och antal möten där man är personligen närvarande, men cyberrymden skapar ju helt andra möjligheter. Ser inte Gunilla Carlsson risken med ett konserverande bidragssystem som dessutom medför rätt onödig administration?

Ungdomsfrågor

Anf. 132 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Den motion och den reservation som Folkpartiet tar upp handlar, om jag har uppfattat det rätt, om att man vill basera statsbidragen på ett annat sätt till de politiska ungdomsförbunden. Jag kan inte förstå varför man ska ha andra krav på ungdomsförbunden jämfört med andra ideella organisationer.

Som det är i dag är det mycket verksamhet som genomförs ute i våra bostadsområden bland annat, och vi har våra studieförbund som också ger en möjlighet till olika konstellationer av nätverk till exempel.

Anf. 133 LENNART KOLLMATS (fp):

Fru talman! Då ska jag tala om att en skillnad är att man bland annat inte har samma rätt och möjlighet att gå in och titta i medlemsregister och närvaroförteckningar i de politiska ungdomsförbunden – av naturliga skäl, och det tycker jag är riktigt. Man ska inte behöva offentligt deklarerat att man är med politiskt om man inte vill själv.

Jag förstår att vi inte når en gemensam uppfattning i dag, och det blir ingen ändring nu, men ta ändå med de här tankegångarna till nästa år. Då har de kanske mognat enligt mitt sätt att se.

År 1999 hade jag ett förslag om att möjliggöra för ungdomar att mantalesskriva sig på studieorten, universitetsorten, och ändå behålla kommunala uppdrag i hemkommunen. Det var nej 1999, och det var nej år 2000, men till min glädje är det möjligt från och med den 1 januari 2003. Det har äntligen genomförts. Jag kommer inte att ge upp med det förslag vi har nu heller.

Anf. 134 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s):

Fru talman! Vi får väl möjlighet att komma tillbaka till den här frågan lite längre fram under de här åren kanske. Just nu är mitt och utskottets ställningstagande att de regler som gäller fungerar bra.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 mars.)

8 § Jakt och viltvård

Föredrogs
miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03:MJU9
Jakt och viltvård.

Anf. 135 SINIKKA BOHLIN (s):

Fru talman! Jag vill till att börja med redogöra för hur jaktfrågorna har hanterats av utskottet under de senaste åren. I maj 2000 behandlade utskottet i betänkandet *Jaktens villkor* regeringens förslag till lag om viltvårdsområden, som då ersatte den tidigare gällande lagen om jaktvårdsområden. I detta betänkande konstaterade utskottet även att även om beslutsrätten i jakt- och viltvårdsfrågor i huvudsak har delegerats till regeringen finns det ett behov av en samlad redovisning från regeringens sida till riksdagen. Utskottet föreslog ett tillkännagivande med innebörd att regeringen bör återkomma till riksdagen med en samlad redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor och vilka åtgärder som planeras för dessa frågor. Detta har ännu inte skett.

I mars 2001 behandlade utskottet regeringens förslag om övergripande mål för en sammanhållen rovdjurspolitik, vars syfte är att säkerställa att de fem rovdjursarterna björn, djärv, lo, varg och kungsörn långsiktigt ska finnas kvar i den svenska faunan. För de arter som uppnått sådana individantal att de bedöms som åtminstone kortsiktigt livskraftiga, det vill säga björn, lo och kungsörn, fastställdes så kallade miniminivåer. Målet för förvaltningen av dessa arter ska vara att arterna ökar i antal utöver respektive miniminivå till sådana nivåer att de med större säkerhet långsiktigt kan bevaras i den svenska faunan. För arter som ännu inte nått sådana antal att deras överlevnad kan anses säkrad i ett längre perspektiv, det vill säga varg och järv, fastställdes etappmål i stället för miniminivåer.

Utskottet behandlade jaktfrågor senast våren 2002, alltså för ett år sedan, i betänkandet *Jakt och viltvård* och i betänkandet *En samlad naturvårdspolitik*.

I det nu aktuella betänkandet behandlas 65 motionsyrkanden från den allmänna motionstiden 2002 om jakt och viltvård. Beträffande motioner om allmän jakt på skarv och om utökade skyddsåtgärder för skarv redovisas att den allmänna jakttiden på skarv avskaffades 1995 för att anpassa svenska regler till det så kallade fågeldirektivet. Utskottet har tidigare uttalat att Sverige bör verka för möjligheten att på ett enklare och snabbare sätt kunna ändra i bilagorna till EG:s naturvårdsdirektiv.

I fråga om skydds jakt på säl hänvisas i det nu aktuella betänkandet till att utskottet i maj 2000 i betänkandet *Jaktens villkor* gjorde ett tillkännagivande med innebörd att regeringen bör ha ett övergripande ansvar för att motverka de ekonomiska förluster och andra olägenheter som fiskerinäringen åsamkas på grund av att sälbeståndet ökat. Förvaltningsinsatserna de närmaste fem åren styrs av målet att skapa förutsättningar för en fortsatt positiv utveckling av ett livskraftigt gråsälbestånd och en uthållig samexistens mellan gråsälarna och det kustnära yrkesfisket.

Vid behandlingen av regeringens proposition *En sammanhållen rovdjurspolitik* fastställdes etappmål för varg och järv. Etappmålet för varg-

stammen i Sverige ska vara 20 föryngningar per år, vilket motsvarar totalt ca 200 individer.

Naturvårdsverket har under år 2000 fastställt ett åtgärdsprogram för bland annat varg. Verket ska senast den 1 november 2003 redovisa ett uppdrag från regeringen att bearbeta åtgärdsprogrammet för varg i de delar som är motiverade av riksdagens beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik.

Utskottet utgår från att regeringen ägnar den kommande redovisningen av uppdraget vederbörlig uppmärksamhet och att regeringen informerar riksdagen om resultatet av sitt arbete.

Anf. 136 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m):

Fru talman! Först och främst vill jag yrka bifall till reservation 1. Jag kommer naturligtvis att stödja övriga reservationer där vi finns med, de övriga nio, i den mån de blir föremål för omröstning.

Jakt är ett ämne som skapar känslor. Det är kanske också det näst äldsta sättet att skaffa sig föda. Den samlande människan var väl möjlig före själva jakten. När vi diskuterar jakt i Sverige handlar det alltså i stor utsträckning om en avvägning mellan å ena sidan människans villkor och å andra sidan djurens villkor och möjligheter.

Låt mig deklarerar, fru talman, att i min värld kan man aldrig ge ett djur en rättighet. Däremot kan vi ge människor skyldigheter att förhålla sig på ett visst sätt gentemot djur. Det är en oerhörd skillnad i synsättet på den här punkten. För mig är människans okränkbarhet den ledstjärna som hjälper mig i avvägningen.

Jag blir emellanåt något bekymrad när jag ser de tendenser som finns i samhället, inte minst mot bakgrund av de förmänskligande bilder som man har av djuren. Det handlar också om den svenska rättstillämpningen, där vi på senare tid har sett att om man sparkar ihjäl ett barn på tre och ett halvt år ger det ett straff på tre och ett halvt år, medan att av misstag skjuta en varg kan ge upp till fyra års fängelse. Det, fru talman, är farliga signaler i vårt samhälle.

Låt mig i det här avvägningsresonemanget mellan människa och djur ge en liten bild. När lilla Stina ska gå till sin skolbil har hon en kilometer att gå genom skogsterräng. Det finns ingen belysning, men hon ska gå ensam till skolbilen. Halva året är det mörkt när hon går på morgonen och kommer hem på kvällen. Hon vågar inte gå på grund av rädslan för eventuell antastning av rovdjur.

Det är lätt att skratta bort den rädslan när man befinner sig i centrum av en stad, men det är en realitet som i högsta grad påverkar livsföringen. Det kan också handla om att på morgonen hitta kossan Rosa, som tjänat familjen under många år, uppriven, uppäten och delvis sargad. Eller det kan gälla fåret Ulli, vars lamm barnen lekt med under hela sommaren, som ligger uppslitet på marken, eller varför inte jakthunden Lisa, en kär familjemedlem som också fått släppa livet till i den här avvägningen.

Då ställer jag mig frågan: Är det ett rimligt intrång i livsföringen vi kräver av vissa människor? Är det rimligt att vissa ska bära dessa rent materiella, kostnadsräddiga, förluster? Är bortfallet av andra djur rimligt? Jag tänker på rådjur, harar etcetera som vi ju ser då och då, samtidigt som väldigt få har sett en varg eller ett lo. Jag har sett lo två gånger, och det är jag jättestolt över. Jag tycker att vi ska ha dem i vår fauna,

men när vi går in på varandras områden måste människans rättigheter vara ledande. Och är det rimligt att öar totalförstörs genom att skarven tar bort allt levande grönt? Är det rimligt?

Fru talman! Vi moderater vill skapa en rimligare avvägning på dessa punkter. Vi tror dessutom att genom att lätta något på den restriktivitet vi har skulle den illegala jakten, som enligt uppgift är ganska vidlyftig, kunna minska.

Mot den bakgrunden föreslår vi att det ska finnas möjligheter för skydds jakt samt reglerad licensjakt eller avlysningsjakt på varg. När det gäller rovdjursfrågor generellt anser vi att man ska få utöva skydds jakt utan myndighetsbeslut, alltså i nödvärn, vid första angreppet. Man ska inte behöva åse när ett djur blir angripet två gånger för att först därefter få ingripa.

Vi tycker också att man ska decentralisera den här typen av beslut. När man drabbas ska man dessutom få full ekonomisk ersättning. Så är det inte i dag. En jakthund kan vara värderad till mellan 15 000 och 30 000 kr. Vidare tycker vi att det är viktigt att vi får en allmän jakttid på skarv, att skydds jakt på säl i södra Östersjön tillåts samt att vi får en lokal förvaltning ovanför odlingsgränsen. Dessutom bör dubbelregistreringen på älgjakten tas bort.

Avslutningsvis, när det gäller viltvårdsområden måste man ha en hundra procentig anslutning, och det ska vara lättare att kunna gå ur.

Fru talman! Vi är övertygade om att vi mot bakgrund av det anförda skulle få en vettigare avvägning mellan viltet och människan.

Anf. 137 SVEN GUNNAR PERSSON (kd):

Fru talman! Jag vill inledningsvis tacka Bengt-Anders Johansson för anförandet. Det var alldeles utmärkt, och jag delar i allt väsentligt det han sade.

Precis som min företrädare i talarstolen har anført väcker jakt- och viltvårdsfrågor som vanligt stort intresse med många motioner och yrkanden – och de återkommer år efter år. Det är förstaeligt eftersom det berör många människor i deras vardag. För många människor är jakt och viltvård ett starkt fritidsintresse som engagerar och som de har stora kunskaper om.

Det betänkande som vi nu behandlar är ännu ett exempel på hur effektivt licensjakten på motionsyrkanden bedrivs här i riksdagen. Majoriteten utfärdar licens, och sedan är det bara att fälla alla alldeles utomordentliga förslag som oppositionen dristar sig till att lägga fram. Ibland får man en känsla av att det bedrivs skydds jakt eftersom det nästan är skadligt med den framfart som oppositionen har när den presenterar sina förslag, till skillnad från de fridlysta förslag som kommer från regeringshåll.

Många av de frågor som nu diskuteras har diskuterats under mycket lång tid. Utskottets vice ordförande anknöt i sin inledande presentation av betänkandet bakåt i tiden. Det har varit utredningar och betänkanden, nya utredningsuppdrag har delats ut och frågor har fått vänta på sin lösning.

Den snabba avskjutningen av motionerna och motionsförslagen motiveras den här gången i de flesta fall med att regeringen ska återkomma med en samlad redovisning av arbetet med jaktfrågor, såsom Sinikka

Bohlin sade. Denna samlade redovisning efterlyste utskottet för snart tre år sedan.

Hur lång tid anser utskottsmajoriteten att regeringen ska behöva ha på sig för att kunna samla ihop sig till en bedömning och en redovisning? Det kan man med fog fråga sig.

Det är, som sagt, trögt och segt att få fram ställningstaganden och förslag från majoriteten. Under tiden går diskussionens vågor höga bland allmänheten lokalt och regionalt och bland de människor som är engagerade i de här frågorna. Det gäller inte minst de frågor som berörs i betänkandet. Det handlar då om jakten på skarv, säl och varg och om nödvärnsrätten, ersättningen för viltskador och småviltsjakten ovanför odlingsgränsen.

Majoriteten smyger, tassar och hukar på sina pass och kommer inte till skott i frågorna. Kristdemokraterna, Centern och Moderaterna däremot vågar i åtta reservationer ta ställning och pekar på den politik som är nödvändig och som tar människors frågor på allvar. Dessutom presenterar vi förslag till lösningar i för människor viktiga frågor.

Kristdemokraterna står bakom samtliga dessa åtta reservationer men jag nöjer mig med att yrka bifall till reservation nr 4.

Sammanfattningsvis menar vi att allmän jakt på skarv bör tillåtas, att regeringen bör föreslå EU-kommissionen att skarven tas upp på listan över jaktbart vilt, att skyddsjakten på säl bör utökas, att det bör ges större möjligheter till skyddsjakt på varg inom vissa områden, att den så kallade nödvärnsrätten bör stärkas genom ändringar i 28 § jaktförordningen, att en decentralisering av beslut om skyddsjakt bör kunna ske, att ett system med lokal förvaltning i samförstånd mellan lokala turistföretagare och rennäringen ska prövas ovanför odlingsgränsen och att full ekonomisk ersättning för rovdjursangrepp ska gälla.

Jag hoppas att Rune Berglund, som representerar Socialdemokraterna i den här debatten, på ett uttömmande sätt för de boende på ostkusten kan förklara tjusningen med skarvarnas – de så kallade ålekråkornas – härjningar, varför det är så fantastiskt att få ha kvar dessa i stor omfattning. Jag hoppas också att Rune Berglund tar tillfället i akt och förklarar för kustfiskarna varför de ska acceptera sälar som i stor omfattning förstör redskap och fångst.

Fru talman! Även om regeringen fortfarande samlar mod och material till en redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor på ett samlat sätt borde utskottsmajoriteten ha vågat att lite grann hjälpa regeringen på vägen med några goda förslag, med lite input, i stället för att bara passa.

Ännu en gång yrkar jag bifall till reservation nr 4.

Anf. 138 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v):

Fru talman! I många länder är jakt först och främst en sysselsättning för personer från samhällets övre skikt. Så är det inte i Sverige. Eftersom jakträtten hos oss är förknippad med äganderätten vad gäller jorden blev jakten en angelägenhet för såväl småbrukaren som storgodsägaren. Sveriges jägare kommer därför av tradition från alla samhällsskikt. Jakten är en viktig fritidssysselsättning för en stor del av vårt lands befolkning och har ett högt rekreativsvärde och friskvårdsvärde.

Trots vår civiliserade yta är vi människor rovdjur. Troligen är vi det effektivaste rovdjuret av alla rovdjur. Med vår hjärna och med den tek-

nologi som vi människor har utvecklat är vi ju i stånd att förinta alla de arter som vi jagar. Men vår intelligens och teknologi har dessutom satt oss i stånd att överleva i vildmarken och att njuta av att vistas i denna. De flesta av oss säger och inser att vi måste bevara denna vildmark, som är en livsnödvändig miljö.

För ungefär två år sedan diskuterades regeringens proposition om en sammanhållen rovdjurspolitik. Beslut fattades då som kom att innebära att alla partier står bakom målet om att rovdjursstammen ska växa. Propositionen innebar också att vi började få se inledningen till en rovdjurspolitik som ska leda till att vi får livskraftiga stammar av björn, järv, varg, lo och kungsörn.

Men självklart får växande rovdjursstammar konsekvenser – naturen förändras ju. De får konsekvenser för andra näringar och även konsekvenser i form av ett ökat tryck på bytesdjur för dessa rovdjur – rådjur, älgkalvar och älg.

Ökade mängder rovdjur innebär också att människor blir rädda. Man ska respektera att människor som lever i framför allt vargtäta områden känner sig oroliga och rädda.

På samma sätt som vi människor kan vara rädda för hundar, vilket också ska respekteras, kan vi vara rädda för varg. Vargen är troligen det djur i Sverige som skapar mest känslor och som känslomässigt upplevs som hotfullt. Ändå är risken för oprovocerat våld troligen större när man lämnar en fotbollsmatch eller en krog än när man finns i skogen och riskerar att möta en varg. Det är viktigt att vi alla tillsammans försöker hitta fram till en balanserad och nykter syn på vilken sorts djur vargen egentligen är.

Det finns många goda skäl till att vi behöver ha en rovdjurspolitik som skapar livskraftiga stammar av rovdjur. Dessa djur har en självklar plats i ekosystemet. De har funnits där innan vi kom. Vi bör också tänka på att vi har ett etiskt ansvar att bevara och vårda arter som finns i vårt land, inte minst sådana arter som är hotade och hatade.

Ytterligare ett viktigt skäl till att ha en rovdjurspolitik som skapar ett bra utrymme för de stora rovdjuren är naturupplevelsen. Många av oss som är naturintresserade bär nog på en dröm att en gång få uppleva vargen i naturen. Det är ju ganska många människor som har beskrivit mötet med vargen som någonting mycket mäktigt. Men den positiva naturupplevelsen av vargen måste vi balansera också mot den oro som många människor känner inför att ha vargen i närheten.

Jakt- och viltfrågor engagerar många, inte minst djurskyddsorganisationerna. Nu i veckan fick jag ett brev där man uttrycker en djup oro över den höga frekvensen av skadskjutningar av vilda djur och över den enorma plåga som detta medför.

Jakt med drivande hund är ett moment i jakten som jag tycker är ganska onödigt. Det är också många jägare som ifrågasätter det oetiska förhållningssättet. Djuren hetsas i onödan och skadskjuts därför att de kommer springande förbi skytten.

En annan jaktform som vi i Vänsterpartiet anser vara djupt oetisk är grytjakten. Grytjakt går ut på att jakthundar ska lära sig antingen att driva ut räv ur gryt eller att kvarhålla och markera var grävlingar gömmer sig. Hundar tränas för detta på levande grävlingar. Ca 50 grävlingar sitter på det sättet fångna på olika platser runtom i Sverige. Denna verksamhet har

fördömts av Sveriges Veterinärförbund, och även Jordbruksverket har uttryckt sig negativt om denna företeelse. Studier visar att djuren stressas svårt.

Sverige har – inte bara som en följd av internationella konventioner utan också av moraliska skäl – en skyldighet att bevara livskraftiga stammar av alla arter. Ofta överdrivs skadesituationen till följd av ökade rovdjurspopulationer. Men det finns metoder för att skydda tamdjur. Rovdjurssäkra elstängsel är praktiskt taget hundra procentigt effektiva. Man har också påbörjat försök med vakthund. Ofta kan det vara enstaka rovdjur som förorsakar en stor del av skadorna. Under år 2002 svarade två-tre vargar för merparten av det totala antalet vargrivna tamdjur. Sedan får man inte heller glömma att hundar svarar för en ganska stor mängd slagna tamdjur men det ger sällan rubriker i massmedierna.

Enligt Svenska rovdjursföreningen har de svenska rovdjuren ett mycket begränsat, eller i vissa fall nästan obefintligt, genetiskt utbyte med stammarna i Finland och Ryssland. Den svenska björnstammens genetiska status är troligen ganska sund. När det gäller lodjuren är det mer tveksamt.

Vargens genetiska status är mycket dålig. Den skandinaviska vargstammen grundades av två individer 1983. Därefter har endast en invandrare kommit in österifrån och bidragit till reproduktionen. Under 2002 fanns det enligt uppgift elva familjegrupper i Skandinavien. Uppskattningar om det totala beståndet är osäkra, men det bör ligga någonstans runt drygt ett hundratal vargar i Sverige och i gränsområdena.

Avslutningsvis vill jag säga att de flesta är medvetna om den stora sorg och saknad som uppkommer när en jakthund dödas under pågående jakt. Vi får inte negligera den allmänna oro som uttrycks ibland. Men rädslan för människors säkerhet är till största delen ett informationsproblem som bottnar i bristande kännedom om vargens förhållande till människan. Den bottnar också tyvärr i den skräckpropaganda som ibland beskrivs av personer och organisationer som använder vargens farlighet som ett argument för att få bort vargen från bygden. Denna rädsla kan inte botas med skyddsjakt, utan måste i stället bemötas med balanserad och saklig information och konstruktiv dialog.

Anf. 139 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Jag tog i mitt inledningsanförande upp just den mycket tydliga gränsdragningen mellan människa å ena sidan och djur å andra sidan. Sedan tvingas jag åhöra Sven-Erik Sjöstrands beskrivning av att människan är ett rovdjur. Då är min konkreta fråga till dig, Sven-Erik: Menar du att människan är ett djur, eller är vi höjda över djuren i någon mån? Det är en väsentlig och viktig distinktion som jag söker där.

Uppenbarligen, fru talman, är Sven-Erik jaktmotståndare rent generellt. Min allmänna fundering är om en predatorstyrd jakt är bättre ur djurens synvinkel än ett välskjutet skott.

Flera gånger återkommer Sven-Erik Sjöstrand till att man ska visa respekt för människor. Anser han att det är rimligt att man ska tvinga människor att avvakta till den andra gången som ens nära vän djuret – om det nu är en jakthund – blir angripen innan man får agera?

Anf. 140 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Jag ska börja med den sista frågan – om jag anser att det är rimligt att man ska vänta till den andra gången när det gäller eventuella skador. Som jag sade i mitt anförande så får vi absolut inte nonchallera den oro som finns. Jag tror att man måste försöka få bukt med den rädsla som finns genom bra information och dialog.

Om man tittar på skador så ser man att också älgen förorsakar en hel del skador. Det gäller trafikskador men också aggressiva utfall. Man kan nog inte bara se vargen som ett hatobjekt, utan jag hoppas att vi ska kunna ha en mer balanserad syn på den.

Jag är inte på något sätt någon expert, men det som jag har läst är att det under 1700-talet och 1800-talet fanns människor som dödades av varg. Det har nog förekommit även nu, i vår tid, att någon har blivit dödad. Men det är ett mycket begränsat antal. I så fall är det i regel genetiska fel på de djur som gör sådana saker. Vanligtvis är ju vargen försiktig och skygg av sig.

Jag ska också säga något om det här med oss människor som rovdjur. Om vi tittar på evolutions- och utvecklingsteorin så ligger ju människan i toppen på näringspyramiden. Så visst kan man säga att vi till viss del är rovdjur, vi människor.

Men som jag sade i mitt anförande har vi ju samtidigt ett samvete och en intelligens. Det bör egentligen hindra alla rovdjursbeteenden, och det gör att vi kan kommunicera med varandra på ett så bra och fint sätt som vi kan göra här i riksdagen.

Anf. 141 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det enda som jag fick ett någorlunda klart besked om är att människan uppenbarligen är ett djur. Om nu Sven-Erik Sjöstrand är representativ för Vänsterpartiet så var det ett viktigt besked för fortsatt diskussion inom den politiska världen att vi räknas på den nivån. Då förstår jag också mycket annat som Vänsterpartiet står för. Han svarade över huvud taget inte på om det är bättre att ett djur avlivas med ett välriktat skott än att det blir sönderslitet av ett rovdjur.

Det var mäktigt intressant att höra att man via dialog skulle kunna undvika att ett rovdjur angriper för andra gången. Jag ställer mig osökt frågan: Med vem ska man föra den dialogen? Skulle Sven-Erik Sjöstrand, om han nu vore jägare, kunna stå 20 meter ifrån en jakthund som han har haft i 10 eller 15 år och vänta till omgång två innan han ingrep? Det vore sällsynt intressant att få svar på den frågan.

Anf. 142 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik:

Fru talman! Bengt-Anders och jag har lite olika perspektiv. Jag ställer mig bakom den utskottsmajoritet som säger att vi ska sträva efter etappmål 200 och att vi också ska ha en långsiktigt hållbar vargstam och rovdjursstam i landet. Det är viktigt.

Därför tror jag att man måste vara mycket restriktiv med skydds jakt. Det ska i så fall gälla de vargar som betar sig konstigt av genetiska orsaker. Det kan Naturvårdsverket ta ställning till, vilket jag tror att vi också har skrivit om i utskottsberäkningen.

Information är en fråga om attityden i hela samhället. Vi får inte föra en diskussion där vargen blir den absolut värsta och största fienden i vårt

samhälle. Jag tror inte att det är så, utan vargen har en plats i vårt samhälle som andra rovdjur. Det är viktigt för oss rent etiskt att vi kan hålla kvar en bra stam.

Jag tror inte heller att man ska skrämman barn eller ungdomar med vargen. Vi har många djur som kan vara farliga i vårt samhälle. I en del andra länder finns det förstås betydligt farligare djur, som tigrar och lejon. Men visst – jag tycker att man ska ha en viss respekt precis som man ska ha respekt för en stor hund, som ju kan vara aggressiv ibland. Man måste informera och lära ut ett bra beteende till barnen i skolan så att man till exempel inte går fram och fotograferar om man ser en björn på 100 meters avstånd. Då ska man undvika att plocka fram kameran eller gå ur bilen. Det är för sådana saker som informationen och dialogen behövs.

Jakt och viltvård

Anf. 143 JÖRGEN JOHANSSON (c):

Fru talman! Jakten är förmodligen vår äldsta kulturföreteelse. Den är dessutom ett av landsbygdens främsta intresseområden.

Jaktintresset tillsammans med naturskyddsintressena har på ett bra sätt värvat och utvecklat vår fauna, som jag ser det, till för några år sedan. I Västmanland, mitt hemlän, ser vi i dag en alltmer död natur. Vissa arter har på andra arters bekostnad stärkt sin plats i den svenska faunan. Som jag ser det kan det aldrig ligga i en ansvarsfull och aktiv rovdjurspolitikens intresse att utarma den svenska faunan. Men så är det i dag i stora delar av mitt hemlän.

En lodjursstam som tillåts växa ohämmat har skövlat länets marker. Enligt det rovdjurspolitiska målet ska vi ha en viss numerär med lodjur i landet. Men i beslutet tar man inte upp frågan vad vi ska göra om koncentrationen av rovdjuret blir alltför stor. Som jag ser det måste det sunda förnuftet någon gång ta över, men så är det inte i dag. De västmanländska markerna bär en lodjursstam som är högt räknat en tredjedel av den stam som i realiteten finns där i dag. Av de 75 djuren skjuter man av 4 per år. Situationen blir alltså ohållbar. Tillväxten är större. I ett sådant här fall borde lon släppas fri för jakt. Jag är övertygad om att även om man gjorde det skulle avskjutningen kanske inte bli alltför stor eftersom den här jakten inte är speciellt enkel. Signalen däremot skulle vara positiv för de naturälskande grupperna i samhället. Och förståelsen för att vi verkligen vill värna alla arters rätt i vår fauna skulle bli mycket tydligare.

En öppen attityd och ett decentraliserat beslutsfattande i de här frågorna skulle stärka vår rovdjurspolitik. Det är länsstyrelserna tillsammans med jakt- och naturvårdsintressena som bäst kan avgöra hur vi värnar arterna i vår natur utifrån de lokala förhållandena. I dag sker bedömningen ur ett uppifrånperspektiv. Det lägger sällan grunden för bra resultat.

Beträffande skydds jakt har vi i dag en lagstiftning som är något sned. Det är inte rimligt att ha straff för människor som skyddar sin familjemedlem hunden när den angrips av ett rovdjur. Straff utdöms i sådana här fall, precis som en tidigare talare sade, med fängelse i upp till fyra år. Det är en högre straffsats än när en människa vållar ett barns död. Det här är orimligt. Vilka signaler är det egentligen vi för ut när vi har den typen av lagstiftning?

De som får sina tamdjur angripna av rovdjur måste ges rätten att snabbt skydda sina djur. Det är inte rimligt att vänta tills några djur har rivits eller att man har tagit kontakt med någon myndighet för att få tillstånd. Vi måste kunna tilltro och myndigförklara dem som vi efter omfattande prov faktiskt har gett förtroendet att inneha skjutvapen och som därmed också har fått en viltvårdsutbildning. En lagändring av såväl paragraferna 27 som 28 i jaktförordningen är därför nödvändig.

Fru talman! Jag yrkar därför bifall till reservation nr 6.

Rovdjursstammens utbredning med rovdjur som en arbetsfara framstår alltmer tydligt i dag. En skogsarbetare i Norrland har getts tillstånd att inneha handeldvapen av typen revolver 44 Magnum för att skydda sig mot björn. När man hör det här kan man fundera om vi har hamnat i vilda västern. Kammarrätten i Norrland anser nämligen att det är rimligt att man ska kunna skydda sig mot björn när man utför sitt arbete i skogen och riskerar att hamna mellan en björn och björnungar.

Den situation vi nu hamnar i kan bli helt absurd för det innebär att lingonplockarna också ska ha rätten att utrustas med handeldvapen. Spridningen av vapen blir alltså ohämmad och kan påverka den grövre kriminaliteten i negativ riktning. Vi har som jag ser det hamnat i en situation som vi egentligen inte har kontroll över. En översyn för att skapa en rimlig rovdjurspolitik är därför nödvändig utifrån ett antal aspekter.

Rovdjursutredningens genomlysning inför beslutet om den svenska rovdjurspolitiken var balanserad och bra. Den tillsammans med de reservationer som redovisas här i kammaren vore ett bra underlag för en framtida rovdjurspolitik. Vi ska ha rovdjur i Sverige. Vi ska ha de arter som tillhör den svenska faunan. Numerären ska vara sådan att fortplantning garanteras på ett genetiskt riktigt sätt. Men följ Rovdjursutredningens intentioner! I dag är, som jag ser det, släpphäntheten på det här området total. En översyn är därför nödvändig. Ett första steg kan som sagt vara att de som drabbas av den alltför stora andelen rovdjur åtminstone ska ges rätt att redan nu skydda sina vänner.

Fru talman! Jag inskränker mig till, trots att det finns ett antal reservationer som jag egentligen skulle vilja yrka bifall till, att yrka bifall till reservation nr 6.

Anf. 144 GUNNAR GOUDE (mp):

Fru talman! Den här debatten, som gäller jakt och viltvård, handlar väldigt mycket om reglerna för jakt. Man hänvisar till risken för skador på människors verksamhet, till tamboskap och dessutom till antalet djur.

Vi i Miljöpartiet skulle vilja ta upp de här frågorna i ett betydligt större perspektiv. Vi ser jakt och viltvård som ett medel, ett redskap som ger möjlighet att få ett ekologiskt långsiktigt hållbart samhälle. Det handlar om att behålla själva grunden i det ekologiska systemet som alltså är ett system där de djur och växter som vi har i svensk natur ingår i sin helhet. Det handlar om att behålla de livsformerna och de livsbetingelserna intakta i framtiden.

Helhetssynen är viktig eftersom det ekologiska systemet bygger på ett samspel mellan de olika organismerna, från bakterier i jorden, maskar, insekter, växter och växtätare till rovdjur och de större rovdjur som vi diskuterar i dag. De här arterna är sinsemellan beroende av varandra. När man diskuterar användningen av olika medel för att gå in och justera i ett

ekologiskt system så att vi får den ekologiska hållbarhet som vi vill ha måste det just handla om att mycket varsamt styra så att man inte förändrar livsbetingelserna för väldigt många arter.

När det gäller de större rovdjuren är det naturligtvis viktigt att vi ser på bytesdjuren och vilka funktioner de har, liksom hur det slår i hela kedjan i systemet. Det är också viktigt att man känner till de olika arternas levnadsförhållanden, att man vet hur de här djuren skaffar ungar, hur de föder upp ungarna, vilka krav på mat de har i det ekologiska systemet, vilken plats de har i den ekologiska näringspyramiden och så vidare. Vi måste veta om de har revirbeteende av en viss typ, om de håller foderrevir, om de har reproduktionsrevir, parningsrevir eller födorevir. Vi måste veta om det är så att de där reviren ser olika ut under olika tider, för olika kön, som hos uttern, där hanen har ett mycket större revir än honan. Det krävs detaljkunskap för att kunna komma med bra förslag om hur man hanterar de här medlen, till exempel jakt.

När det gäller de större rovdjuren, som vi pratar om nu, är det alltså så att de under en lång tid har varit tillbakaträngda i Sverige. Nu har vi äntligen fått ett beslut om att vi ska få upp rovdjursstammen till en viss nivå. Vi har miniminivåer för en del av dem. Vi har etappmålet för varg, som vi har pratat särskilt om i dag, på 200 individer eller 20 föryngringar.

När vi diskuterar vargen är naturligtvis jaktfrågan den minst intressanta. Det är alltså en art som håller på att växa till i styrka i Sverige. Frågan är hur det här ska ske på ett så bra sätt som möjligt. Vi har inte kommit halvvägs till etappmålet än. Det finns mellan 70 och 100 vargar i Sverige och etappmålet är 200. Vi är alltså långt ifrån det läge där man skulle behöva tillgripa jakt för att hålla antalet djur nere. Där har jakten ingen funktion alls att fylla.

Några har i sina motioner varit inne på möjligheten att med jaktens hjälp skrämja vargen så att den blir rädd för människor. Om man bara ytligt tittar på hur vargen lever ser man att den är en av de få monogama däggdjursarter som vi har i världen. Jag tror att det finns tre, om Bengt-Anders Johansson tillåter att man räknar människan som en av dem.

Det betyder att hanne och hona lever i stort sett livslångt tillsammans. Det är de som är kärnan i flocken, det vill säga det vi kallar alfahona och alfahanne. De har sina ungar, som föds upp, växer upp, stannar i flocken något år, och sedan lämnar de flocken och drar ut ensamma på strövtåg för att hitta en partner och så småningom skaffa sitt revir. Under strövtågen har vi sett att det ibland kan hända att till exempel tamboskap angrips av en sådan varg. Om man skjuter en strövande varg, som letar, skrämmer man naturligtvis inga andra vargar. Det hjälper inte alls upp den biten. Vad är det man ska skjuta? Alfahannen eller alfahonan i familjen? Det lär knappast bidra till någon lösning på vargfrågan och inte heller på de skador som den ensamma strövande vargen eventuellt vållar.

Det finns naturligtvis alternativa åtgärder som kan vidtas. Det finns många andra medel än jakten när det gäller att hantera vargen på ett lämpligt sätt. En viktig del är naturligtvis att få ut bra information till de områden där vargen etablerar sig, så att människorna slipper vara rädda för varg. Det finns ingen anledning att vara rädd för en varg. Vargen är ett skyggt djur. Möter du en varg sticker vargen så fort han kan. Jag tror

ingen av er löper, eller kommer att löpa, risken att stå inför en varg där vargen inte snabbt ger sig av.

Beskrivningarna av hur man står och tittar på vargen som äter upp ens hund och så vidare är fullständigt orealistiska. Bengt-Anders Johanssons beskrivningar av rädslan för rovdjur må väl vara sann, men jag tycker nog att jag i hans tal märker en vilja att blåsa under rädslan snarare än att minska den för människorna.

Det som oroar mig är att vi inte har haft ett bra åtgärdsprogram klart för länge sedan. Naturvårdsverket ska lägga fram ett i november, och det är naturligtvis alldeles för sent. Det åtgärdsprogrammet ska då innehålla en lång rad åtgärder som kan vidtas för att få den växande vargstammen att växa utan att vi får den typen av konfrontationer. Det handlar om övervakning, det handlar om bra och fungerande sändare på vargarna, men som inte kan pejlas av till exempel tjuvjägare. Det ska fungera ordentligt med elstängsel. Det handlar om att lära unga vargar att undvika tamboskap och människors boendeområden. Det finns en lång rad åtgärder man kan vidta. Framför allt – det vill jag upprepa – handlar det om information, det vill säga att tala om var vargen är, hur den lever, så att människor inte behöver tro att det är fråga om någon sorts variant av Rödluvan och vargen.

Jag tror att de motioner som handlar om att tillåta jakt på djurarterna över huvud taget inte har med problemet att göra. Vi i Miljöpartiet vill se att det skapas ett organ som samlar kunskapen kring dessa arter. Vi föreslår i en motion att man ska inrätta ett särskilt faunaråd där man samlar representanter från naturvårdsorganisationer, jägarkåren, djurrättsrörelser och forskare i lika delar. Det rådet ska vara rådgivande när det gäller bland annat jaktfrågor och många andra frågor som behöver tas upp när det gäller möjligheterna att få en växande rovdjursstam i Sverige.

Vi har också motioner som handlar om djurskyddsfrågor när det gäller jakt. De berör bland annat säljakten och jakt med grythund. Jag tänker inte ta upp de frågorna här; jag vet att de är under utredning. Vi stöder naturligtvis de motionerna, men för tids vinnande nöjer jag mig med att yrka bifall till den motion som handlar om inrättande av ett svenskt faunaråd. Det tas upp i reservation 14 under punkt 26.

Anf. 145 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det var en ganska ingående biologilektion om rovdjurens etableringssätt. Den stämde väl med den kunskap som jag har i ämnet. Vi är helt överens på den punkten. Dessutom finns det en poäng i Gunnar Goudes konstaterande att om man skjuter en kringströvande varg kommer den inte ihåg någonting att föra vidare. Det är vi också fullständigt överens om. Jag kan möjligen också vara överens om att den vargen inte lär komma tillbaka.

Genomgående och konsekvent undviker Gunnar Goude den diskussion där gränsen mellan människan och viltet innebär ett problem. Jag kan förstå det. Det är svårt och obehagligt. Men det vore väsentligt viktigare om Miljöpartiet ägnade detta någon minut, i stället för att sväva ut i allihanda biologiresonemang. Att påstå att information skulle minska rovdjursangreppen på tamdjur är nästintill löjeväckande.

Jag ställer återigen ett par frågor: Är det rimligt att kräva av en medmänniska att stå vid sidan om och åse ett angrepp på tamdjur och vänta

till angrepp nummer två innan man får ingripa? Är det Miljöpartiets uppfattning?

Prot. 2002/03:67
6 mars

Jakt och viltvård

Anf. 146 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Fru talman! På den sista frågan kan jag direkt svara att det är fullständigt orimligt. Det har aldrig hänt och kommer aldrig att hända. Vargen är inte ett djur som fungerar så att han medan Bengt-Anders Johansson står och tittar på åter upp en hund. Det kan jag lova.

Däremot ska informationen här handla om gränssnittet mellan människor och djur. Informationen ska till exempel handla om möjligheterna att få hjälp med elstängsel och att få reda på var vargarna är. Finns det en varg inom mitt område? Information ska dels handla om vilka skyddsåtgärder man själv kan få och vidta, dels handla om bland annat den skyddsjakt som utförs. Det är ett litet intresse. Antalet fårägare som har jaktbössor hemma är litet. Det är en skendebatt. Man tror att det är jägarna som ska skydda fåren. Det är det inte alls. Det är helt olika grupper av personer.

Det är viktigt att få fram information dels om hur vargen lever, dels om hur man ska bete sig för att skydda till exempel sina får.

Jag är orolig. Bengt-Anders har en sorts obiologiskt sätt att resonera kring dessa frågor. Det liknar mer sagor än verklighet. Det kan till exempel gälla att säga att predatorstyrd jakt inte kan vara bättre än ett välriktat skott. Vad är det för påstående? Självklart är predatorstyrd jakt mycket bättre. Det är det naturliga sättet att jaga i det ekologiska systemet. Vargen jagar garanterat betydligt bättre – under årmiljoner utprovat – än vad en jägare gör. Hur kan man över huvud taget ställa den frågan?

Anf. 147 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Det är intressant att vi uppenbarligen har en lagstiftning som inte är relevant i det avseendet att det måste vara ett angrepp nummer två innan man får ingripa – om det nu inträffar. Jag konstaterar det.

Det är alldeles riktigt att det inte är jägarkåren som ska vara med och skydda tamdjuren. Enligt nu gällande lagstiftning måste det vara djurägaren. Just nu är ett fall på väg upp i rättssammanhang: En granne som var jägare ombads av en djurägare att komma vid angrepp nummer två. Grannen är nu åtalad eftersom det inte var hans djur. Så knäppt är det.

Anledningen till att jag ställer frågorna är att det berör mig illa när företrädare i Sveriges riksdag eller någon annanstans ställer andra krav på människor än dem man själv anser vara rimliga. Det är därför som jag ställer denna fråga om Gunnar Goude anser att det är rimligt att avvakta och se om det kommit andra angrepp innan man får åtgärda det.

Sedan konstaterar jag att Gunnar Goude uppenbarligen menar att ett rovdjursangrepp som kan vara långt utdraget och fruktansvärt att åse skulle vara ett mindre lidande för djuren än ett välriktat skott. Jag har ingen värdering i detta – tro mig på den punkten – men jag har idéer.

Anf. 148 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Fru talman! Tanken att man ska minska lidandet hos bytesdjuren i de ekologiska systemen genom att i stället gå in och sköta detta med hjälp av jakt är fullständigt orimligt.

Den naturliga jakten där predatorn sköter det hela har de fördelarna att predatorn tar till exempel de svagare djuren. Det sker hela tiden en selektion ute i det ekologiska systemet som är oerhört viktig. Alla jägare är inte helt informerade om vilket djur man ska skjuta och inte skjuta och hur man väljer. Vi har i dag utrustning när det gäller vapen och så vidare som är alldeles utmärkt bra i fråga om träffsäkerhet och möjlighet att döda snabbt. Men det gör också att det går lätt att ta även mycket starka djur. Man kan alltså skjuta av de bästa individerna i stället för de svagaste eller de sjuka. Det är en synpunkt.

Jag tror inte att vi ska ersätta naturlig jakt med jägares ingripande i naturen.

Jag tror att det var svar på frågan.

Anf. 149 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Det var en intressant utläggning som Gunnar Goude gjorde när det gällde att sätta dessa frågor i ett större perspektiv som han sade. Han beskriver att vi ska ingripa så lite som möjligt i de naturliga livsbetingelserna och att vi inte ska störa. Då är han inte riktigt tydlig när det gäller hur Miljöpartiet ser på jakt över huvud taget. Är det en rimlig ordning som vi har nu att människan är med och vårdar viltstammen genom viltvård och jakt?

Anf. 150 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Fru talman! Jakten är en mycket gammal tradition, och det är djupt förankrat i mänskligheten att jaga och samla och så vidare. Det kan vi vara överens om.

Det finns mycket positivt att säga om sättet på vilket man sköter viltvård, till exempel om utvecklingen av svensk jakt och de insatser som görs när det gäller viltvård från jägares sida. De ska ju inte underskattas. Det finns en stor kunskap i jägarkåren. Svenska Jägareförbundets utbildning till exempel just när det gäller kunskap om djurens naturliga beteenden har ju under snart 20 års tid bara utvecklats i rätt riktning. Det tar tid och krävs pengar att få fram den utbildningen. Men Svenska Jägareförbundet har en viktig insats att göra, och man har börjat på ett bra sätt. Jag tror att svensk jakt självklart kan fylla en viktig uppgift i fortsättningen när det gäller viltvård, och den har naturligtvis väldigt många positiva sidor redan.

Anf. 151 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack för det svaret. Det var litet mer klagande men ändå inte riktigt i relation till de formuleringar som Gunnar Goude hade i sitt anförande när det gäller att vi ska behålla livsbetingelserna intakta, att vi inte ska justera det ekologiska systemet och att vi ska vara oerhört restriktiva när det gäller att förändra livsbetingelserna. Då frågar jag igen: Är omfattningen av den jakt och den viltvård som därmed bedrivs ungefär på den nivå som Miljöpartiet tycker är lämplig?

Anf. 152 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Fru talman! Uppriktigt sagt tror jag att det svaret skulle bli bättre om vi hade det faunaråd som jag efterlyser. Jag besitter inte den samlade

kunskapen att jag kan titta på det. Det handlar alltså om tusentals arter. Det är en stor fråga. Jag kan ta upp problem som jag ser.

Jag kan ta upp ripjakten som exempel. Då tar man något som är bytesdjur för predatorer, till exempel jaktfalken. Om man skjuter av ripor för kraftigt får man en svacka i tillgången på bytesdjur för bland annat jaktfalken och andra predatorer. Det kan naturligtvis vara någonting som man bör uppmärksamma.

Jag tror att ett faunaråd skulle vara utmärkt för att kunna ge bra råd. Men jag tror inte att jägare skulle vilja skjuta av ripstammen så att man fick bort vissa delar av rovdjursstammen eller predatorerna i de ekologiska systemen. Jägarna har ett naturintresse som är stort och självfallet ett intresse av att bevara de natursystem som vi har i Sverige så att de är fullt ut levande och att vi har ekologiska system som fungerar av egen kraft. Det finns alltså alternativ. Men jag kan tänka mig att man till exempel har skjutit av för mycket älg på några ställen så att man har fått en lite för liten älgstam om man tittar på tillgången på rovdjur, varg eller andra. Men jag har alltså inte sådana data på den punkten att jag vill yttra mig som något slags expert i frågan.

Anf. 153 RUNE BERGLUND (s):

Fru talman! Jakt och viltvårdsfrågor innebär stort engagemang och starka känslor. Många debatter har det blivit genom åren då man har behandlat dessa frågor här i riksdagen. Man kan inte heller klaga på spännvidden i frågorna från tid till annan. Det har gällt bevarandevärden, jaktbarhet, jakttider med mera. Det blir givetvis många olika synpunkter och viljor som gör sig gällande bland våra 300 000 jägare i ett land som är så avlångt och som har så många olika förutsättningar både för viltet och för jägarna.

Det som ligger närmast i tiden just nu är att regeringen får i gång den utredning som aviserats om jakten och fisket i renskötselområdet och att så långt det är möjligt klarlägga de rättsförhållanden som ska gälla mellan staten och samebyarna.

Debatten har fått ytterligare en dimension på senare år när djurrättsorganisationerna börjar få tydligare organisationsstrukturer. Man tar för sig mer och mer genom att på ett aktivare och skickligare sätt offentliggöra sina ställningstaganden i djuretiska frågor som ibland leder till att man kommer till en motsatt uppfattning än den som har varit allmänt rådande när det gäller jakt och viltvård.

Ett exempel på hur uppfattningar kan variera över tid är vår syn på rovdjuren. Långt in i det som vi kallar modern tid har utgångspunkten varit att rovdjur ska finnas endast i ett antal som inte stör annan verksamhet på landsbygden. Vi har haft skottpengar och förföljelserätt som ett medel för att minska rovdjursstammarna. Det var under den tid när självhushållningen innebar att gårdarnas förmåga och möjlighet till djurhållning var skillnaden mellan svält och välstånd. Det var då, under de förhållanden som rådde i början av 1800-talet när tiotusentals tamdjur fick sätta livet till varje år, som man bestämde sig för att minska vargstammen. Det tog drygt hundra år att i det närmaste utrota stammen. Den vargstam vi hade då blev förmodligen utrotad. Man kan läsa historiska böcker om hur vargen såg ut på den tiden. Den beskrivningen stämmer inte med utseendet på de vargar som vi har i dag i Sverige.

Nu har vi svängt helt om. Vi har intagit den bestämda åsikten att vi ska ha livskraftiga populationer av rovdjur i Sverige. Vi har undertecknat Bernkonventionen och införlivat EU-direktiv i den svenska lagstiftningen som binder oss att förvalta vår del av rovdjursstammen och övriga utrotningshotade djurarter. Det är beslut som vi här i riksdagen har varit eniga om att stödja och arbeta för.

Vi är redan en god bit på väg när det gäller de fyra stora rovdjuret. Vi anser att vi har nått miniminivån 1 000 björnar och 1 500 lodjur. Det genomförs numera en begränsad licensjakt varje år i de bestånden. För järv och varg arbetar vi mot ett delmål som för vargens del innebär 200 individer.

I dagens betänkande tar vi upp frågan om Naturvårdsverket redan nu kan påbörja arbetet med ett åtgärdsprogram, även om vi tidigare har sagt att vi ska nå delmålet för varg och järv innan vi beslutar om vidare åtgärder. Det finns de som hävdar att delmålet för varg kommer att nås i år eller nästa år. Det är skäl nog för att snarast överväga vad som ska ske i framtiden. Den tolkning av texten i betänkandet som jag gör innebär att Naturvårdsverket inte är förhindrat att påbörja planeringen av någon sorts förvaltning av vargstammen, i varje fall i södra skogslänen, det vill säga i Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län. Det kan vara så att vi behöver en regional förvaltningsplan även om vi anser att vi inte nått vårt nationella mål när det gäller antal vargar, detta beroende på den koncentration som vi har till södra skogslänsregionen. Vi har lite av samma koncentrationstendenser även när det gäller björnstammen i vissa delar av landet, dock utan någon större kritik. Det kan bero på att det för björnen finns en väl fungerande förvaltningsplan utarbetad. Den skulle kunna tjäna som föredöme när man planerar förvaltningen av varg, särskilt när det gäller att hantera problemindivider.

Det är regeringen och Naturvårdsverket som har riksdagens uppdrag att sköta rovdjursfrågorna i Sverige, men det utesluter inte att vi i miljö- och jordbruksutskottet, inom ramen för ett utvärderingsprojekt, beslutar oss för att se över jakten och rovdjursfrågorna med tanke på den politiska sprängkraft som ligger inbyggd i frågorna.

Vad vi än gör är det viktigt att det blir en inriktning som inger ömsesidig respekt och förståelse. Medborgarna i Sverige måste acceptera att vi har rovdjur i landet, men vi måste också respektera folks oro och inte inta en nonchalant och till synes passiv attityd när människor framför sina synpunkter och vill ha hjälp i svåra situationer, exempelvis vid rovdjursangrepp.

Den som själv inte driver tamdjursskötsel har kanske svårt att förstå att allt inte kan ersättas med teknik, pengar och stängsel. Det handlar också om relationer till omgivningen och om livskvalitet, att kunna värna om sitt precis som vi som bor i tätorter gör anspråk på att kunna värna om vårt och våra tillgångar. Vi har en betydande klyfta att överbrygga. I Långtidsutredningens bilaga 11, SOU 2003:2 *Fördelningseffekter av miljöpolitik*, undersöker man skillnader i attityder mellan stad och land när det gäller rovdjur. Där anser 60 % av kvinnorna och 30 % av männen som bor i glesbygdsområden att de på ett eller annat sätt känner sig påverkade av rovdjurens närhet. Det gäller i första hand varg och björn. Kvinnorna uppgav exempelvis att de numera undviker att plocka bär i vissa områden.

I undersökningen har man också försökt prissätta attityderna. Där visade det sig att folk i städer och storstadsområden som ville öka eller behålla rovdjursstammen på nuvarande nivå var beredd att lägga några kronor på det medan glesbygdsborna var beredda att betala för att minska stammen.

Vi har en del att göra, inte minst politiskt, för att jämka samman olika intressen och göra detta till något som vi tycker är bra och acceptabelt för de flesta. Jag har mest uppehållit mig vid vargen. Det beror på att det är den som är mest aktuell just nu i rovdjursdebatten.

Fru talman! Många av förslagen i reservationerna är under någon form av åtgärd eller kommer att bli det. Jag yrkar därför avslag på samtliga reservationer och bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 154 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Ja, Rune Berglund och hans partivänner i utskottet har avslagit en rad motioner om att det ska bli tillåtet med jakt på skarv. Man ska inte heller tillåta utökad skydds jakt på säl. Man har hänvisat till att det pågår arbete och så vidare, och man avvaktar en samlad redovisning av regeringens arbete med jaktfrågor som regeringen fick i uppdrag för tre år sedan.

Då måste jag fråga: Vad är det mer som Rune Berglund behöver veta om skarvens förekomst, förehavanden och härjningar på framför allt ostkusten? Och vilken ytterligare kunskap kräver Rune Berglund för att ta ställning till sälens förehavanden i kustfiskarnas redskap och så vidare?

Är det inte passivt att ständigt hänvisa till det uppdrag som regeringen fick för tre år sedan? Borde inte majoriteten kunna säga någonting till de här människorna, som drabbas av skarvens och sälens härjningar?

Anf. 155 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! När det gäller skarven har vi anslutit oss till fågeldirektivet, och det förpliktar oss att följa vissa regler.

Man kan räkna sedan 1995. Det har faktiskt luckrats upp lite grann vid ett tillfälle. Den uppfattning som man kan ha i dag är att den skydds jakt som pågår fungerar bra.

Naturvårdsverket har ju fått i uppdrag att tillsammans med internationell expertis utreda beståndens storlek när det gäller storskarv och mellanskarv. Man har samma uppdrag när det gäller sälen, och jag förmodar att det kommer en redovisning så småningom.

Anf. 156 SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik:

Fru talman! Tack för det svaret! Jag undrar ändå varför det är nödvändigt att avslå förslag om att Sverige ska driva på för att föra upp skarven på listan för jaktbara arter.

Sedan vill jag bara fråga Rune Berglund om hans texttolkning. Han säger att han tolkar texterna om vargfrågan på ett visst sätt. Jag tycker nog att det verkar lite tendentiöst i relation till det som utskottet ändå har sagt. Bommen är nere för motionsförslag om att tillåta en mycket begränsad skydds jakt på varg.

Man avslår motioner och hänvisar till att detta inte ska vara möjligt förrän man har nått etappmålet. Jag vore tacksam om Rune Berglund kunde utveckla sitt tolkningsarbete kring texterna något mer.

Anf. 157 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! När det gäller vargen har vi ingen förvaltningsplan. Arbetet har varit inriktat på att så snabbt som möjligt nå delmålet 200 vargar. Jag har fått veta att skälet är att det genetiska underlaget är mycket svagt. Då kan man inte göra som kanske vi tänker, det vill säga låta vargstammen växa sakta och försiktigt. Genetikexperterna säger att under de förutsättningar som råder måste vargstammen växa så snabbt som möjligt.

De senaste veckorna har jag fått höra att man tror att vargstammen, som jag sade i mitt anförande, kommer att nå delmålet möjligen till hösten eller nästa år. Det är därför som vi från utskottet nu har sagt till regeringen att Naturvårdsverket bör få i uppdrag att snarast möjligt börja arbeta med åtgärdsprogram för att förbereda en förvaltningsplan för varg.

Anf. 158 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Rune Berglund sade i sitt inledningsanförande att det är viktigt att ha livskraftiga rovdjursstammar. Vi är överens på den punkten. Det tycker vi också. Vidare säger Rune Berglund att man ska införa förvaltningsplaner och öppnar upp för att de också skulle kunna vara regionala. Den signalen tackar jag för. Det är precis det som vi har föreslagit i de reservationer som vi har tillsammans med Centern och Kristdemokraterna.

Rune Berglund gör en värtalig beskrivning av problemen. Jag måste erkänna att jag för en liten stund rycktes med så till den grad att jag nästan trodde att jag och Rune Berglund var överens om att gå vidare. Men då tog det en annan vändning mot slutet och föll ut i en total passivitet. Trots alla bekymmer som finns och som beskrevs så bra ska vi ingenting göra.

Varför går det inte att agera utifrån de förslag som vi har i reservationen? Rune Berglund måste väl ändå kunna erkänna att de förslag till förändringar som vi lägger är mycket begränsade? Men vi tror att de har ett starkt symbolvärde för de människor som är drabbade i gränssnittet mellan människor och djur.

Man öppnar upp med att man skulle påbörja en förvaltningsplan. Men det är ju av intet värde för de människor som nu är drabbade.

När det gäller skyddsjakten på skarven så fungerar den dåligt. Där den inte medges fungerar den naturligtvis inte alls. Där finns en trögrörlighet som vi måste ta bort för att få en snabbare hantering.

Anf. 159 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! Att Bengt-Anders Johansson rycktes med en stund kan ju bero på att vi båda är mycket empatiska människor som förstår hur det kan vara.

Jag har inga förhoppningar om att jag eller någon annan skulle kunna fatta beslut här och nu om en förvaltningsplan. Jag sade att det åtgärdsprogram som vi förväntar oss att Naturvårdsverket ska inleda möjligen kan leda dit, men jag tycker inte att vi äger den frågan. Vi har ett natur-

vårdsverk som är våra experter. Det är Naturvårdsverket och inte vi som gör bedömningen huruvida det ska upprättas en regional förvaltningsplan, i alla fall i det läge vi befinner oss nu.

Prot. 2002/03:67
6 mars

Jakt och viltvård

Anf. 160 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Vi faller snart i varandras armar av förståelse. Det känns bra, Rune, att vi är överens i de grundläggande beskrivningarna. Men jag blir bekymrad när Rune Berglund försöker förringa sin roll som lagstiftare och ledamot av den lagstiftande församlingen. Nog har väl Rune Berglund tillsammans med oss övriga en möjlighet att påverka så att vi får en förändring till stånd? Åtminstone har jag inbillat mig det. Om vi skickar signalen till allmänheten att inte ens den här församlingen har möjlighet att ha åsikter utan att Naturvårdsverket på något sätt skulle vara överställt riksdag och regering blir jag sällsynt bekymrad.

Fru talman! Jag utgår ifrån att Rune Berglund tillmäter sig och oss övriga lite större betydelse. Jag är övertygad om att vi med precis den beskrivning som har lämnats från Rune Berglund skulle kunna agera där konflikterna finns med våra begränsade förslag till förbättring av samväret mellan människa och vilt. Välkommen!

Anf. 161 RUNE BERGLUND (s) replik:

Fru talman! Jag håller med om att det är viktigt att vi når den punkt där människan och rovdjuret på något sätt kan leva i en samexistens. Det är väldigt viktigt. Men jag sade, Bengt-Anders Johansson, att som läget är just nu har vi från riksdagen delegerat dessa frågor till regeringen och till Naturvårdsverket. Det är möjligt att vi när rapporten kommer – om det nu sker i november eller december eller när det blir – kan gå in och göra en ny bedömning. Det vet inte jag. Det är ingen som vet hur rapporten kommer att se ut. Men som läget är just nu äger regeringen frågan. Därför har jag intagit den ställning som jag har gjort.

Anf. 162 SVERKER THORÉN (fp):

Fru talman! En natur- och miljöpolitik för 2000-talet måste utgå från människans möjligheter att lösa problem inom olika områden. För att natur- och miljöarbetet ska bli verkningsfullt på samhällets alla nivåer krävs en socialliberal syn på människan. Varje människa har ansvar för sina handlingar. Det är politikens uppgift att främja en ansvarstagande livsstil. I synen på människans ansvar för djur och natur, bland annat i jakt- och viltvårdspolitiken, har vi liberaler i årtionden vägletts av och hänvisat till förvaltarskapstanken. Vi kan inte ta oss rätten att förbruka utan endast att bruka. Det handlar om solidaritet med kommande generationer.

Den svenska jakt- och viltvården har här stor betydelse. Jägarna har stor kunskap och en lång tradition av förvaltarskap.

Att stoppa utarmningen av naturen och speciellt den biologiska mångfalden är en av de verkligt stora utmaningar som miljöpolitiken står inför. För Sveriges del gäller det bland annat de fem stora rovdjuren björn, varg, lo, järv och kungsörn som måste få utveckla livskraftiga stammar. Vargens utbredning har stått i fokus. Det starka stöd som svenska folket har visat genom bland annat SNF, Världsnaturfundsakt-

ioner och insamlingar till stöd för hotade rovdjur på andra kontinenter måste också gälla våra egna rovdjur.

I riksdagens beslut om en sammanhållen rovdjurspolitik ingick att förutom etappmål för varg också lägga fast miniminivåer för björn och lodjur och etappmål för järv. Dessa nivåer och mål har som syfte att de stora rovdjurens långsiktigt ska bevaras i Sverige. De uppsatta nivåerna och målen har bidragit till att skapa en klarhet kring förvaltningen av de stora rovdjurens, vilket tidigare inte har funnits.

Det betänkande vi nu debatterar utgör en bra fortsättning. Miljö- och jordbruksutskottet framhåller att när etappmålet för varg väl blir uppnått bör arbetet med att utarbeta en förvaltningsplan inledas. Detta arbete inleds samtidigt som en utvärdering görs av stammens utveckling och de eventuella konflikter som uppstått med andra intressen.

Folkpartiet liberalerna anser att det för det fortsatta arbetet vilar ett stort ansvar på oss folkvalda och de aktiva inom jakt- och viltvård att gemensamt och med forskningen som stöd medverka till en sansad debatt och ge en korrekt bild av verkligheten. Detta tillsammans med snabb och målinriktad information och dialog med lokalbefolkningen när till exempel varg etablerar sig i nya områden är en grundförutsättning för att långsiktigt säkra våra rovdjursstammar och en hållbar jakt- och viltvårdspolitik.

Tillsammans med tidigare beslut och pågående arbeten på området ger detta betänkande en god grund att bygga vidare på.

Under rubriken Övrig jakt vill vi dock markera att vi noterat att träning av hund för grytjakt fördömts av Svenska Veterinärförbundet samt att Jordbruksverket anfört att behovet av grytjakt inte står i proportion till det lidande som enligt verkets bedömning grävlingar utsätts för då de deltar i grytanlagsprov. Verket föreslår att träning och prov för grythundar med levande djur i gryt eller konstgryt förbjuds. Om ett sådant förbud medför att grytjakt inte kan bedrivas på ett djurskyddsmässigt acceptabelt sätt borde även jakt med hund under jord förbjudas, enligt verket. Vi noterar vidare att ärendet remissbehandlats och övervägs i Regeringskansliet och avvaktar ett snart besked i frågan. Det är nu dags för regeringen att agera.

Jag vill avslutningsvis yrka bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 163 LEIF BJÖRNLOD (mp):

Fru talman! Sist jag stod här i talarstolen tyckte jag att det var en annan intensitet i diskussionen. Jag tycker att det känns väldigt bra att vi nu har mer av en samtalsstön i våra framställningar härifrån. Sedan söker vi naturligtvis finna våra profiler än här och än där.

Jag kanske ska presentera mig när det gäller vargfrågor. Jag är den där personen som är färegare och som har varit tvungen att bjuda vargen på en tacka. Jag har lodjur som kommer förbi gårdsplanen nästan varje vinter. Om jag har förlorat ett eller flera lamm vet jag inte. Lodjuret bär nämligen i väg med det. Men jag vet att jag har förlorat minst ett – det såg jag.

Jag har dessutom gjort tre egna vargobservationer, och jag försäkrar er att det är en väldigt stark upplevelse. Det är ett mycket spännande djur att möta.

Sedan vill jag slå fast en sak till innan jag kommer med mitt yrkande. Jag är miljöpartist. Jag står bakom vårt yrkande om att vi ska ha livskraftiga rovdjursstammar i det här landet eller i det här området – eftersom vargarna inte ser gränsen går de dessvärre över till Norge ibland.

Det är nu väldigt länge sedan vi började den här diskussionen om vargen. Jag hörde rykten om ett vargpar uppe i Trysil på 60-talet. Dessa har nu förökats och blivit hundra eller över hundra stycken. Utifrån de rapporter vi får efterhand från Grimsö, från vargspårare och andra människor, kan vi nog säga att vargstammen har vuxit betydligt snabbare än vad åtminstone jag hade förväntat mig.

När Rune Berglund pratade om antalet vargar rycktes jag också med lite grann. Jag blev också lite besviken när han kom med precis den slutsats som jag hade tänkt presentera härifrån talarstolen, nämligen att det under detta år säkerligen kommer att vara dags att göra den där utvärderingen. Förmodligen är vi uppe i 200 djur under hösten.

Man har räknat med att det finns ca 20 revirhävdande vargar. Alla har inte tidigare producerat valpar, men om 20 alfapar får valpar kan det betyda att de kan föda från nio tio valpar ned till två. Om vi har ett snitt på låt säga fem valpar per kull har vi då 100 valpar. Hur många som sedan överlever och hur många av de äldre som dör vet vi inte.

Det här är svårbedömt. Det är mycket svårbedömt. Vi hade ett vargrevir där det var alldeles väldigt trångt med varg, och helt plötsligt var de borta. En del föll offer för tjuvjakt, och det tycker jag var väldigt sorgligt.

Tillväxttakten har alltså varit väldigt hög. Då blir det naturligtvis en diskussion om den genetiska sammansättningen. Tänk, jag kan inte låta bli att göra följande fundering: Om detta fåtal vargar i Trysil klarade av att förmera sig till en livskraftig stam på över hundra vargar, utan genetiska störningar, måste detta vara ett mycket tåligt djurslag när det gäller genetisk utveckling. Det sägs också att det ska vara det.

Jag skulle vilja säga ett par ord till Bengt-Anders också, men först ska jag bara klargöra min livssyn. För min del lever jag i och tillsammans med naturen. Jag är inte något annat än ett väldigt mer välutvecklat djur än andra. Jag tror faktiskt fortfarande på delar av Darwins utvecklings-teorier.

En sak som har lyfts fram från talarstolen är skillnaden i synen på rovdjur när man bor på landet och när man bor i staden. Jag tillhör dem som bor på landet. Jag är inte speciellt rädd för djur. Jag har respekt för djur. Jag vet mycket väl att vargen inte anfaller en andra gång om man står och tittar på. I annat fall måste det vara ett fullkomligt sinnessjukt djur. Jag klarar av att leva, och jag är inte speciellt rädd. Jag plockar lingon. Jag tycker att det är mycket värre för er här i staden. Här måste ni leva med en biltrafik som är ett gigantiskt hot mot människor. Jag skulle gärna sätta i gång och vara lika dramatisk som Bengt-Anders och tala om hur farligt det är när man ser någon slitas i stycken. Tänk, jag tror att det är något mer frekvent i staden – men rovdjuret heter bilen.

Jag tror att vi kan få leva med våra respektive rädslor i stad och på land. Jag slipper i alla fall bilen.

Fru talman! Av tidsskäl har jag inte för avsikt att yrka bifall till alla reservationer. Det har jag överlåtit på Gunnar Goude att göra. Däremot yrkar jag bifall till min egen motion 451. Den handlar om att vi ska ha en viss kontroll över tillväxten av varg. När jag skrev den här motionen

visste jag inte att tillväxttakten var så hög som den är och trodde att det skulle ta lång tid innan man kom dit. Nu finns det möjligheter för Naturvårdsverket att börja se över den delen, så denna del av motionen finner jag inte så angelägen. Jag kan bara konstatera att en dag måste vi ta kontroll över tillväxten av vargstammen.

Det finns dock en annan del i motionen som jag gärna vill framhäva, och det är att vi människor måste finna vägar att leva tillsammans med vargen. Vi måste ha tid att se till att människor blir informerade om skyddsåtgärder och om beteende så att vi får bort rädslan för varg. Det är nämligen oftast bristande kunskap om djurens beteende som skapar rädslan. Därför menar jag att jag vill framhäva den motionen i alla fall.

Det finns vidare i utskottets betänkande en del om både skarv och säl och deras påverkan. Jag tyckte Gunnar sade någonting väldigt klokt när han sade att det är viktigt att se till helheten och till sambanden. Jag skulle faktiskt någon gång i framtiden kunna tänka mig skydds jakt på skarv – men inte för människans bekvämlighets skull utan möjligen för det hotade fiskbeståndets skull som skarvarna lever av där de finns. Att åtminstone ta ansvar för detta tycker jag att vi har som en övergripande uppgift i naturen eftersom vi har tagit oss rollen som överpredator. Därför ser jag fram emot att vi får ett faunaråd.

Fru talman! Därmed har jag inget mer att säga. Jag förväntar mig att få något påhopp nu.

Anf. 164 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! I den mån Leif Björnlod är representativ för Miljöpartiet kan jag räkna in två av riksdagens partier som inte skiljer på människa och djur. Jag bara konstaterar detta. Jag kan också möjligen beklaga majoritetspartiet som samarbetar med partier som har svårigheter att göra denna gränsdragning.

Det är välkommet att Leif Björnlod är öppen för att en viss skattning av vargstammen skulle vara möjlig, inte minst mot bakgrund av de problem som det blir för tamdjuren. Likaså är det välkommet att man öppnar för att skarven kan utgöra ett problem. Jag välkomnar det. Jag hoppas att Leif Björnlod har möjlighet att få inflytande även över Miljöpartiets talesman i miljö- och jordbruksutskottet. Om jag lyssnar runt nu märker jag att vi är många som vill, men det är bara några som agerar. Möjligen kan vi redan nästa år vara en god bit på väg. Det skulle vara tacksamt, inte minst för de människor som är drabbade.

Anf. 165 LEIF BJÖRNLOD (mp) replik:

Fru talman! Jag tycker inte att Bengt-Anders Johansson ska räkna in Miljöpartiet när det gäller att göra distinktionen mellan djur och människa. Jag sade att jag gör det. Jag anser nämligen att det är en högst personlig bedömning hur man vill förhålla sig till detta. Jag tycker att var och en må göra det själv. Jag har lite svårt att acceptera en del andra lösningar på människan tillkomst.

Jag sade inte att vi skulle ha någon skattning av djurstammen. Skattning betyder att man gör ett uttag för sin egen vinning eller till sin egen fördel. Jag pratade om att vi skulle ha en viss begränsning av tillväxten, inte för att vi ska få vargpälsar att pryda oss i, utan därför att vi behöver få en stabil vargstam och därför att vi behöver bygga upp en tolerans

mellan varg och människa. Det tror jag faktiskt att Naturvårdsverket mycket snart kommer med.

Samma sak gäller skarven. Det var inte för människans bekvämlighet, utan just för dess påverkan på naturen och för att den själv är en predator. Jag vill se det i ett större ekologiskt sammanhang.

Jag tillhör själv jägargruppen, brukar de säga. Men jag är en av de underliga jägare som inte jagar för nöjes skull. Jag ser ingen sport i jakten. Men däremot har jag levt på ett sådant sätt att det har varit ett tillskott till min försörjning. Jag har fått vara med på älgjakten och kunnat lägga kött i frysen. Det har haft ekonomisk betydelse för mig.

Anf. 166 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik:

Fru talman! Ibland får man vara med om verbala piruetter som gör att Gröna Lund nästan blir till åtlöje vid en jämförelse.

Först har vi detta med djur eller människa. Jag hörde inte att Gunnar Goude, om han nu i någon mån skulle anses vara ett större rättesnöre för Miljöpartiets politik än vad Leif Björnlod är, gjorde någon distinktion mellan människa och djur. Men det kan vi måhända diskutera en annan gång.

Det som är intressant i de piruetter som Leif Björnlod gör är att det uppenbarligen är alldeles möjligt och korrekt att begränsa tillväxten. Det låter väl tjuvigt – begränsa tillväxten. Jag utgår ifrån att det handlar om att minska antalet genom jakt. Det är alltså inte avgörande om det är jakt eller inte, utan det är frågan om syftet. Jag ser någon form av ädel krona sväva över Leif Björnlods hjässa. Om bara ändamålet är ädelt nog kan man kalla det för vad man vill bara man håller ned stammen. Det var sällsynt intressant. Tack för upplysningen.

Anf. 167 LEIF BJÖRNLÖD (mp) replik:

Fru talman! Jag får väl tacka Bengt-Anders för den gyllene kronan som svävar över mitt huvud. Den ska jag bära med förtjusning. Jag tycker att människans relation till naturen är väldigt viktig i det här fallet. Jag tycker inte att jakt på varg ger något större utbyte till människor. Det skulle inte falla mig in att äta vargkött.

Anf. 168 VIVIANN GERDIN (c):

Fru talman! Åhörare! Jag väljer här i debatten att enbart ägna mig åt vargens utbredning och de konsekvenser som har följt på riksdagens beslut för cirka två år sedan.

Jag vill börja med att yrka bifall till reservation 4.

De senaste åren har vi haft en ganska kraftig tillväxt av varg, speciellt i gränstrakterna i Värmland och Hedmark på den norska sidan. Man beräknar att det finns drygt ett hundratal vargar i Skandinavien nu. På flera håll har vargen blivit ett naturligt inslag men med ett onaturligt beteende. Dagens vargar är också mycket moderna. Flera av dem är utrustade med GPS av staten för att forskare och vargspanare exakt ska kunna positionsbestämma var vargen rör sig. Detta kan man också utläsa via datorer.

Tvärt emot många experters uttalanden har vargen också visat sig vara nyfiken på människor. Att vargen skulle vara skygg stämmer inte alltid. På flera platser runtom i landet har vargen sökt sig till områden där män-

niskor och boskap dagligen rör sig. Tyvärr har vargen också angripit och dödat både boskap och hundar. Det är ett problem för dem som är berörda av detta.

Jag hörde tidigare att Gunnar Goude från Miljöpartiet sade att vi inte ska förändra livsbetingelserna för arterna, men människor är ju också en art i systemet. De har också egna revir. Jag tycker därför att samspelet mellan tvåfotade och fyrfotade är viktigt.

Som jag sade har detta påverkat människors vardag. På flera platser finns det en inneboende respekt men även en uttalad rädsla för vargen. Det är någonting som vi som lever i de här regionerna har blivit starkt medvetna om. Jag tycker inte att vi har tagit den oro som många känner inför vargens utbredning på tillräckligt allvar.

Människors rätt att försvara sig och sin boskap är inte tillräckligt stark i dag. Därför finns det en del reservationer där man har lagt fram förslag på att förstärka den. Det gäller bland annat nödvärnsrätten. Som den är utformad i dag skapar den faktiskt en hel del problem. Den är både otydlig och orimlig. § 28 i jaktförordningen måste omprövas. Målet måste vara att djurägaren ska kunna försvara sina djur innan rovdjuren har bitit sig fast. Vi har i dag en djurskyddslag som ålägger djurägarna att ta väl hand om sina djur, men om rovdjuren angriper boskapen ska djurägaren förhålla sig passiv.

Centerpartiet har tagit ställning till att vi ska ha rovdjur. Det är inte detta det är frågan om. Jag är inte ute efter att utrota rovdjuren, och inte heller vargen. Men vi har också tagit ställning för att man ska lyssna på de människor som berörs. Det är väldigt viktigt för att vi ska få en uthållig och trovärdig rovdjurspolitik.

I arbetet för att skapa en trovärdig rovdjurspolitik är det oerhört viktigt att man har förtroende för länsstyrelserna.

Där har vi lagt förslag om att man ska flytta besluten från Naturvårdsverket till länsstyrelserna. Det ska inte vara möjligt för Naturvårdsverket att delegera. Det ska kunna åligga länsstyrelserna att fatta beslut om rovdjursförvaltningen.

Staten anser sig i dag vara ägare av rovdjuren. Därmed görs staten ekonomiskt ansvarig för vad dess egendom orsakar.

Men även när det gäller den ekonomiska ersättningen finns det stora brister. Full ekonomisk ersättning kan endast utgå om anslagen är tillräckliga. Den erfarenhet jag har i dag är att anslagen har varit otillräckliga åtminstone i de län där man har en ganska utbredd vargpopulation.

Det får naturligtvis inte vara så att om man ska ha möjlighet att få ersättning när boskap har blivit angripen bör det helst ske i början av året eftersom anslagen inte finns kvar när man närmar sig årsslutet.

Jag vill återigen understryka att om vi ska få acceptans för en trovärdig rovdjurspolitik måste vi lyssna på dem som berörs, vi måste väga fördelar och nackdelar och vi måste försöka se till helheten. Det har nämnts tidigare här. Det är oerhört viktigt. Man måste också se till människornas förhållanden och hur deras vardag är där vargen är mycket utbredd och påverkar hur människor lever.

Anf. 169 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Fru talman! Eftersom jag blev apostroferad vill jag passa på tillfället att säga att jag helt instämmer i det som Viviann Gerdin tar upp när det gäller samspelet mellan vargen och människan och att vi ska lyssna på dem som är berörda.

Jag hade hoppats att det skulle framgå av det jag sade att det vi väntar på, och det som egentligen borde ha kommit mycket tidigare, är åtgärdsprogrammet. Det skulle alltså ha funnits ett åtgärdsprogram färdigt innan vi låter vargstammen öka. Det ska vara åtgärdsprogram av den typen att man kommer ut med information, har ersättningsregler som är bra och åtgärder som gör att man inte behöver vara rädd för till exempel att ens boskap ska bli angripen av varg.

Det finns en mängd åtgärder som man kan vidta. Det var dem jag efterlyste. De kommer nu. Vi hoppas att det åtgärdsprogram som Naturvårdsverket presenterar i november ska innehålla en del sådana förslag – för sent, men dock.

Anf. 170 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Jag vill bemöta Gunnar Goude. Han säger att det är bra med samspel. Ja, det säger jag också. Därom är vi ense. Sedan går våra åsikter tydligen isär.

Gunnar Goude pratar om information och att man ska försöka informera människor att inte vara rädda. Det är ju ett väldigt långsiktigt arbete. Människor i dag har ingen erfarenhet av hur vargen beter sig eftersom vi inte har haft varg på många decennier. Jag tror inte att det hjälper med enbart information.

Dagens regler säger att vi inte ska kunna gå in och reglera varg där vargen orsakar stora problem förrän vi har nått etappmålet. För den som lever i det område där vargen verkligen påverkar låter det mycket märkligt. Det måste finnas möjlighet för dem som har sin boskap ute att ta bort de vargar som är mycket störande.

Det finns jordbrukare som inte längre kan ha sin boskap ute på gårderna utan måste samla dem tätt runt sitt boskapshus. Jag hänvisar återigen till djurskyddslagen. Det blir väldigt svårt för en jordbrukare att leva upp till alla krav om man beskär hans möjligheter att sköta sin boskap.

Anf. 171 GUNNAR GOUDE (mp) replik:

Fru talman! Det är strövvargar, alltså enstaka exemplar – jag tror att det var två eller tre förra året – som har lämnat flocken och är på fristråt på stora områden, som har vållat de här skadorna.

Det är naturligtvis viktigt att man har kontroll över dem och hur de rör sig. Har man vargar som visar sig benägna att gå nära människors bostäder och angripa till exempel får ska man kunna skjuta bort de enstaka djuren. Det är viktigt, och det kan man enligt nuvarande bestämmelser.

Men dessutom är det naturligtvis viktigt att man får information både om vilken hjälp man kan få när det gäller stängsling och så vidare och att man utökar kontrollen så att man vet var vargarna finns. Det är utmärkt att man har sändare på djuren så att man kan få information om när de kommer i närheten så att man kan vara uppmärksam.

Men det finns så många andra åtgärder som man skulle behöva vidta. Hur lär man till exempel vargar att undvika tamboskap och människoboningar? Hur är det med herdehundar? Kan man få hjälp för dem om man har fåbodar och djur på skogen? Det är en lång rad problem som behöver lösas och där man behöver komma ut med information om hur de enskilda människorna kan få hjälp för att klara de här problemen.

Anf. 172 VIVIANN GERDIN (c) replik:

Fru talman! Information om ersättning är en sak. Den får man inte med automatik. De som är drabbade måste faktiskt ansöka om den själva. De måste också fortsätta att göra en inventering och är inte säkra på att de får ersättning.

Den andra informationen är att bearbeta människors attityder till rovdjur.

I praktiken har vi ett annat problem. Den senaste perioden har man talat om att man ska lösa frågan om stängsling, det vill säga stängsla in sin boskap för att förhindra att vargen angriper. Det ska vara ett femradigt trådstängsel. Det ska sitta på ett visst antal centimeter från marken. Det ska kontinuerligt skötas så att gräs och sådant som växer tas bort.

Jag har fått uppgifter där man har räknat på vad detta kostar på ett område. Bara inom ett område som omfattar några boskap och en markägare skulle det kosta 10 miljoner.

Redan i dag har vi inte pengar att ge full ersättning till dem som är drabbade. Då funderar jag över hur man framöver ska klara att stängsla in boskap? Man måste faktiskt välja vägen.

Det är intressant att höra Gunnar Goude säga att man ska kunna skjuta bort de vargar som har ett avvikande beteende och söker sig till människor och boskap. Om den saken märker jag att vi är överens.

Men återigen, vi har inte kommit så långt. Jag yrkar bifall till reservation 4.

Anf. 173 RUNAR PATRIKSSON (fp):

Fru talman! Jag har fyra minuter på mig i en mycket viktig fråga.

Vi skulle få regeringens samlade redovisning, säger Rune Berglund. Den har vi inte fått. Jag har varit här i fyra år och varje år motionerat.

Det är en intressant debatt man sitter och lyssnar på här. Man märker vilka som vet vad de talar om.

Viviann Gerdin skulle man kanske instämna med till hundra procent eftersom det känns vilka som bor där man är berörd av problematiken. Jag bor mitt i gruppen vargar som nu finns. Av Gunnar Goude har de nämnts till 70, men från länsstyrelsen, Grimsö och Jägarförbundet har vi denna vecka fått klara papper på att antalet är över 130. Med 20 par som är på väg att föryngras under året vet vi att under 2003 är vi uppe i över 200 vargar. Explosionen är i gång.

Detta problem har vi ingen lösning på. Det är ingen annan än vi som kan ordna lösningen.

Partierna från olika delar av landet måste naturligtvis ha fritt fram att ha olika uppfattningar. Folkpartiet i Värmland har en helt annan uppfattning än Folkpartiets program i riksdagen. Vi har en nyskriven motion om skötselplaner för varg inlämnad till Årjängs kommun för en vecka sedan av samtliga ledamöter i fullmäktige i Årjängs kommun. Samma motion

är också inlämnad till Värmlands länsförbunds årsmöte, och behandlad av arbetsutskottet i positiv anda.

Jag besökte samtliga avdelningar förra veckan, när vi hade en plenifri vecka, där stödet för skötselplaner mot vargen är fullständigt.

Man ser för närvarande vargen som ett problem som man vill lösa. Det kan enligt min åsikt lösas bara på ett enda sätt. Jag yrkar bifall till min motion om allmän jakt, nr Mj292 yrkande 4.

Det som jag har emot Vivianne Gerdins och andras tal är alla dessa sifferhänvisningar till 27 § och 28 § om nödvärnsjakt och så vidare. Det är inte något som människorna ute i landet förstår. Vi har nu väldigt många vargar i det område där vargen finns och allmän jakt på varg med anmälningsskyldighet till länsstyrelsen så fort ett djur är ihjälkört. Kanske är det dödat på olaglig väg, men det blir inte på olaglig väg om man har en allmän jakt. När länsstyrelsen anser att det har gått för långt kan man stoppa den allmänna jakten.

Detta är att skapa folkförankring i vargfrågan. När folkförankringen i denna fråga blir total är vargproblemet löst. Därför hävdar vi kravet på allmän jakt. Vi kräver opinionsundersökningar i områden där vargen finns. Vi kräver också utbetalning av full ersättning till människor som har drabbats av vargen.

Vargen är i dag ett stort problem i Värmland och i Dalarna. Också i Dalslandsområdet finns nu flera revir på gång. Låt länsstyrelserna i de län där vargen finns själva utfärda sina skötselplaner eller låt dem bli utformade ovanifrån, från vad vi rentav kan kalla länsstyrelsens revir, och flytta över makten till folket när det gäller vargen!

Anf. 174 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! Eftersom vi har en debatt om ett bostadsutskottsbetänkande omedelbart efter den här debatten kan jag inte låta bli att föra samman det här ämnet med bostadsutskottets ämnesområde. Det handlar här om att människor ska kunna känna trygghet varhelst de bor.

Jag har förmånen att till viss del bo i Värmland under en tid av året, medan jag under den andra tiden bor i en storstadsregion i Uppland. Vargen finns på båda ställena. Den har vandrat ned också till våra trakter.

Om vi ska få en rovdjurspolitik värd namnet måste politiken helt enkelt förändras och förbättras. Den rovdjurspolitik som i dag förs tar inte hänsyn till den oro och den oacceptans som den nu möts av. Den gör både utskottet och riksdagen vad man kan kalla en björntjänst.

Det handlar inte om någon skrämselfpropaganda utan det handlar om människors verklighet. Det rör sig inte om att man är rädd för vargen men om att man har en väldigt stor respekt för den. Man vill ha möjligheter att skydda sina tamdjur på ett lagligt sätt. Det handlar om rättstrygghet och även om ekonomi. Man vill känna att man kan fortsätta verksamhet med sina tamdjur.

Det är inte roligt att följa debatten om att människor kan få fängelse för att de skyddar sina egna tamdjur. Innan riksdagen antog den rovdjurspolitik som nu finns genomfördes en rovdjursutredning, som på ett tidigt stadium gav oss kunskap och information om olika möjligheter. Det fanns också väldigt bra förslag i Rovdjursutredningen, och jag kan inte förstå varför man inte tog till sig dem.

Fru talman! Jag ska inte längre ta tiden i anspråk, men jag vill, eftersom min motion behandlas i det här betänkandet, yrka bifall till reservationerna 4 och 6. Jag hoppas att alla ni som har deltagit i den här debatten också deltar i den interpellationsdebatt som jag ska ha med jordbruksministern den 14 mars angående rovdjurspolitiken.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 mars.)

Byggfrågor

9 § Byggfrågor

Föredrogs
bostadsutskottets betänkande 2002/03:BoU5
Byggfrågor.

Anf. 175 GÖRAN HÄGGLUND (kd):

Fru talman! I det betänkande som vi nu debatterar behandlas en mängd motioner om byggfrågor i vid bemärkelse från höstens allmänna motionstid. Vi kristdemokrater står bakom sex reservationer, men jag begränsar mig till att yrka bifall till reservation nr 2.

Jag vill kort för kammaren redogöra för motiven till de här reservationerna. I flera fall är dessa delade med andra partier.

En av reservationerna rör samrådsplikt inför markarbeten. Alla är bekanta med att det till synes ständigt och jämt pågår arbeten med att gräva upp gator, torg och andra allmänna platser för reparationer av ledningsnätet eller för att nya ledningar ska komma på plats. Luttrade människor ser att man ofta knappt hinner fylla igen hålen innan det är dags att gräva upp igen. Sådana arbeten skapar naturligtvis i många fall stora bekymmer exempelvis för omkringboende, affärsinnehavare och andra.

Reservanterna vill att reglerna ska stramas upp, så att den som gräver, vanligen kommunen, blir skyldig att i förväg informera och ha ett samråd med de näringsidkare som drabbas av grävarbetena. Självklart ska denna skyldighet inte omfatta sådana arbeten som är mycket små eller av akut karaktär.

I en annan reservation behandlas frågan om ett nationellt handlingsprogram för inomhusmiljö. Jag ska inte här och nu redovisa alla de problem som vi vet följer av dåliga inomhusmiljöer. Kort sagt anser vi kristdemokrater att det behöver tas ett bättre och mer samlat grepp om inomhusmiljöfrågorna. För detta bör regeringen få i uppdrag att omedelbart ta initiativ till ett nationellt handlingsprogram.

I en annan reservation berörs frågor om barnsäkerheten i äldre bostäder. Redan 1973 infördes i byggnadslagstiftningen regler för nybyggda hus som syftade till att förhindra barnolycksfall. För ombyggnader infördes motsvarande regler 1976. Det innebär att enormt många bostäder, bland annat alla bostäder i miljonprogrammet, saknar motsvarande lagstiftning. En del förbättringar kan naturligtvis ha skett på frivillighetens väg, men stora brister finns fortfarande.

Barnombudsmannen, BO, har gjort undersökningar som tyvärr bekräftar att det finns stora brister i barnsäkerheten, brister som ibland får mycket tragiska konsekvenser. Barnombudsmannen har flera gånger

föreslagit att barnsäkerhetskraven i Boverkets byggregler även ska gälla fastigheter byggda före 1973. Boverket föreslog redan 1993, alltså för tio år sedan, precis samma sak, men ibland mal beslutskvavnarna mer än lovligt långsamt.

Vi som reserverat oss i utskottet tycker att det nu är dags att regeringen tar itu med detta utan ytterligare dröjsmål. Jag vill i sammanhanget också be majoritetens företrädare att utveckla sin syn på vilken betydelse man tillmäter barnsäkerheten i våra något äldre bostäder.

Här finns också en reservation som rör tillgängligheten, där vi reserverar hävdar att plan- och bygglagen bör ses över med inriktning på att all nybyggnation, alltså enbart nya bostäder, ska vara anpassade eller enkla att anpassa till funktionshinderbehov.

Vidare står vi bakom två ytterligare reservationer. Den ena rör bostadsanpassningsbidrag till elöverkänsliga, och den andra rör frågan om byggande i trä, en fråga som har behandlats i flera utskott tidigare år, bland annat i bostadsutskottet. En del åtgärder har vidtagits, men vi anser att fler insatser fordras för att vi i världens ledande exportland vad gäller trävaror ska få se fler träbyggnader också här på hemmaplan.

Anf. 176 MARGARETA PÅLSSON (m):

Fru talman! I Sundets Pärta, det vill säga Helsingborg, pågår just nu byggandet av ett stort underjordiskt parkeringshus. För att få till stånd de behövliga parkeringsplatserna under jord fick hela Sundstorget grävas upp, och torgets parkeringsplatser ovan jord försvann för en längre tid.

Runt Sundstorget ligger många restauranger och näringsställen vars kunder historiskt har parkerat på torget. När nu inte längre p-platserna finns söker många av de tidigare kunderna sig till andra matställen och företag. Flera av näringsställena har fått betydande ekonomiska problem, och en del är på väg att gå i konkurs.

Vad har detta med dagens betänkande att göra? Jo, det är så här, fru talman: Om Moderaternas motion Bo223 yrkande 11 varit en realitet hade dessa företagare tidigare vetat om att torget skulle grävas upp, och de hade fått bättre tid att planera för den förändrade och försämrade verksamheten. Vid ett samråd med kommunen kunde lösningar gällande framkomlighet, skyltning och alternativ parkering ha diskuterats. Samrådet kunde eventuellt ha valt en företagarevänlig tidpunkt för arbetena, och det kunde ha inneburit fördelar både för näringsidkarna och för kommunen.

Att införa en samrådsplikt inför planerade markarbeten är vad vi moderater kräver i vår motion Bo223, och den är identisk med den reservation nr 2 som även stöds av våra borgerliga bröder Kristdemokraterna och Centerpartiet.

I moderat anda yrkar vi bifall bara till en reservation i betänkandet, och det gör jag nu till reservation nr 1. Den handlar om byggande i miljöer med lokal särprägel, och den stöds av oss moderater samt av Centerpartiet.

Det finns många byar i Sverige som aldrig blev skiftade under de stora skiftesreformerna på 1700- och 1800-talen. Gårdarna ligger fortfarande där längs med bygatan, och insprängda i bebyggelsen finns det vanliga villor och småföretag. Helt plötsligt kan en nyinflyttad börja klaga på grislukt, flugor från hästar eller buller från maskiner och trafik,

och sådana klagomål leder inte sällan till att näringen får läggas ned. Det är helt oacceptabelt! Vi vill få till stånd en utredning som kan skapa förutsättningar för att såväl näringsverksamhet som boende ska bli kvar i dessa särpräglade miljöer.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation nr 1, som sammanfaller med Moderaternas motion Bo223 yrkande 12.

Anf. 177 LARS TYSKLIND (fp):

Fru talman! Här har vi ett betänkande, bostadsutskottets betänkande nr 5, som handlar om byggfrågor. Det behandlar en rad motioner, och vi anser att många syftar till att precisera regelverket vid byggande. Bland annat gäller det plan- och bygglagen men också lagen om tekniska egen-skapskrav för byggnadsverk.

Fru talman! Jag vill börja med att yrka bifall till reservation nr 11, men jag står naturligtvis också bakom den andra reservationen där Folkpartiet är med, nämligen reservation nr 17.

Bakgrunden till betänkandet och även de ställningstaganden som vi från Folkpartiet liberalerna har gjort är den breda översyn av plan- och bygglagen som pågår av Plan- och bygglagskommittén som kommer med sitt slutbetänkande den 31 december 2004, hoppas vi. I det sammanhanget kan nämnas att vi från Folkpartiet liberalerna då inte kommer att acceptera ett resultat som medför en lagstiftning med ännu större detaljstyrning än vad man har i dag.

Vi förväntar oss ett regelverk som är enkelt att överblicka och enkelt att tillämpa och att man accepterar det. En viktig sak som vi kan påpeka redan nu är att den demokratiska dimension som finns i dagens plan- och bygglag med samråd med berörda verkligen bör sättas i centrum. Vi anser också att det är viktigt att i utredningen fortsätta se över instansordningen, även om vi nu med största sannolikhet kommer att fatta ett beslut nästa vecka som är en stor förbättring i den frågan.

Man kan läsa i första paragrafen i plan- och bygglagen: "Bestämmelserna syftar till att med beaktande av den enskilda människans frihet främja en samhällsutveckling med jämlika och goda sociala levnadsförhållanden och en god och långsiktig hållbar livsmiljö för människorna i dagens samhälle och kommande generationer." Det brukar vara vackert i sådana här paragrafer. Det är då viktigt här att hålla balansgången när det gäller hur detaljerad lagstiftning som är nödvändig för att man ska kunna upprätta detta.

Många av yrkandena i de motioner som är grunden för detta betänkande tycker vi i Folkpartiet skulle resultera i att ytterligare komplicera lagstiftningen. Vi anser att många av problemställningarna kan hanteras med nuvarande regelverk. Tillämpningen är nog så viktig. Man kan lite förenklat säga att det är en attitydfråga. Vi vill ge ett tydligt exempel i det särskilda yttrande som vi har angående samrådsplikt inför markarbeten. Vi tycker att i PBL:s anda är det självklart att detta samråd ska komma till stånd utan lagstiftning. Det verkar mycket märkligt att man på vissa håll inte gör detta.

Vi har alltså medverkat i två reservationer där vi, trots mitt tidigare resonemang här, finner klara behov av en tydlig lagstiftning. Dessutom har vi skrivit ett ytterligare särskilt yttrande, förutom det jag nämnde nyss.

Reservation 11, som jag yrkade bifall till, gäller krav på tillgänglighet. Det handlar om allas rätt till tillgänglighet i samhället. Här handlar det om en typ av diskriminering som man naturligtvis måste motarbeta. Det är därför vi sätter tyngd på den här punkten. Det gäller att markera att det krävs ytterligare åtgärder och att regeringen återkommer med lagförslag i den här frågan. Plan- och bygglagen bör innehålla tydliga regler om att all nybyggnation ska vara anpassad eller enkel att anpassa till funktionshinderbehov.

Det finns också sannolikt behov av översyn av och sannolikt skärpta krav på anpassningsåtgärder i äldre byggnader och annan infrastruktur. Vi har ju målet om full tillgänglighet 2010. Ska vi komma dit så får vi börja ganska snart med detta.

Kopplat till detta har vi i Folkpartiet ett särskilt yttrande där vi understryker att vid nya överväganden vad gäller bostadsanpassningsbidrag måste rätten för den enskilde att välja att få bo kvar vara utgångspunkten. Det har funnits en del rättsfall nu där man har kommit fram till samma sak.

Vi har även ställt oss bakom reservation nr 17 som gäller byggande i trä. Här ställer vi oss bakom motioner från andra partier. Vi har utvecklat liknande tankegångar i egna motionstexter, men de fanns inte med som yrkanden.

Metodutveckling för träbyggande är viktigt ur aspekten att man kan få en ökad konkurrenssituation både vad gäller byggmetoder och byggmaterial, vilket rimligtvis borde kunna bidra till pressade produktionskostnader. Olika regelsystem måste här ses över så att trä som byggmaterial inte missgynnas. Vi ser positivt på att regeringen har utsett en förhandlare för kontakter med byggbranschen om åtgärder för ökat byggande i trä, men vi vill gå lite längre. Vi vill att riksdagen med ett tillkännagivande understryker att programarbetet snabbt måste leda fram till konkreta åtgärder med inriktning mot ökad träanvändning i byggandet.

Fru talman! Vi från Folkpartiet har en grundläggande ståndpunkt som går ut på att man ska vara mycket återhållsam med att lösa problem med ny detaljlagstiftning. Vi anser att problemen inom byggsektorn i mycket liten grad är kopplad till bristande lagstiftning. Att vi ändå tycker att det på två punkter här är motiverat med lagstiftning beror när det gäller tillgänglighet på att det handlar om att motverka diskriminering, och när det gäller träbyggande på att det kan öka konkurrensen och därmed sänka kostnaderna.

Anf. 178 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Detta betänkande innehåller en rad frågor som med största sannolikhet kommer att behandlas av den nyligen tillsatta PBL-kommittén. Det gör att de flesta frågor som väcks i motionerna hänvisas dit. Det är ett alldeles för onyanserat sätt att behandla viktiga sakfrågor på, och därför ska jag ta upp några av Vänsterpartiets krav, där riksdagen snabbt hade kunnat bestämma sig för att få en annan ordning till stånd.

I byggprocessen finns en kvalitetsansvarig som ska kontrollera att en upprättad kontrollplan följs. Visserligen är personen certifierad, men tyvärr är det vanligt att denne samtidigt är en del av byggprojektet, som entreprenör eller på annat sätt. Den kvalitetsansvarige ska naturligtvis stå fri från det projekt som ska kontrolleras. Risk för jäv och andra konstiga

situationer kan uppstå. Detta är uppenbart felaktigt och kan enkelt rättas till redan nu i gällande lagstiftning.

Barnsäkerheten i våra bostäder har diskuterats länge, och Barnombudsmannen har gång på gång påpekat att även hus byggda före 1973 och ombyggda före 1976 måste omfattas av barnsäkerhetsreglerna. I första hand handlar det om miljonprogrammets bostäder där fallolyckor med dödlig utgång händer då och då. Varför tycker Socialdemokraterna, Moderaterna och numera även Folkpartiet att det ska få fortsätta? Är hänsynen till fastighetsägarna viktigare än barnens bästa? Detta är uppenbart felaktigt och kan enkelt rättas till i redan nu gällande lagstiftning.

Människor som är eller känner sig drabbade av elöverkänslighet blir mycket godtyckligt behandlade beroende på var de bor. Riksdagens inställning i frågan gör inte saken bättre. Man duckar gång på gång för problemet och påpekar att forskningen har lite olika syn på om det är ett problem eller ej. Då uppstår den situation som nu råder att vissa kommuner ger bostadsanpassningsbidrag och andra inte. Vissa kommuner bygger elsanerade bostäder, men det är stor skillnad på hur den person som upplever att han eller hon har dessa problem behandlas beroende på i vilken kommun man bor.

Detta är uppenbart felaktigt och kan enkelt rättas till genom att Boverket får i uppdrag att förtydliga frågan i den handbok som finns för hur kommunerna ska se på bostadsanpassningsbidragen.

Fru talman! Varje år dör ett hundratal människor i bränder, inte i första hand av branden i sig utan av röken. Vart fjärde hushåll i hyresrätt saknar brandvarnare. Detta är mycket otillfredsställande, och här måste lagstiftningen förtydligas. Det är inte rimligt att användningen av brandvarnare ska vara beroende av hur Räddningstjänsten i den enskilda kommunen agerar. Dessutom är rättsläget sådant att det råder osäkerhet om ett sådant beslut över huvud taget är giltigt. Så får det inte vara, och lagstiftningen måste ändras så att brandskydd blir obligatoriskt även i redan befintlig bebyggelse i hela Sverige.

Det pågår en diskussion om huruvida det är möjligt att stänga Barsebäck 2 eller inte. Finns det tillräckligt med elenergi eller ej, och vilken energi ska i så fall användas? Samtidigt kan konstateras att den elenergi som vi har används på ett synnerligen slösaktigt sätt. Ca 40 % av all elenergi används till uppvärmning och konditionering av bostäder och andra lokaler. Det motsvarar åtta kärnkraftverk i samma storlek som Barsebäck 2.

Dessutom fortsätter vi att göra oss beroende av elenergi för uppvärmning. Av 8 000 småhus som byggs i landet varje år utrustas 6 000 med direktverkande el som enda energikälla. Husköparna luras grundligt. Ett något lägre pris vid köp av huset kommer att ätas upp mer än väl av evigt dyrare driftkostnad för uppvärmningen.

Varför ska detta få fortsätta, kan man undra. En utredning är väl bra, men den skjuter upp en nödvändig åtgärd så att elenergiläget ytterligare försämras. Ett förbud mot direktverkande el i nyproduktion och vid mer omfattande ombyggnation av hus för permanentboende löser problemet. Vad väntar regeringen på?

Till sist, fru talman, sympatiserar jag med tankarna i centerreservatjonen, som handlar om behovet av hissar i flerfamiljshus. Vänsterpartiet kommer att verka för att regeringen inrättar ett permanent investerings-

stöd för ombyggnation, där hissfrågan blir en del av detta. Det är inte fråga om huruvida det behövs ett sådant stöd, utan frågan är hur länge vi kan vänta på att det ska införas.

Med detta, fru talman, vill jag yrka bifall till reservationerna 9 och 16, men jag står självklart bakom samtliga reservationer från Vänsterpartiet i detta betänkande.

Anf. 179 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! Jag reagerade när Owe Hellberg tog upp frågan om barnsäkerhet och framställde det som att Folkpartiet och även andra partier struntar i frågan. Det kommer väl med all tydlighet fram att Vänsterpartiet och Folkpartiet liberalerna har helt olika sätt att lösa problemet. Vi anser inte att man med central lagstiftning ska gå in och lösa alla problemen.

Owe Hellberg tog också upp frågan om brandvarnare. Även den frågan borde man kunna lösa helt utan central lagstiftning.

När det gäller elenergi och direktverkande el har kommunerna ett stort ansvar för detta i sin detaljplanläggning. Man kan där sätta in planbestämmelser om krav på vattenburen värme och liknande. Det ligger alltså på en annan nivå, och vi tycker att det är den man ska använda sig av.

Anf. 180 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Det blev många frågor på en gång. Om vi börjar med barnsäkerheten har vi tydligen olika sätt att se på det vi menar med rättsäkerhet. För oss i Vänsterpartiet ska rättsäkerhet naturligtvis gälla i hela Sverige och för alla barn. Det ska inte gälla endast för några barn – eller för många barn i de kommuner där kommunpolitiker eller kommunala bostadsbolag är intresserade av att det ska gälla. Det är en rättighet för alla barn.

Jag kan konstatera att Folkpartiet under tre fyra år varit med på den här reservationen. Nu har de tydligen anammat en ny inriktning och sällat sig till Socialdemokraterna och Moderaterna. Jag kan bara beklaga detta.

När det gäller direktverkande el är det nog bra att det pågår försök av olika slag, men vi vill vara mycket tydliga i den frågan. Det ska vara stopp på direktverkande el i permanentboende. Vi måste använda vår elenergi på ett mer kvalitativt sätt.

Vi har redan i dag diskussioner om huruvida energin räcker eller inte. Varför ska då elenergi från åtta Barsebäckverk användas för uppvärmning av bostäder och andra lokaler? Det är för vår del ganska obegripligt när vi samtidigt pratar om att ställa om till ett annat energisamhälle än det som vi har i dag.

Den tredje frågan får jag återkomma till.

Anf. 181 LARS TYSKLIND (fp) replik:

Fru talman! När det gäller energin är det ju inga försök som pågår utan i de flesta kommuner använder man det. Det går åt mycket energi, vilket beror på att vi byggt in oss i en direktverkande elfälla under 70- och 80-talen. Vi är överens om att det på den punkten finns mycket olämpliga lösningar för permanentboende.

Beträffande barnsäkerheten är det inte så att vi graderat ned den, men vi tycker att man ska lösa frågan på andra sätt än genom att gå in med speciallagstiftning.

Anf. 182 OWE HELLBERG (v) replik:

Fru talman! Jag kan bara konstatera att Folkpartiet tyvärr har bytt fot i den här frågan, och jag får säga att jag inte tycker att ni har blivit klokare.

När det gäller direktverkande el är det ju så att vi fortsätter att bygga in oss i problematiken. 6 000 av 8 000 småhus byggs med direktverkande el. När man frågar småhusfabrikanterna varför det är på detta vis säger de: Vi tycker inte om det, men köparna får ett billigare pris på sina hus. De begriper tydligen inte att det slår ut på driftkostnaden framöver och medför att de sätter sig i en ganska omöjlig situation. Det är dyrt att byta energisystem när man väl låst fast sig vid direktverkande elvärme.

Detta problem har vi i dag med 70- och 80-talshusen, och det måste vi lösa på ett bra sätt. Då ska vi inte fortsätta på samma sätt utan signalen ska vara tydlig. Ett bra och tydligt sätt att lösa detta är att vi, när det gäller det nya investeringsbidraget, klart och tydligt säger att det inte blir några stöd till småhus med direktverkande el. Detta kan Socialdemokraterna tacka Vänsterpartiet för.

Anf. 183 RIGMOR STENMARK (c):

Fru talman! ”Hållbar utveckling – hållbar tillväxt” tycker jag skulle vara, så att säga, undernamn på det här betänkandet. Det skulle vara ett rättvist namn och skulle, förhoppningsvis, väcka mer intresse än samlingsnamnet ”Byggfrågor”. Det handlar ju väldigt mycket om hur vi ska kunna må bra i vår boendemiljö.

Hållbar utveckling har av Brundtlandkommissionen definierats på följande sätt: ”Med hållbar utveckling menas att vi som lever nu ska kunna tillgodose dagens behov utan att äventyra kommande generationers möjligheter att tillgodose sina behov.” Dessa ord tycker jag borde ringa i varje beslutsfattarens öron och finnas med som en naturlig väckarklocka när vi ska forma morgondagens samhälle.

Fru talman! Vi i Centerpartiet vill när det gäller det här betänkandet lyfta fram frågorna om hur vi ska kunna nå ett hållbart samhälle i vårt boende. Jag vill lyfta fram några av de frågor där vi dessvärre inte fått stöd från majoriteten i bostadsutskottet. Men förhoppningsvis har riksdagen en annan åsikt.

I reservation 5 tar vi upp nödvändigheten av att arbeta fram ett nationellt program för att fokusera på sambandet mellan boende och hälsa. Allihop vet vi att människor kan bli sjuka av att bo i så kallade sjuka hus. Vi vet att allergierna fortsätter att öka, och vi vet att det finns faktorer i vår omgivande miljö, både inne och ute, som äventyrar vår hälsa.

I dag finns det kunskaper om vad som krävs för att vända den dåliga trenden. Det finns även kunskaper om den negativa inverkan som buller, magnetiska och elektriska fält, radon samt luftföroreningar från källor utanför byggnader har på människors hälsa. Det är därför som vi i Centerpartiet i vår motion kräver att regeringen arbetar fram ett nationellt handlingsprogram om sambandet mellan boende och hälsa.

Fru talman! Jag yrkar bifall till reservation 5.

Det behövs ett helhetsgrepp. Däri ingår också hur kvalitet och ansvarstagande fungerar i byggprocessen. I reservation 3 belyses den kvalitetsansvariges roll. Det är ett absolut måste att den som ska granska att husen byggs väl inte står i beroendeställning till den som svarar för byggprojektet.

Fru talman! Buller, eller rättare sagt de skador som man kan få genom att vistas större delen av sitt liv i en bullrig miljö, hör också till och ska belysas när man vill forma en miljö som är till gagn för människor, för både de små människorna och de stora människorna. Vi måste få bort onödigt buller. Det gäller inte minst i den officiella miljön – på arbetsplatser och i skollokaler och lokaler som rymmer barnomsorg.

Förvisso vet jag att det finns krav och mått på decibeltal som inte får överskridas men verkligheten visar ofta något annat. Förutom att bullriga miljöer gör oss stressade ger de hörselskador.

Fru talman! I går snubblade jag när jag var på väg hit till riksdagen. Jag sprang inte, utan jag gick i vanlig takt. Jag snubblade inte på eländiga snöbitar och istappar som fortfarande finns på våra trottoarer. Nej, i Uppsala har man byggt ut en låg trappavsats in till en ny banklokal. Jag hade faktiskt inte observerat det tidigare, och i går låg jag där fullständigt utslagen efter att handlost ha ramlat framåt. Jag skadade mig inte ifall någon av er oroar sig för det. Men jag blev bryskt uppmärksam på hinder som kan finnas i vår stadsmiljö.

Se er omkring! Se bara hur det är i denna kammare! Kan ni tänka er att vara en ledamot i rullstol som ska upp till talarstolen? Och hur skulle personalen kunna ta sig upp till podiet för att där sköta sina uppgifter om de satt i rullstol?

I det här betänkandet har vi en motion med krav på att all planering ska ske så att det inte finns några hinder som gör att man inte kan komma fram eller som gör att människor, främst de med funktionshinder, inte kan ta sig fram på ett tryggt och säkert sätt. En sådan motion tycker jag att vi borde ha kunnat enas om i bostadsutskottet. Det gjorde vi dessvärre inte.

Fru talman! I vårt land måste vi också se till att vi har det varmt och skönt i våra hus. Mer än 40 % av Sveriges producerade elenergi används just till att värma upp och luftkonditionera bostäder och lokaler. I en- och tvåfamiljsbostadshus är det fortfarande möjligt att installera direktverkande el för uppvärmning om byggnaden har särskilt goda energiegenskaper. Det gäller för såväl nybyggnation som ombyggnation.

Det är alldeles uppenbart att elanvändningen för uppvärmningsändamål kraftigt måste minskas. Ett tungt vägande skäl är naturligtvis att kärnkraften ska avvecklas. Men huvudskälet är att energin måste kunna användas i tekniskt mer komplicerade sammanhang än just för att värma upp och luftkonditionera. En signal borde gå till byggbranschen och till bostadskonsumenter om att ta bort den direktverkande elen som uppvärmningsalternativ. Detta bör gälla både vid nybyggnation och vid större ombyggnationer. Endast fritidshus kan, anser vi i Centerpartiet, undantas.

Jag yrkar bifall till reservation 16.

Fru talman! Det är en väldig blandning av frågor i det här betänkandet. Vi hoppar hit och dit.

Till sist vill jag bara beröra byggandet av trähus samt möjligheterna att bo i våra genuina byar på landsbygden. Den sidan har Moderaternas företrädare talat mycket väl om, så för tids vinnande nöjer jag mig med att understryka vikten därav. Dock vill jag säga att det är viktigt att byarna ute på landsbygden kan bestå, så att man kan behålla sin särart och så att man kan mötas. Det gamla måste möta det nya, och det nya måste ta hänsyn till det gamla.

Centerpartiet har, glädjande nog, fått gehör för ett handlingsprogram för att i Sverige få i gång ett ökat byggande i trä. Det är bra att regeringen har börjat och att man har utsett en förhandlare som nu ska ta kontakt med byggbranschen om åtgärder så att det här kommer i gång. Men vi är inte nöjda förrän vi ser resultat här, så jag lovar att vi kommer att följa frågan med mycket stort intresse. Vi kommer att återkomma gång på gång och puffa på så att det händer någonting. I Sverige har vi ju omfattande skogstillgångar av god kvalitet. Ändå har vi halkat efter. Vi har kommit efter våra grannländer och utnyttjar inte en av våra stora naturresurser.

Det behövs ett uppsving för skogsnäringen. Det kan bidra till tillväxt i Sverige, något som så väl behövs. Därför yrkar jag bifall också till reservation 17.

Anf. 184 HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp):

Fru talman! Flera talare har redan talat om en hel del av mina hjärtefrågor. Owe Hellberg har tagit upp detta med bostadsanpassningsbidrag, brandvarnare och direktverkande el. Rigmor Stenmark har tagit upp frågor om radon, buller och sådant. Det finns därför ingen anledning för mig att upprepa vad de redan har sagt.

När det gäller direktverkande el och det förbudet är det alldeles självklart att man inte ska få investeringsbidrag. Nästa steg torde vara att bygglov inte medges för direktverkande el men det är ju inte precis riksdagens sak.

Jag står naturligtvis bakom alla våra reservationer. Bland annat gäller det då förbudet mot direktverkande el. Vidare gäller det detta med buller och barnsäkerhet. Det är absolut inte så att man bara därför att man inte står bakom en reservation här tycker att det är okej till exempel att brand utbryter i bostäder eller att barnsäkerheten är dålig. Så svart och vitt kan vi inte se på saker, för då skulle vi få stå till svars för många väldigt enkla påståenden i denna kammare. Jag har själv råkat ut för det – alltså att om man inte är för en sak är man mot. Men så enkelt är det faktiskt inte.

Vad jag direkt är för är vår reservation 4 under punkt 6 om ansvarsfrågor i byggandet. Detta tycker jag fortfarande är lika viktigt. Vi ser ju så fruktansvärt mycket byggfusk och rena skandaler inom byggsektorn. Som tur är sitter jag en mandatperiod till i riksdagen. Förra mandatperioden fick jag ju inte igenom en lagreglering av helhetsansvaret, producentansvaret, vid byggnation. Till byggsektorn har jag sagt att jag är lite otålig och att jag inte litar på dess förmåga att komma någonstans i frågan utan att det måste till lagstiftning. Det håller jag fast vid i och med just reservation 4.

Lite otålig kan man alltså bli i de här frågorna, som sagt. Vi har sett återkommande byggskandaler och många rapporter om byggfusk – Hall-

andsåsen och fuktskandalen i södra Hammarbyhamnen. Det finns för många oklarheter i den här frågan. Det är viktigt att man har klart för sig vem som har helhetsansvaret för ett byggprojekt. Det är frågan om försäkringslösningar och annat som måste till här. Jag tycker inte heller, precis som utskottet, att man ska göra någon fördelning mellan kommunen och byggsektorn. Kommunen kan inte åta sig ansvaret och bara stå där och hjälpa till sedan när mögelproblemen är ett faktum. Vi har fått hjälpa till alldeles för mycket från stat och kommun på det här området för att det ska kunna fortgå. Först och främst vill vi ha en utredning, och man måste avväga en lagreglering på området.

En annan sak som inte någon annan har tagit upp – jag brukar få stå för detta – är introduktionen av urinseparatorerande system. Det tycker jag är oerhört väsentligt. Vi står inför många utbyten av avloppsledningar i många kommuner. Jag måste tänka mig de vattenslösande avloppssystem som vi har nu som en parentes.

Jag tycker att det finns alltför lite om detta i de rapporter som vi har om va-lagstiftningen. Man lägger sig på en lite för låg nivå. Problemet är större än att man behöver göra en översyn av föreskrifterna för nyanläggning av enskilda avlopp. Det är mer än så! Det enkla går ju att göra, men problemen är faktiskt av lite vidare karaktär. Man måste se lite större system när det gäller det här. Framför allt vill jag att man i miljö- och jordbruksutskottet och i de sammanhangen ser till att det finns avsättning för produkterna. Detta är naturligtvis också ett sätt för oss att undvika att fortsätta med konstgödsel och att ersätta den.

Det finns sätt att lagra detta. Man behöver ha urinen i tank i nio månader för att få bort hormoner och annat som man inte vill ha. Sedan kan man sprida det. Det är en ren och fin produkt, och jag tycker att någon borde ta hand om detta.

En annan sak är buller. Även där tycker jag att man är lite vag, och att det blir lite för lite. Vi vill att man har bullerbegränsning och bullerbegränsande utförande av installationer vid fläktar och annat. Man hänvisar i utskottsbetänkandet till Boverket. Men även Boverket medger att det finns en lucka i bygglovshandlingen när det gäller fläktar och lågfrekvent buller, så något borde man göra där också.

Annars är det mesta uttömt i betänkandet. Som någon påpekar är det spretigt, och det handlar om många frågor. Vi har ett liknande betänkande om planfrågor som kommer sedan, och det lär inte bli enklare att hålla reda på.

Anf. 185 SIW WITTEGREN-AHL (s):

Fru talman! Riksdagskamrater i kvällens sena timme! De flesta har bråttom hem så jag ska försöka fatta mig kort.

I betänkandet behandlas motioner från den allmänna motionstiden. Bostadsutskottets majoritet har valt att avstyrka samtliga motioner. Det är viktigt att påpeka att vi inte gör det på grund av att vi tycker att motionerna är oväsentliga utan antingen därför att motionsförslagen är under beredning i Regeringskansliet eller därför att det finns utredningar som håller på att belysa de förslag som återfinns i motionerna.

Fru talman! Bakgrunden är att regeringen har tillsatt en parlamentarisk sammansatt kommitté som har i uppdrag att se över plan- och bygg-

lagstiftningen. Kommittén ska lämna ett förslag på lagändringar som kan komma att behövas.

Bostadsutskottet har tidigare framfört synpunkter på vad som kan behöva ingå i denna översyn. Kommittén har antagit namnet PBL-kommittén. I några av reservationerna berörs uppdraget som går att hänvisa till denna utredning. Reservation nr 1 av Moderaterna är en sådan, där Moderaterna kräver att en utredning bör tillsättas för att se över behovet av att klargöra dagens lagstiftning när det gäller byggandet i miljöer med lokal särprägel. Utskottet avstyrker motionen med hänvisning till att vi inte kan detaljreglera från lagstiftningens sida. Men om man läser PBL-kommitténs plan för utredningsarbete så framgår det av den att man avser att belysa den frågan.

Flera av reservationerna går att hänvisa just till PBL-kommittén. Det gäller den gemensamma reservationen nr 3 från Vänsterpartiet och Centerpartiet, som handlar om den kvalitetsansvarigas roll och ansvarsfrågorna i byggandet liksom nr 4 av Miljöpartiet om ansvarsfrågan när det gäller byggandet. Utskottet ser därför inga skäl för att lyfta ut dessa frågor, utan låter beredningen ha sin gång. Jag är säker på att frågeställningarna blir belysta eftersom några av ledamöterna i kammaren ingår i kommittén.

Den gemensamma reservationen nr 2 av Moderaterna och Kristdemokraterna handlar om att man vill införa en lag om skyldighet till samråd för markarbete. I reservationen konstaterar man ”att det förekommer att berörda näringsidkare inte erhåller någon information inför de arbeten som skall genomföras, eller att de inte ges tillräckliga möjligheter till samråd.” Det är givetvis att beklaga, och det är allvarligt. Men en majoritet av kommunerna sköter faktiskt detta samråd mycket bra. Jag menar att detta är en kommunal angelägenhet och att det ingår i det kommunala självstyret att fatta beslut av denna typ.

I reservation nr 5 från Centerpartiet och Miljöpartiet vill man bryta ”denna negativa trend och få till stånd en utveckling som leder till i alla avseenden goda och sunda boendemiljöer i ett långsiktigt hållbart samhälle.”

Redan 1999 fastslog riksdagen i full politisk enighet på förslag från regeringen en ny struktur i arbetet med miljömålen. Samtidigt fattades beslut om 15 övergripande miljökvalitetsmål. Ett av dem är god bebyggd miljö. Dessa delmål anger inriktningen och tidsperspektivet i det fortsatta konkreta miljöarbetet. Kopplat till miljömålsarbetet blir det också ett tydligt uppföljningssystem som gör en effektiv mål- och resultatstyrningsprocess möjlig. Jag tycker nog att detta sätt att arbeta är tydligt.

Utskottet tog våren 2002 ställning till regeringens proposition *Vissa inomhusmiljöfrågor* med förslag om delmål för inomhusmiljön inom kvalitetsmålet god bebyggd miljö. Utöver detta ska PBL-kommittén enligt direktiven analysera och redovisa hur lagstiftningen som styr såväl utformningen av ny bebyggelse som förvaltningen av befintlig bebyggelse kan inriktas mot hållbarhet. Kommittén ska vidare överväga och redovisa vilka förändringar som behövs i bygglagstiftningen för en effektivare kontroll av hur bland annat kraven på god inomhusmiljö ska främjas. Förhållandet mellan miljökvalitetsmålen och delmålen kan beskrivas så att miljökvalitetsmålen definierar det tillstånd som miljöarbetet ska sikta mot medan delmålen ska ange inriktning och tidsperspektiv för det

fortsatta miljöarbetet. Så nog finns det en samlad nationell handlingsplan från regeringen genom svenska miljömål – miljöpolitik för ett hållbart Sverige.

När det gäller reservation nr 8 av Miljöpartiet om urinseparerande avloppssystem så finns det en utredare som har till uppgift att se över förutsättningar för den nya avloppstekniken. En utgångspunkt för uppdraget är att överväga hur vattenlagstiftningen bättre ska kunna tillgodose modernare krav på miljöhänsyn och resurshushållning.

Fru talman! Regelverket ses över vad gäller bullerdämpande åtgärder. Socialstyrelsen har fått i uppdrag att i samråd med berörda myndigheter utvärdera regelverket kring höga ljudnivåer – om regelverket är ändamålsenligt och ger avsedd effekt.

Med detta, fru talman, yrkar jag bifall till utskottets förslag i betänkandet och avslag på reservationerna.

Anf. 186 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Jag tänkte att vi skulle avsluta kvällen med en liten frågesport.

Siw Wittgren-Ahl! Jag vill att du svarar på fem frågor. Du ska svara ja eller nej.

1. Är du för eller emot oberoende kvalitetsansvariga i byggprocessen?
2. Är du för eller emot bostadsanpassningsbidrag för elöverkänsliga?
3. Är du för eller emot att barnsäkerhetsreglerna ska gälla för hus byggda före 1973?
4. Är du för eller emot ett förbud mot direktverkande el i permanentboende?
5. Är du för eller emot obligatoriska brandvarnare eller andra brandanordningar?

Svaret är ditt.

Anf. 187 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Owe Hellberg gör det väldigt enkelt för sig. Det handlar inte om huruvida jag är för eller emot. I Sveriges riksdag handlar det faktiskt om att de beslut man fattar är väl förankrade i den verklighet man lever i och att besluten är väl övervägda för att uppnå de syften som vi faktiskt är här för.

Anf. 188 OWE HELLBERG (v):

Fru talman! Det blev dålig utdelning i frågesporten. Det blev noll rätt, noll poäng.

Det är faktiskt så att flera av de här frågorna är utredda. Barnsäkerhetsfrågorna är utredda i flera omgångar. Konstateranden om den kvalitetsansvariga är redan gjorda. När det gäller direktverkande el handlar det om beslutskraft och handlingskraft. Samma sak med brandvarnarna. Vad väntar Siw Wittgren-Ahl på? Ska vi ha frågesport nästa år också?

Anf. 189 SIW WITTGREN-AHL (s):

Fru talman! Beslutsamhet och handlingskraft – när det gäller den kvalitetsansvarigas roll är det faktiskt så att den utreds, och jag tror att Vänsterpartiet har en representant i den kommittén. I kommitténs direktiv står det att man kan lyfta ut de frågor som man tycker är nödvändiga. Kommittén har att arbeta fram till december 2004. Innan dess ska man inkomma till riksdagen med två delbetänkanden. Snabbare än så kan det inte gå. Det hänger på Vänsterpartiets representant att kanske klargöra för andra hur viktig den frågan är.

När det gäller Barnsäkerhetsdelegationen har man tittat på var barnolyckorna är som störst. Som störst enligt de delbetänkanden som nu har kommit är barntrafikolyckorna. Jag tycker att det är viktigt att veta var olyckorna är som störst och var vi ska sätta in de första åtgärderna.

Det sista delbetänkandet kommer faktiskt i december 2003. Jag tycker nog att regeringen tar detta på största allvar, och även vi i riksdagen gör det genom att titta närmare på och belysa de problem som faktiskt finns när det gäller barns olyckor.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 12 mars.)

10 § Anmälan om interpellation

Anmäldes att följande interpellation framställts

den 6 mars

2002/03:218 av *Maria Larsson* (kd) till statsrådet Hans Karlsson
Satsningar på friskvård

Interpellationen redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll tisdagen den 11 mars.

11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar

Anmäldes att följande frågor för skriftliga svar framställts

den 6 mars

2002/03:629 av *Sonja Fransson* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Kvinnors och barns möjligheter att påverka vid konfliktlösningar

2002/03:630 av *Mona Jönsson* (mp) till utrikesminister Anna Lindh
Kvinnors medverkan i återuppbyggnad efter krig och konflikter

2002/03:631 av *Carina Hägg* (s) till utrikesminister Anna Lindh
Att kvotera fredsarbete

2002/03:632 av *Allan Widman* (fp) till justitieminister Thomas Bodström
Tillämpningen av terroristlagstiftningen

2002/03:633 av *Anita Sidén* (m) till justitieminister Thomas Bodström
Barn som brottsoffer
2002/03:634 av *Torsten Lindström* (kd) till utbildningsminister Thomas
Östros
Forskningsberedningens sammansättning

Prot. 2002/03:67
6 mars

Frågorna redovisas i bilaga som fogats till riksdagens snabbprotokoll
tisdagen den 11 mars.

12 § Kammaren åtskildes kl. 19.53.

Förhandlingarna leddes
av förste vice talmannen från sammanträdet början till ajourneringen
kl. 13.53,
av andre vice talmannen därefter till och med 7 § anf. 114 (delvis),
av tredje vice talmannen därefter till och med 8 § anf. 162 (delvis) och
av andre vice talmannen därefter till sammanträdet slut.

Vid protokollet

ULF CHRISTOFFERSSON

/Monica Gustafson

Innehållsförteckning

1 § Anmälan om inkomna faktapromemorior om förslag från Europeiska kommissionen	1
2 § Hänvisning av ärende till utskott	1
3 § Beslut om ärenden som slutdebatterats den 5 mars	1
KU24 Normgivning	1
KU26 Fri- och rättigheter	2
FiU9 Riksdagens revisorers förslag angående statens avtalsförsäkringar	4
FiU12 Ändring i riksbankslagen	4
UU4 Ett barnrättsperspektiv i internationellt utvecklingssamarbete	4
KrU2 Kulturmiljöfrågor	5
KrU3 Museer och utställningar	7
4 § Idrottsfrågor	9
Kulturutskottets betänkande 2002/03:KrU4	9
Anf. 1 LENNART KOLLMATS (fp)	9
Anf. 2 KENT OLSSON (m)	11
Anf. 3 GUNILLA TJERNBERG (kd)	13
Anf. 4 PETER PEDERSEN (v)	15
Anf. 5 LENNART KOLLMATS (fp) replik	18
Anf. 6 PETER PEDERSEN (v) replik	18
Anf. 7 LENNART KOLLMATS (fp) replik	19
Anf. 8 PETER PEDERSEN (v) replik	19
Anf. 9 KENT OLSSON (m) replik	19
Anf. 10 PETER PEDERSEN (v) replik	20
Anf. 11 KENT OLSSON (m) replik	21
Anf. 12 PETER PEDERSEN (v) replik	21
Anf. 13 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	22
Anf. 14 PETER PEDERSEN (v) replik	22
Anf. 15 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	23
Anf. 16 PETER PEDERSEN (v) replik	23
Anf. 17 BIRGITTA SELLÉN (c)	24
Anf. 18 PETER PEDERSEN (v) replik	26
Anf. 19 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	27
(forts. 6 §)	28
Ajournering	28
Återupptagna förhandlingar	28
5 § Frågestund	28
Anf. 20 ANDRE VICE TALMANNEN	28
<i>Svenskt medlemskap i Nato .....</i>	<i>28</i>
Anf. 21 GUNNAR HÖKMARK (m)	28
Anf. 22 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	29
Anf. 23 GUNNAR HÖKMARK (m)	29
Anf. 24 Utrikesminister ANNA LINDH (s)	29
<i>Humanitär beredskap inför ett krig i Irak .....</i>	<i>29</i>

Anf. 25	SERMIN ÖZÜRKÜT (v)	29
Anf. 26	Utrikesminister ANNA LINDH (s)	30
Anf. 27	SERMIN ÖZÜRKÜT (v)	30
Anf. 28	Utrikesminister ANNA LINDH (s)	30
<i>Effekterna av maxtaxan i barnomsorgen</i>		31
Anf. 29	TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	31
Anf. 30	Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	31
Anf. 31	TORSTEN LINDSTRÖM (kd)	31
Anf. 32	Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	32
<i>Polisens resurser</i>		32
Anf. 33	ANNIKA QARLSSON (c)	32
Anf. 34	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	32
Anf. 35	ANNIKA QARLSSON (c)	32
Anf. 36	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	33
<i>Kommundelagationen</i>		33
Anf. 37	SONIA KARLSSON (s)	33
Anf. 38	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	33
Anf. 39	SONIA KARLSSON (s)	34
Anf. 40	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	34
<i>Kvinnor i försvaret</i>		34
Anf. 41	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	34
Anf. 42	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	34
Anf. 43	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp)	35
Anf. 44	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	35
<i>Investeringsbidrag till studentlägenheter</i>		35
Anf. 45	LARS TYSKLIND (fp)	35
Anf. 46	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	35
Anf. 47	LARS TYSKLIND (fp)	36
Anf. 48	Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s)	36
<i>Raoul Wallenberg</i>		36
Anf. 49	MIKAEL OSCARSSON (kd)	36
Anf. 50	Utrikesminister ANNA LINDH (s)	37
Anf. 51	MIKAEL OSCARSSON (kd)	37
Anf. 52	Utrikesminister ANNA LINDH (s)	37
<i>Narkotika på fängelserna</i>		38
Anf. 53	JOHAN PEHRSON (fp)	38
Anf. 54	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	38
Anf. 55	JOHAN PEHRSON (fp)	38
Anf. 56	Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	39
<i>Ersättningen till fristående skolor</i>		39
Anf. 57	GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	39
Anf. 58	Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	39
Anf. 59	GUNILLA CARLSSON i Tyresö (m)	39
Anf. 60	Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s)	40
<i>Helikopterverksamheten på Säve</i>		40
Anf. 61	SIW WITTGREN-AHL (s)	40
Anf. 62	Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	40
Anf. 63	SIW WITTGREN-AHL (s)	40
<i>En social bostadspolitik</i>		41

Anf. 64 RIGMOR STENMARK (c)	41
Anf. 65 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	41
Anf. 66 RIGMOR STENMARK (c)	41
Anf. 67 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	42
<i>Aktioner mot illegala vapen.....</i>	<i>42</i>
Anf. 68 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	42
Anf. 69 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s)	42
Anf. 70 LENA ADELSON LILJEROTH (m).....	42
Anf. 71 Justitieminister THOMAS BODSTRÖM (s).....	43
<i>Mänskliga rättigheter i Iran .....</i>	<i>43</i>
Anf. 72 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	43
Anf. 73 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	44
Anf. 74 HOLGER GUSTAFSSON (kd)	44
Anf. 75 Utrikesminister ANNA LINDH (s).....	44
<i>Ungdoms- och studentbostäder .....</i>	<i>44</i>
Anf. 76 HILLEVI LARSSON (s).....	44
Anf. 77 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	45
Anf. 78 HILLEVI LARSSON (s).....	45
Anf. 79 Statsrådet LARS-ERIK LÖVDÉN (s).....	46
<i>Nationellt centrum för erfarenhetsåterföring från olyckor.....</i>	<i>46</i>
Anf. 80 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	46
Anf. 81 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	46
Anf. 82 LEIF BJÖRNLOD (mp).....	46
Anf. 83 Försvarsminister LENI BJÖRKLUND (s)	47
<i>Fysisk aktivitet i skolan .....</i>	<i>47</i>
Anf. 84 ULF NILSSON (fp)	47
Anf. 85 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	47
Anf. 86 ULF NILSSON (fp)	48
Anf. 87 Utbildningsminister THOMAS ÖSTROS (s).....	48
Anf. 88 ANDRE VICE TALMANNEN	48
Ajournering.....	48
Återupptagna förhandlingar	48
6 § (forts. från 4 §) Idrottsfrågor (forts. KrU4).....	48
Anf. 89 LARS WEGENDAL (s).....	48
Anf. 90 LENNART KOLLMATS (fp) replik	51
Anf. 91 LARS WEGENDAL (s) replik	51
Anf. 92 LENNART KOLLMATS (fp) replik	52
Anf. 93 LARS WEGENDAL (s) replik	52
Anf. 94 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	53
Anf. 95 LARS WEGENDAL (s) replik	53
Anf. 96 BIRGITTA SELLÉN (c) replik	53
Anf. 97 LARS WEGENDAL (s) replik	54
Anf. 98 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	54
Anf. 99 LARS WEGENDAL (s) replik	55
Anf. 100 GUNILLA TJERNBERG (kd) replik	55
Anf. 101 LARS WEGENDAL (s) replik	55
Anf. 102 KENT OLSSON (m) replik	55
Anf. 103 LARS WEGENDAL (s) replik	56
Anf. 104 KENT OLSSON (m) replik	57

Anf. 105 LARS WEGENDAL (s) replik.....	57
Anf. 106 HÅKAN LARSSON (c).....	57
Anf. 107 LARS WEGENDAL (s).....	59
Anf. 108 HÅKAN LARSSON (c).....	59
Anf. 109 LARS WEGENDAL (s).....	59
Anf. 110 HÅKAN LARSSON (c).....	59
(Beslut skulle fattas den 12 mars.).....	60
7 § Ungdomsfrågor	60
Kulturutskottets betänkande 2002/03:KrU5	60
Anf. 111 LENNART KOLLMATS (fp).....	60
Anf. 112 LENA ADELSON LILJEROTH (m)	61
Anf. 113 Tredje vice talman HELENA HÖIJ (kd).....	64
Anf. 114 ROSSANA DINAMARCA (v)	66
Anf. 115 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik.....	68
Anf. 116 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	69
Anf. 117 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik.....	69
Anf. 118 ROSSANA DINAMARCA (v) replik.....	69
Anf. 119 BIRGITTA SELLEN (c)	70
Anf. 120 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik.....	72
Anf. 121 BIRGITTA SELLEN (c) replik.....	73
Anf. 122 LENA ADELSON LILJEROTH (m) replik.....	73
Anf. 123 BIRGITTA SELLEN (c) replik.....	74
Anf. 124 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	74
Anf. 125 BIRGITTA SELLEN (c)	75
Anf. 126 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik.....	76
Anf. 127 BIRGITTA SELLEN (c) replik.....	76
Anf. 128 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik.....	76
Anf. 129 LENA ADELSON LILJEROTH (m)	76
Anf. 130 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s) replik.....	77
Anf. 131 LENNART KOLLMATS (fp).....	77
Anf. 132 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	77
Anf. 133 LENNART KOLLMATS (fp).....	77
Anf. 134 GUNILLA CARLSSON i Hisings Backa (s)	77
(Beslut skulle fattas den 12 mars.).....	77
8 § Jakt och viltvård	78
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2002/03:MJU9	78
Anf. 135 SINIKKA BOHLIN (s)	78
Anf. 136 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m)	79
Anf. 137 SVEN GUNNAR PERSSON (kd)	80
Anf. 138 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v).....	81
Anf. 139 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	83
Anf. 140 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	84
Anf. 141 BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	84
Anf. 142 SVEN-ERIK SJÖSTRAND (v) replik	84
Anf. 143 JÖRGEN JOHANSSON (c).....	85
Anf. 144 GUNNAR GOUDE (mp)	86

Anf. 145	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	88
Anf. 146	GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	89
Anf. 147	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	89
Anf. 148	GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	89
Anf. 149	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	90
Anf. 150	GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	90
Anf. 151	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	90
Anf. 152	GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	90
Anf. 153	RUNE BERGLUND (s).....	91
Anf. 154	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	93
Anf. 155	RUNE BERGLUND (s) replik.....	93
Anf. 156	SVEN GUNNAR PERSSON (kd) replik.....	93
Anf. 157	RUNE BERGLUND (s) replik.....	94
Anf. 158	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	94
Anf. 159	RUNE BERGLUND (s) replik.....	94
Anf. 160	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	95
Anf. 161	RUNE BERGLUND (s) replik.....	95
Anf. 162	SVERKER THORÉN (fp)	95
Anf. 163	LEIF BJÖRNLOD (mp).....	96
Anf. 164	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	98
Anf. 165	LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	98
Anf. 166	BENGT-ANDERS JOHANSSON (m) replik	99
Anf. 167	LEIF BJÖRNLOD (mp) replik	99
Anf. 168	VIVIANN GERDIN (c).....	99
Anf. 169	GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	101
Anf. 170	VIVIANN GERDIN (c) replik.....	101
Anf. 171	GUNNAR GOUDE (mp) replik.....	101
Anf. 172	VIVIANN GERDIN (c) replik.....	102
Anf. 173	RUNAR PATRIKSSON (fp)	102
Anf. 174	RIGMOR STENMARK (c)	103
	(Beslut skulle fattas den 12 mars.)	104
9 §	Byggfrågor	104
	Bostadsutskottets betänkande 2002/03:BoU5	104
Anf. 175	GÖRAN HÄGGLUND (kd)	104
Anf. 176	MARGARETA PÅLSSON (m).....	105
Anf. 177	LARS TYSKLIND (fp).....	106
Anf. 178	OWE HELLBERG (v).....	107
Anf. 179	LARS TYSKLIND (fp) replik	109
Anf. 180	OWE HELLBERG (v) replik.....	109
Anf. 181	LARS TYSKLIND (fp) replik	109
Anf. 182	OWE HELLBERG (v) replik.....	110
Anf. 183	RIGMOR STENMARK (c)	110
Anf. 184	HELENA HILLAR ROSENQVIST (mp).....	112
Anf. 185	SIW WITTGREN-AHL (s).....	113
Anf. 186	OWE HELLBERG (v)	115
Anf. 187	SIW WITTGREN-AHL (s).....	115
Anf. 188	OWE HELLBERG (v)	115
Anf. 189	SIW WITTGREN-AHL (s).....	116
	(Beslut skulle fattas den 12 mars.)	116

10 § Anmälan om interpellation	116	Prot. 2002/03:67
11 § Anmälan om frågor för skriftliga svar.....	116	6 mars
12 § Kammaren åtskildes kl. 19.53.....	117	

Elanders Gotab, Stockholm 2003